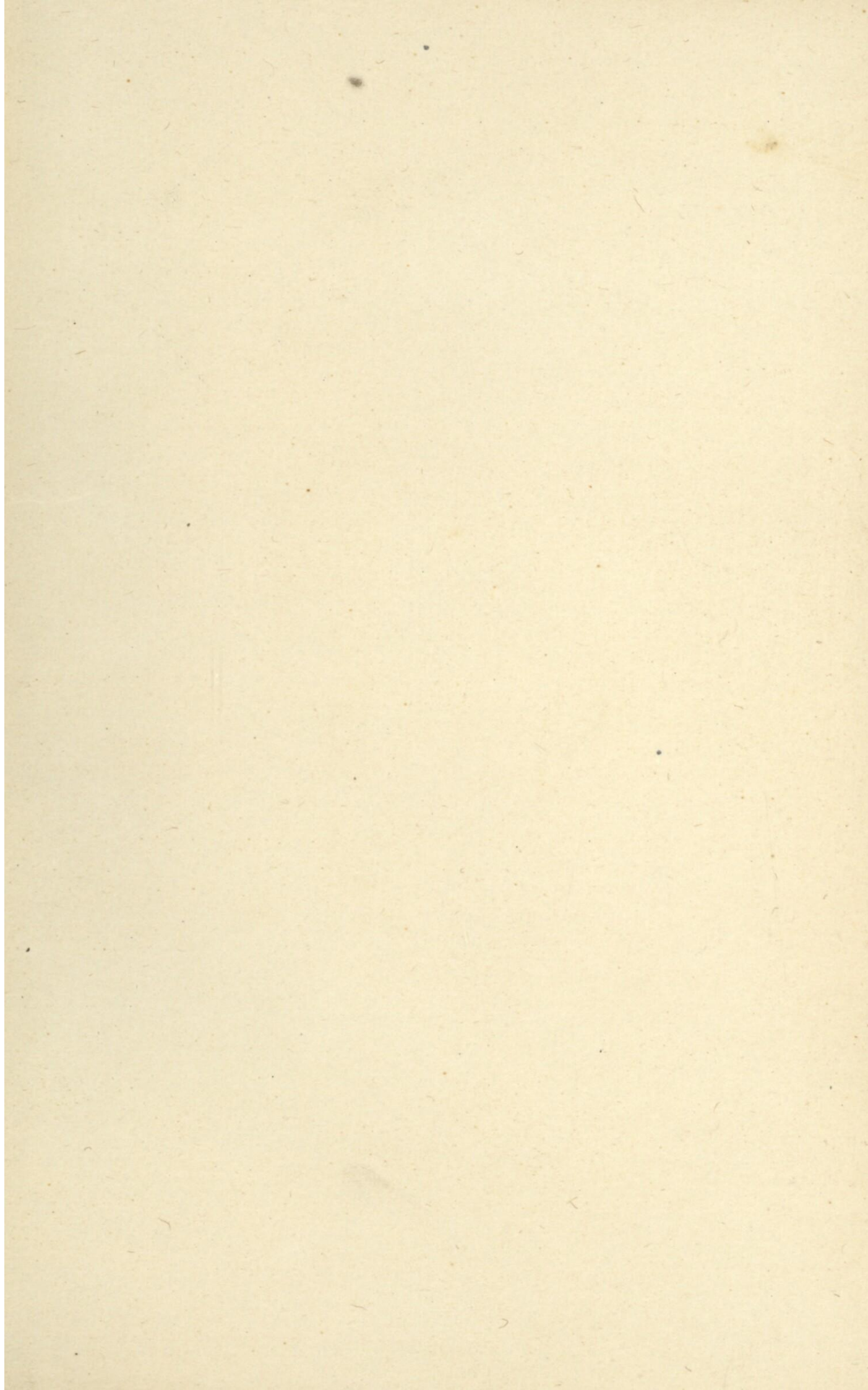


Vítězství Kristovo
*** Panna Maria ***



VÍTĚZSTVÍ KRISTOVO
—
PANNA MARIA

DR. TIHAMÉR TÓTH
PROFESOR BUDAPEŠTSKÉ UNIVERSITY

VÍTĚZSTVÍ KRISTOVO

PANNA MARIA

AUTOR. PŘEKLAD Z MAĎARŠTINY
POŘÍDIL DEZIDER PAVLOVIČ

PROHLÉDL A UPRAVIL
ANTONÍN STŘÍŽ

1936

NAKLADATELSTVÍ »VYŠEHRAD«, SPOL. S R. O. V PRAZE

NIHIL OBSTAT.

Dr. Otto Stanovský,
censor.

ĪMPRIMATUR.

Pragae, die 27. Februarii 1936.

Prael. Dr. Theoph. Opatrný,
vicarius generalis.

N. 2811.

VÍTĚZSTVÍ KRISTOVO

I.

VSTAL Z MRTVÝCH!

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Kdyby naše vyznání víry končilo větou: »Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben byl«, větou, kterou jsem v posledním kázání vyložil, kdyby se pozemská životní dráha našeho Pána Ježíše Krista tímto tragickým akordem ukončila, pak by se ovšem celé křesťanství ssedlo jako prázdný pytel, nebo by se zhroutilo jako dům bez kostry, bez základů.

Jest sice pravda, že by i tak křesťanství bylo krásnou filosofickou soustavou, že by i pak nauka Kristova obsahovala vznešené mravní pravdy. Kdo by však dokázal zachovávat za těžkých obětí přikázání Kristova, kdo by dovedl křesťanskou víru milovat do poslední kapky krve, kdyby jejím zakladatelem byl pouhý člověk — dobrý člověk, moudrý člověk, ale přece jen pouhý člověk, jemuž se jeho nepřátelé posmívali, kterého pošlapali a zabili?

Zajisté, kdyby naše vyznání víry sahalo jen potud . . .

Avšak ono nesahá jen potud, nýbrž pokračuje. To pokračování nám sděluje podivnou, neslýchanou, téměř neuvěřitelnou událost, jež se předtím nikdy nevyskytla: »*Třetího dne vstal z mrtvých.*« Svatý Pavel to již pociťoval a též zcela zjevně vyslovil, že se v křesťanství jedná ponejvíce o to, zda Kristus vskutku vstal z mrtvých. »Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné je naše kázání a marná je i víra vaše.« (I. Kor. 15, 14.)

Vskutku, jest tomu tak! Kdyby opravdu nebyl vstal Kristus z mrtvých, co by mně, člověku 20. století prospělo, že jednou před 1900 lety zde na zemi žil dokonalý, moudrý, vši lásky hodný člověk, jenž byl nekonečně dobrý k lidem, jenž nemocné uzdravoval, jenž hříšníkům jejich přečiny odpouštěl . . . , co by mi to bylo platno, když i on zemřel, když byl pohřben a když se v zemi rozpadl v prach a popel. Obdivoval bych se mu snad, jako se divíme slavným mužům, ctil bych jej snad, jako ctíme dobré lidi, ale milovati ho a kořiti se mu, věrným zůstatí jeho příkázáním v životě, plném obětí, jemu věnovati celý život? Kdo by se vzdal života pro zetlelou mrtvolu? Vskutku, tak tomu jest, kdyby Kristus nebyl vstal z mrtvých . . .

Vstal-li však z mrtvých? Co potom, vstal-li skutečně z mrtvých? Pakliže mě nejen udivuje svým dobrotivým životem, požehnanými slovy, ušlechtilou povahou a zázraky, nýbrž jestliže svému bezpříkladnému životu, podobně jako svým slovům, jež svědčí o božském sebevědomí, vtiskl poslední pečeť, největší a nejpodivuhodnější a dosud neslýchanou: že vlastní silou a mocí vstal z hrobu? Co potom?

Co potom, vidím-li že pro víru ve Zmrtvýchvstalého tisíce a miliony lidí bylo ochotno podstoupiti mučednickou smrt? Vidím-li, že z víry Krista zmrtvýchvstalého vykvetla přepestrá zahrada nejkrásnějších ctností? Jaký pak vyvodím důsledek? Pak nezbývá, než veřejně vyznati: »Tento Kristus nemohl býti člověk jako já nebo kdokoliv jiný, tento Ježíš byl Bůh. Skláněti se před ním je rozumné a moudré. Odporovati mu jest šílenství!«

Ano, tak jest tomu, jestliže Kristus vskutku vstal z mrtvých.

Není tudíž také nic podivného na tom, jestliže nepřátelé křesťanství všemi možnými prostředky se pokusili zničití

víru ve zmrtvýchvstání. Věděli zcela dobře, že vstal-li Kristus vskutku z mrtvých, jest to neslýchané znamení a pádný důkaz jeho božství a bylo by šílenstvím proti němu se stavěti, nebo proti křesťanství dále bojovati.

Proto má pro nás věřící křesťany veliký význam, pochopíme-li jasně a zřetelně tuto základní větu vyznání víry.

V první části svého pojednání si odpovíme na otázku: »*Odkud víme, že Kristus skutečně vstal z mrtvých?*«

V druhé části si posvítíme na *vytáčky*, jimiž se snažili nepřátelé Kristovi jeho vzkříšení popřítí.

1. *Odkud víme, že Kristus vstal z mrtvých?*

Zmrtvýchvstání Kristovo není legenda, jest to dějinná skutečnost. Alespoň tak jistá a mnohými očitými svědky potvrzená skutečnost jako každá jiná událost světových dějin. Jest dějinnou skutečností, že se vydali v den velikonoční Kristovi přátelé i nepřátelé k jeho hrobu a našli jej prázdný. A konečně jest nezvratnou historickou skutečností, že se Pán po velikonocích mnohým osobám častěji zjevoval a s nimi rozmlouval; tedy žil.

Ovšem, jest tomu již dávno, kdy Kristus slavně vstal z mrtvých. Je tomu již 1900 roků. Ale jak *údaje Písma svatého* (A), tak i *změny v duších Apoštolů* (B) zaručují věrohodnost mnohem více než důkazy pro jakoukoliv jinou dějinnou událost.

A) *Prvním svědectvím o Kristově zmrtvýchvstání jest Písmo svaté.*

a) Není třeba nic jiného, moji drazí, než vzítí *Evangelium* a přečísti pozorně kap. 28. sv. Matouše, 16. kapitolu sv. Marka, 24. sv. Lukáše a 20. sv. Jana. Všechny svorně dokazují: Kristus zemřel na kříži, byl pohřben a

hrob velkým kamenem zavalen... a tento mrtvý Kristus vyšel živý z hrobu.

b) Nejen evangelisté jsou svědky zmrtvýchvstání Kristova, nýbrž i *ostatní Apoštolové*. Svatý Petr je zvěstoval ve svém kázání svatodušním, t. j. 50 dnů po zmrtvýchvstání.

Počal na tržišti jerusalemském takto ke shromážděnému lidu mluvit:

Viděli jste Ježíše na kříži? tázal se.

Ano, viděli jsme jej! — odpověděli.

Viděli jste jej, když byl mrtev?

Viděli jsme jej!

Viděli jste, jak z jeho kopím otevřeného boku tekla krev a voda?

Viděli jsme to.

Já však a se mnou jiní Apoštolové a učedníci viděli jsme jej pak živého, nikoliv mrtvého, viděli jsme jej vzkříšeného. »Tohoto Ježíše vzkřísil Bůh; my všichni jsme toho svědky.« (Skut. 2, 32.)

Že Kristus vstal z mrtvých, líčí nám svatý Petr jako něco samozřejmého, co ani nepotřebuje důkazu. Mluví o tom s tak přirozeným klidem, poněvadž příliš dobře ví, že tato událost je v Jerusalemě příliš známá, a že nikdo se neodváží proti ní podávati důkaz nebo námitku. Ač měl ohromné množství posluchačů, poněvadž už téhož dne se jich obrátilo asi 3000! (Skut. 2, 41.)

Podobně hovoří sv. Petr u brány chrámové o Kristově vzkříšení po uzdravení chromého. (Skut. 3, 15.) Nedokazuje však vzkříšení Ježíšovo, nýbrž dovolává se ho jako skutečnosti, v celém Jerusalemě známé.

Mimo Jerusalem musil to již častěji dokazovati, neboť tam každý nevěděl o tom, co se v Jerusalemě událo. Proto

mluvil sv. Petr v domě Korneliově v Cesarei takto: »A my jsme svědky všeho toho, co činil v krajině judské i v Jerusalemě, jehož i usmrtili, pověsivše na dřevo. Toho Bůh vzkřísil třetího dne a dal mu, aby se ukázal viditelně... nám, kteří jsme s ním jedli a pili po jeho zmrtvýchvstání.« (Skut. 10, 39—41.)

Jako sv. Petr, tak i *sv. Pavel* hlásá vzkříšení Kristovo. V Antiochii takto mluví k židům: »A když dokonali všecko, co o něm bylo psáno, sňali ho se dřeva a položili do hrobu. Ale Bůh vzkřísil ho z mrtvých třetího dne, a on ukazoval se po mnoho dní těm, kteří s ním byli vstoupili z Galileje do Jerusalema a kteří nyní jsou jeho svědky před lidmi.« (Skut. ap. 13, 29—31.)

Po druhé opět vydává svědectví o tom slovy: »Podal jsem vám totiž mezi prvními věcmi to, co jsem také přijal, že Kristus umřel za hříchy naše podle Písem, a že byl pohřben a že vstal z mrtvých třetího dne podle Písem, a že se ukázal Petrovi a potom jedenácti. Potom se ukázal více než 500 bratřím najednou, z nichž většina žije dosavad, někteří však zesnuli. Potom se ukázal Jakubovi, poté všem apoštolům. Nejposléze pak ze všech jako nehodnému ukázal se i mně.« (Skut. ap. 15, 3—8.)

B) Kromě zjevného svědectví Písma svatého je též *duchovní změna Apoštolů* výmluvným svědectvím o skutečném vzkříšení Kristově. Všichni víme o naprostém duševním zhroucení, jež u Apoštolů způsobila smrt Kristova. Krupobití nemůže žeň tak zničit, jako podlomil smutný konec Páně mysli Apoštolů. Poslyšte jen, s jakou tupou zoufalostí si učedníci emauzští stěžují: »My však jsme se nadáli, že on to jest, jenž má vykoupiti lid izraelský.« (Luk. 24, 21.) Ano, když dokonce ráno přispěchaly ženy s radostnou zprávou, že Kristův hrob jest prázdný, byli

stále ještě bezradni (Luk. 24, 22) a uzavřeli večer pečlivě dveře ze strachu před židy.

A v těchto bázlivých, chvějících se a zlomených duších vzplane náhle plamen odvahy. Ti, již před krátkou dobou zavírali za sebou dveře, staví se nyní do středu živého města a káží hrdě, vzdorující zákazů velekněží.

Kdo by tomu rozuměl, kdyby Kristus vskutku nebyl vstal z mrtvých? Zmohl by to mrtvý? Není následků bez příčiny. Je nepopíratelnou skutečností, že Apoštolové, tito prostí rybáři, způsobili na poli náboženském, společenském a duchovním proměnu, ba přímo revoluci, již podobnou se dějiny nemohou vykázati. Zajisté, kdybychom pochybovali o vzkříšení Kristově, pak by již nebylo nijaké dějinné skutečnosti na světě.

2. Vytáčky proti skutečnému zmrtvýchvstání Kristovu.

Domyslíme-li důvody, jež posilují naši víru ve vzkříšení Krista Pána, jeví se nám vytáčky, kterými se nepřátelé Kristovi snažili vymknouti skutečnosti vzkříšení, ubohými a slabými.

A) Především nevědí si rady s *prázdným hrobem*.

Zbožné ženy, které chtěly ve velkonoční ráno tělu Kristovu prokázati poslední poctu, našly Ježíšův hrob prázdný. Poděšeny oznámily věc Apoštolům, z nichž Jan a Petr ihned pospíšili ke hrobu a viděli, že je vskutku prázdný (Jan 20, 8). O tom, že tělo Kristovo ve hrobě již nebylo, svědčí též bezradný zmatek židovských velekněží, neboť zprávy rozšířené o jeho zmrtvýchvstání byli by mohli opět popříti, kdyby mohli poukázati na Kristovu mrtvolu.

Hrob byl však prázdný. Jakým způsobem? Kam se ztratilo tělo Ježíšovo?

a) *Bylo ukradeno!* — Tato myšlenka byla ovšem nejbližší. Židovští velekněží připadli na tuto vytáčku a nabídli vojínům u hrobu hlídajícím peníze, aby rozšířili do všech světových stran zprávu: »Zatím co jsme spali, přišli učedníci Ježíšovi a ukradli jeho tělo.«

Kolik psychologických nemožností a protikladů uzavírá v sobě tato výmluva!

Právě ještě prchali ustrašení učedníci na vše strany a zároveň se měli opět odvážiti ke hrobu, dobře střeženému? Vojíni prý spali — jak ale mohli pak viděti, že Apoštolové ukradli tělo Ježíšovo? Pakliže nespali, proč přihlíželi nečinně, když Apoštolové odnášeli tělo? Byli by beztrestně vyvázli římsí strážní vojíni, kteří náleželi k nejukázněnější armádě světa? A přece, místo trestu dostali, jak čteme, peníze, mnoho peněz.

b) Tíhu těchto těžkostí uznali sami odpůrci vzkříšení a proto se pokusili o nové vysvětlení: *Kristus byl pouze zdánlivě mrtvý a v hrobě, v němž bylo hodně vonných mastí, se probral a pak se vyplížil ven.* Tento pokus je ovšem ještě žalostnější než předchozí! Neboť především je nesporně jisto, že Kristus skutečně zemřel a že nebyl jen zdánlivě mrtev.

Zemřel skutečně Kristus? Odpověděl bych: Ještě nikdy nebyla smrt člověka tak skutečná a jistá jako smrt našeho Pána. Již na křížové cestě byl potácejícím se stínem, polomrtvým, který z tisíce ran krvácel. A potom: při ukřižování byly mu zasazeny čtyři veliké rány do rukou a do nohou. Kopí vojínovo, proniknuvší srdcem, připojilo pátou. Potom: hrob zapečetěný a vojskem střežený. Věru, lidé vždy činili, seč byli, aby odklidili obtížného proroka s cesty!

Ostatně představme si situaci. Polomrtvý Kristus, bledý, vyplíží se z hrobu, odebere se k svým učedníkům, kteří ho

ovází a ošetřují, a konečně přece podlehnou svým ranám. — Jest psychologicky vůbec myslitelné, aby tak žalostný konec vyvolal tak neslýchané účinky, o nichž jsem před chvílí hovořil, v duších tak zdrcených?

B) Nebyla všecka *víra ve vzkříšení pouhým domyslem Apoštolů, plodem obrazotvornosti, blouznivou představou a klamem smyslů?* Ti, kdož by se rádi stůj co stůj vymkli pádné přesvědčivosti důkazů o zmrtvýchvstání, zkusili to též s tímto tvrzením.

a) Kdo by však bral tuto vytáčku vážně? Vždyť jerusalemský hrob by každou visi, každou halucinaci byl zničil hrubou rukou nemilosrdné skutečnosti. Kdyby nebyl *hrob prázdný*, byl by na něm těžký kámen a Kristus pod ním — pak by byl ovšem jakýkoliv klam smyslů bezpředmětný.

b) Samotným Apoštolům pak se nedostávalo podmínek k sebeklamům a bludným představám.

Kdo mívá klamné představy? Ten, jenž netrpělivě a hořečně očekává nějakou událost. Když se má ohlášený host již objeviti, tu již slyšíme jeho kroky — a on přece nepřichází. Ale Apoštolové vůbec neočekávali vzkříšení Kristova! Naopak, když jim to ženy oznamovaly, neuvěřili. Učedníci emauzští praví ještě podvečer, že je ženy polekaly. A Tomáš tomu nevěří ani tehdy, když ostatní Apoštolové Krista vzkříšeného již viděli. A k přeludům byli tak málo náchylni, že Pána ani nepoznali, když se jim zjevil. Magdalena jej pokládala za zahradníka, učedníci do Emauz jdoucí za cizince. Kromě toho stávají se obětí sebeklamů lidé slabých nervů, nikoliv zdraví, životem v přírodě otužilí, větry ošlehaní rybáři.

c) Kdyby se byl zmrtvýchvstalý Kristus pouze jednou neb dvakrát zjevil, pak bychom snad mohli připustiti, že vše bylo pouhou vidinou, strašidelnou příhodou. *Zatím*

se ale během 40 dnů zjevil několikrát. Potkal jej sv. Petr. Potkala ho Marie Magdalena. Potkaly ho zbožné ženy. Potom ho viděli Apoštolové bez Tomáše, pak všichni Apoštolové s Tomášem atd. A když sv. Pavel píše Korintským, odvolává se na to, že ještě mnoho lidí žije, kteří zmrtvýchvstalého Spasitele viděli (1. Kor. 15, 6). Potřebuje historická událost lepšího důkazu? Stane se, že jeden, dva lidé podlehnou přeludům, ale Krista vidělo 500 lidí najednou. — Mohlo těchto 500 lidí současně viděti přízrak? Potom, za 40 dní, po svém nanebevstoupení, přestal se Kristus zjevovati. Proč? Psychologické momenty zůstaly přece i nadále tytéž.

Vzkříšení Kristovo je tedy historická skutečnost. Dovedčují to jednak zbožné ženy, jež spěchaly ke hrobu a čekaly vše jiné, jenom ne zmrtvýchvstání Kristovo. Dovedčují to Apoštolové, kteří s počátku zprávu přijímali velmi nedůvěřivě; když se však potom o její pravdivosti přesvědčili, stáli celým životem za ní. Svědky jsou četní věřící, kterým se Pán po svém vzkříšení zjevil. Konečně dokládá to zřetelně život 1900 roků trvajících Církve. Pozorujeme-li mučednickou smrt četných lidí, mravní rozvoj a nepřemožitelnou víru, jichž podkladem je víra ve zmrtvýchvstání, musíme se tázat: Kdo by to vše pochopil, kdyby Kristus nebyl vstal z mrtvých, kdyby byl zůstal ve hrobě jako tlící mrtvola? Kdo by uvěřil, že *pouhý mrtvý by vše mohl způsobiti?*

Vzkříšení, jímž Ježíš své dílo korunoval, je nejlepším důkazem, že byl skutečně Syn Boží. Když Kristus visel na kříži, posmívali se mu nepřátelé, volajíce: »Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže; je-li králem izraelským, ať nyní sestoupí s kříže a uvěříme v něho. Doufal v Boha, ať ho nyní vysvobodí, miluje-li ho, neboť pravil: Syn Boží

jsem.« (Mat. 27, 41—43.) Nyní podal Kristus Pán mnohem větší důkaz svého božství. Nesestoupil s kříže, ale vyšel živý ze zapečetěného hrobu.

Nyní chápeme též, proč jsou velikonoce největším svátkem křesťanstva. Kristovo vzkříšení jest základním kamenem naší víry, vítězstvím pravdy; pobízí nás k statečnému boji v životě a jest zárukou našeho vlastního vzkříšení!

Drazí bratři a sestry! Jest nedělní večer, velikonoční večer. Apoštolové jsou shromážděni, pouze dva chybí. Nešťastný zrádce Jidáš a Tomáš. Nikdo neví, kde se Tomáš zdržuje. Nálada je stísněná, ustrašená. Kristovo tělo zmizelo; velekněží dali rozhlašovati po městě, že je jeho učedníci ukradli. Za takových okolností nebylo vskutku radno choditi na ulici. Byli si tak nejisti, že i dveře zamkli. Co se stane? Co bude se záměry Kristovými? Jak dobudou tito bázlivi rybáři světa?

A tu . . . tu náhle stojí mezi nimi Kristus Pán. Dveře byly stále zamčeny, a přece stál Kristus uprostřed nich. »Já jsem to, nebojte se!« Jako by řekl: Nyní už konec té bázlivé skleslosti! Vizte, splnil jsem svůj slib. Já jsem to, jsem živ. Nyní však potřebuji vojáků, potřebuji mučedníků, aby o mně vydali svědectví světu.

»I zaradovali se učedníci spatřivše Pána« (Jan 20, 20); a nová síla naplnila bázlivé duše.

Od té doby byla jim vznešená postava zmrtvýchvstalého Spasitele pramenem nových sil. Den ze dne splývá s milionů rtů radostné: »Třetího dne vstal z mrtvých.«

Ano! Kristus žije! Jest živou skutečností! Není to pověst, není to mythus, není to symbol. Onen Kristus, jenž kráčel ulicemi Jerusalema, kráčí i nyní cestami světa. Kristus, který kázal před 1900 lety obyvatelům Svaté země, mává ještě nyní jako přemožitel smrti vítěznou palmou, také dnes

ještě hovoří k nám, těší nás, sílí, osvěcuje, pomáhá a čeká — a očekává nás ve věčné vlasti.

Bratři, sestry! Žijme tak s milostí Boží, aby tam, kde jest hlava, byli i údové. Žijme tak, abychom i my dospěli jednou tam, kam nás vítězný Mistr předešel, abychom skrze umučení a kříž jeho ke slávě vzkříšení přivedeni byli skrze téhož Krista, Pána našeho! Amen.

II.

VSTANEME Z MRTVÝCH!

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Znáte a zpíváte vítěznou velikonoční píseň: »Raduj se a vesel všecko stvoření, vítej Krista Pána slavné vzkříšení! Aleluja zapějme, Bohu díky vzdávejme, Spasitele svého všichni vítejme!«

Proč se tolik těšíme, proč tak radostně zpíváme?

Snad proto, že Kristus přemohl své nepřátele? Proto, že pokořovaná a potlačovaná pravda vítězně k novému životu procitla? Že Kristus Pán vykonal svůj největší zázrak a svoji božskou moc zřetelně zjevil? Zajisté, proto všichni jásame a z toho se všichni těšíme, pomyslíme-li na vzkříšení Kristovo.

V nás žije však ještě jiná nevýslovná radost, jejíž živná síla proudí z prázdného hrobu na lidstvo.

Zmrtvýchvstání Kristovo obsahuje také vznešenou záruku, již Apoštol vyjádřil slovy: »Jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slávou Otcovou, tak i my máme žítí novým životem.« (Řím. 6, 4.) V tom jest obsažena veliká, potěšující a povznášející myšlenka, jejíž síla vyráží z oslaveného veli-

konočního hrobu: *Vstal-li Kristus z mrtvých, vstaneme i my!*

Není-li to podivuhodné, útěchyplné učení našeho svatého náboženství?

Řikává se o něm často: »Tvrdé náboženství!« A ne zcela neprávem. Neboť ať si všimneme kteréhokoli náboženství, musíme přiznat, že každé jiné se jeví k lidské slabosti, k lidským chybám i k lidskému tělu mírnější než naše. »Nedomnívejte se, že jsem přišel uvést pokoj na zem; nepřišel jsem uvést pokoj, nýbrž meč« (Mat. 10, 34), tak praví Kristus Pán; a tímto mečem řáhl hluboko do živého.

Mně nestačí pouhá modlitba; nestačí, jdeš-li do kostela, nestačí, udělíš-li almužnu; činím si nárok na tvůj celý život: na tvé myšlenky, na tvá slova i skutky. Zakazuji ti každý hříšný požitek, ba dokonce i myšlenku toho druhu. Rád by ses dosyta najedl — dnes je však půst, proto ti to nedovoluji. Rád bys lenořil — ale dnes je neděle, pojď na mši sv. Hřích tě vábí, hřích tě dráždí a hrozí ti; aťsi, nedovoluji to! Nedovolím, abys mě zapřel! . . .

Zajisté, tvrdé náboženství!

Ale hleďte, drazí bratři a sestry, totéž náboženství, které požaduje, abychom drželi své tělo na uzdě, abychom přemáhali nezřízené žádosti a i svůj život za Krista obětovali — totéž náboženství nám i slibuje něco, co nemůže nikdo na světě slíbiti: Vstal-li Kristus z mrtvých, vstaneme i my, t. j. nabudeme opět života smrti ztraceného.

Často nás svírá úzkostná otázka, zda vskutku budeme vzkříšeni? Je to slib tak neslýchaný, že se mu ani neodvažujeme věřit!

Uvažujmež proto nyní v tomto kázání o těchto třech otázkách:

1. *Jaké důvody podporují naši víru ve zmrtvýchvstání?*
2. *Jaké námitky se kladou proti víře ve vzkříšení?*
3. *Co nám poskytuje víra ve zmrtvýchvstání?*

1. Důvody pro víru ve vzkříšení!

Víra v budoucí zmrtvýchvstání je tak vznešená, tak tajemná skutečnost, že bychom bez jasného a rozhodného poučení jakož i příkladu Kristova svým lidským rozumem na ni nikdy nepřišli.

A) *Kristus učí víře ve vzkříšení tak jasnými slovy, že nemůže o ní vzniknouti ani nejmenší pochybnost. Jiných pravd neopakoval a nezdůrazňoval tak často a tak důrazně, jako právě tuto. Činil tak jistě proto, že se zde jedná o věc téměř neuvěřitelnou, přímo odporující denní zkušenosti.*

a) Poslyšte na př., jak jasně a rozhodně *sv. Jan* píše ve svém evangeliu: »Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, ve které všichni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas Syna člověka, a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu, ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení k soudu.« (Jan 5, 28—29.) Týchž Jan nám zaznamenává i následující slova Kristova: »Neboť jest vůle Otce mého, který mě poslal, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný, a abych ho vzkřísil v den poslední.« (Jan 6, 40.) »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední.« (Jan 6, 55.)

b) A jak velice byla tato víra následovníkům Kristovým známa, dokazuje *odpověď Martina při smrti Lazara* řka, že bratr jejich opět vstane. A jak samozřejmě na to odpovídá Marta: »Vím, že vstane při vzkříšení v den poslední.« (Jan 11, 24.) A tu Ježíš jí nanovo zvěstuje svoji nauku

o zmrtvýchvstání: »Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude.« (Jan 11, 25.)

c) *Saduceové*, kteří tehdy mezi Židy popírali vzkříšení, pokusili se kdysi chytře naličenými otázkami uvésti Krista v rozpaky. Ty praviš, že vstaneme z mrtvých — pravili. — Hle, mezi námi žije muž, který byl sedmkrát ženat; nuže, která z těchto sedmi bude jeho ženou při vzkříšení?

Jaká úskočná otázka!

A poslyšte, jak Kristus odpověděl: »Dítka tohoto světa se žení a vdávají; ti však, kteří budou uznáni za hodny věku onoho a vzkříšení z mrtvých, nebudou se ani ženiti, ani vdávati; vždyť ani zemřítí nebudou moci, neboť budou rovni andělům a budou syny Božími, jsouce účastni vzkříšení.« (Luk. 20, 34—36.)

Zde vidíte nepopíratelnou skutečnost: Pán Ježíš učil často a jasně, že mrtví jednou vstanou z hrobů!

B) Avšak Kristus nejen učil víře ve vzkříšení, nýbrž ji též *příklady znázornil*; ukázal, že se tak bude dít, byť se to jevilo lidskému rozumu sebe nepochopitelnější.

Zde nemáme na zřeteli jen trojí vzkříšení mrtvých, jež Kristus způsobil a Písmo popisuje. Ale máme především na mysli největší zázrak Kristův — *jeho vlastní zmrtvýchvstání!*

Když zbožné ženy časného jitra velikonočního spěchaly ke hrobu Kristovu, aby drahé tělo jeho pomazaly vonnými mastmi, tázaly se starostlivě navzájem: Kdo nám odvalí velký, těžký kámen od hrobu?

Před zmrtvýchvstáním Krista Pána ležel na každém lidském hrobě těžký kámen: kámen zoufalství. Jak nepatrnou, jak nízkou se jeví mohyla lidského hrobu a přece se zdá, že jako váha obrovského břemene tlačí lidskou duši,

vidí-li v tomto pahrbku konečnou stanici toužícího, cítícího, milujícího, trpícího života lidského.

Ach, to by byl tedy konec člověka? Nikoli! *Mučivé tajemství hrobu odvalil i s jeho těžkým balvanem vzkříšený Spasitel.*

Nejdříve uvádím majestátně božská slova Páně: »Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude.« (Jan 11, 25.) Není to tvrzení přehnané, závratné?

Hle, zde je odpověď: Kristus vstal z mrtvých! Poněvadž Kristus vstal z mrtvých, věříme, že to není nadsázka. Nyní voláme i my se sv. Pavlem: »Hlásá-li se však o Kristu, že vstal z mrtvých, kterak praví někteří mezi vámi, že není vzkříšení z mrtvých?« (1. Kor. 15, 12.) Od oné doby, co spočinul Pán ve hrobě, jest nám každý rov posvátný; od té doby, kdy v něm odpočíval a očekával velikonoční jitro, každý z našich zemřelých očekává své veliké velikonoční jitro a vzkříšení.

Lidé umírali před Kristem a umírají i po něm. Před Kristem bývaly na hrobech nápisy: »Zde odpočívá v temnotě«, »Zde leží v beznaději«. Od dob Kristových se však psává: »Zde očekává šťastné vzkříšení.« Ano, my věříme, že vstaneme z mrtvých, poněvadž tomu Kristus učil a nám to i ukázal.

C) Tato mocná nauka Kristova, tato pravda o našem příštím zmrtvýchvstání se v nás utvrzuje též *vírou v Boha.*

a) Již *tvůrčí plán Boží* vyžaduje vzkříšení.

Člověk může býti člověkem pouze ve spojení s tělem. Každý, i nejmenší duševní projev souvisí s tělem. Naše duše jest orlem, tělo jeho křídly. Teskní-li naše duše, tělo mu propůjčuje slzy; raduje-li se, usmívá se tvář. Člověk je teprve tehdy úplným člověkem, jsou-li spojeny duše a tělo! Plným právem tudíž přísluší ke konečnému vyrovnání lid-

ského života, aby se tělo a duše, jež smrtí byly rozloučeny, opět sloučily.

b) *Těž Boží vznešenost* předpokládá vzkříšení! Jest nutné velké, rozhodné sčítování, při němž každý hřích bude zjeven, každá zdánlivá veličina sražena a podle vše-
vědoucí pravdy věčného Soudce bude následovati požehnání nebo kletba, odměna nebo trest. Tehdy má býti nepokrytě vy-
jeveno, že se nesmí beztrestně šlapati po Božích příkázáních.

Tohoto konečného holdu před Tvůrcem světů je zapo-
třebí, aby se všechna kolena skláněla před ním chtě nechtě
a zaznělo z úst všech lidí, i z úst těch, kteří za svého ži-
vota je nikdy nevyřkli, slavné vyznání: Jediný, věčný Bože,
Bože zapíraný a proklínaný, tys přece byl středem lidstva
a světa a stále jím zůstaneš!

c) Rovněž i *Boží spravedlnost* požaduje vzkříšení.

Zapíral-li jsem se pro Krista, odřeklo-li se mé tělo mno-
hého k vůli němu, chránil-li jsem své tělo před hříchem pro
Krista, jest spravedlivo a slušno, aby též tělo mělo podíl
na odměně Kristově.

Mně jest jasné: *Jestliže je Bůh, je též vzkříšení*. Pozem-
ský život křesťana je nepřetržitý boj; oběti, sebezápor, ká-
zeň, sebeovládání. Základní spravedlnost požaduje, aby
ten, jenž v těle zhřešil, též na těle přijal trest, a ten, jenž
v těle vítězil, též na těle přijal odměnu.

Tento veliký den vzkříšení bude přehlídkou nesmírného
vojska, velikou vojenskou přehlídkou na krvavém bojišti.
Na jakém bojišti? Život jest širé válečné pole, na němž
jsem o svoji duši tolik bojoval. Kdo s Kristem žil, s Kristem
byl spojen, ve společenství s Kristem jednal a s Kristem
zemřel — ten též s Kristem vstane z mrtvých a zvítězí.

Tak věřím! Tomu mě též Kristus učil. To mi dokazuje
jeho vzkříšení. A rovněž i lidská úvaha.

2. *Obtíže, s nimiž se setkává víra ve vzkříšení.*

Všichni ovšem víme, že zmrtevýchvstání může býti pouze výsledkem vůle našeho Stvořitele.

Všemohoucí vůle Boží jest nejlepší odpovědí na všechny potíže a pochybnosti, jež se mohou oproti víře ve vzkříšení objeviti.

A) Jsou lidé, kteří se znepokojují takovými otázkami: *Co se stane s tím, jenž byl granátem roztrhán, s těmi, kdož utonuli v hlubinách moře, s těmi, kdož beze stopy zmizeli, nad jejichž hroby stojí města? Budou i ti vzkříšeni? Je to možné?*

Ano, zdaž může toto všechno — táži se — býti překážkou všemohoucnosti Boží? Ten, jenž stvořil první život, kterého předtím nebylo, ten by nedovedl mrtvého, který již přec jednou žil, vzkřísiti? Bylo by spojeno pro Boha s větší námahou znovu oživiti tělo, které už bylo žilo, než stvořiti tělo, které dosud nikdy nebylo? Ten, jenž stvořil svou tvůrčí vůlí nekonečný vesmír, ten by neměl moc, aby nás vyrval z říše zániku?

Těž sv. Pavla se dotazovali: »Kterak vstanou mrtví? S jakým tělem přijdou?« (1. Kor. 15, 35.) A co odpověděl? »Insipiens!« — »Ty bláhovče!«

A věru, mohl odpověděti jinak? Dárce života by neměl moci dáti jej po druhé? — Ty bláhový! Může něco tak zetlíti, že by ruka Všemohoucího nedovedla to vrátiti životu? Bláhovče! Může granát tak tělo roztrhati a se zemí smísiti, že by je všemohoucnost Boží nemohla oživiti? Co se stane, jestliže se larva zakuklí a odumře? Pak vychází ze své nehybné rakve jako pestrobarevný motýl — ty bláhovče!

B) Jiných se opět zmocňuje pochybnost: »Ve hrobě je vše tak nehybné. *Může tam vzniknouti život?*« Vše zetlelé a ztrouchnivělé! Může tam ještě býti život?

Bude tam jednou život! Neboť mrtví »uslyší hlas Syna člověka«.

Jest však tento hlas skutečně tak mocný? Zajisté! Mládenec naimský byl nesen ke hřbitovu, když zazněl hlas: »Mládenče, pravím tobě, vstaň!« (Luk. 7, 14.) A mrtvý vstal. Mrtvá dceruška Jairova ležela na lůžku, a tu zazněl hlas: »Vstaň!« (Mar. 5, 41) a zesnulá ožila. Lazar byl již čtyři dny pohřben, tu se ozval onen hlas, a on vstal. A až zazní ještě jednou tento hlas, pak bude následovati vzkříšení mrtvých.

Bůh, Bůh života, vtiskl již tomuto hmotnému světu, přírodě, vítěznou pečeť. Po noci následují červánky, po zimě jaro, vypařená voda vrací se v podobě rosy a deště, z hni-jícího semene vyráží nový kel. Mělo by právě lidské semě beze stopy zmizeti, ono símě, v němž Stvořitel vtěsnal veškerou hodnotu svého velkého světa?

Ó, ano, jest vzkříšení! Jest, neboť vzkříšením bude dovršeno dílo vykoupení. Pak oslaví Vykupitel konečné vítězství nad smrtí. (1. Korint. 15, 26.) Pak dostane se nám života, o němž Kristus Pán praví: »Kdo slyší slovo mé a věří tomu, jenž mne poslal, má život věčný a soudu nepropadá, nýbrž přešel ze smrti do života.« (Jan 5, 24.) Přijde den, o němž praví svaté Písmo: »A (Bůh) setře všelikou slzu s očí jejich a smrti nebude již, ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude již, neboť první věci pominuly.« (Zjev. 21, 4.)

Ó, ano, jest zmrtvýchvstání.

3. Co nám poskytuje víra ve zmrtvýchvstání?

Tomu všemu netoliko věřím, nýbrž i žiji podle toho. Ze vznešené oné nauky prýští pro mě veliké napomenutí pro život, síla v pokušení a útěcha ve smrti.

A) *Napomenutí:* Připrav se předem na tento den. Bude to největší den v dějinách světa. Pouze jeden den byl mu podobný: den Stvoření, kdy zazněla slova: »Budiž světlo.« Nyní pak zazní z úst téhož Boha: Budiž tma, pozemský život ať již ustane! Země se bude otřásati . . . mrtví vstanou z hrobů v milionech a v miliardách . . . z hrobů, rakví, hlubin mořských, z lůna země, všichni, již byli zapomenuti, o nichž se již nic nevědělo, ti, kdož vytrpěli nevy-pověditelně mnoho strastí v životě, kdož vytrvali po boku Kristovu, kdož Krista zapřeli . . . a ti všichni uzří přichá-zeti Syna člověka s velikou mocí a velebností.

Připravme se dobře na tento den!

Až již vstanu z mrtvých, pak nebude pro mne omluvy, proč jsem Bohu lépe nesloužil! Nekončí-li se vše smrtí, není pro mne omluvy, že jsem se nepřipravil na život posmrtný. Žízním po životě věčném. Ale věčný život nemůže vykvésti z prázdného života pozemského! Z prázdného žaludu nevyroste dub! To jest první připomínka víry v zmrtvých-vstání: Bratře, sestro, připrav se na vzkříšení! Žij tak, aby nebylo zaseto do hrobu prázdné semeno, ale plod mravného, čestného života!

B) A druhá poučka? Jest jí věta sv. Pavla: »Jestliže tedy jste povstali s Kristem, hledejte těch věcí, které jsou svrchu, kde je Kristus, sedě na pravici Boží.« (Kolos. 3, 1.)

Jakou silu nám poskytuje víra ve vzkříšení ve chvíli pokušení! Vytrvám, vytrvám po boku Kristovu! Ať to trvá sebe déle, přece nadejde jistě onen veliký den! Je-li můj

život nyní neutěšený a smutný, jistě jednou vzejde jitro.

Jak dlouho dlužno čekati, nevíme! Ale smím býti v tomto životě netrpělivý? Smím již v srpnu zahájit vinobraní a otrhati a požívat nezralé bobule? Smím reptati, trpím-li, když přece vím, že každá bolest bude jednou zářícím diamantem, jako zářilo i pět zkrvavělých ran zmrtvýchvstalého Vykupitele? Z Kristova hrobu vane dech nesmrtelnosti, jenž mne sílí ve všech bojích.

C) *Víra ve vzkříšení nás také potěšuje ve smrti.* Viděli jste již někdy zatmění slunce? My, Evropané, se v klidu podivujeme tomuto přírodnímu úkazu. Avšak u mnohých divokých kmenů vzniká veliký zmatek, jakmile světla ubývá a nastane zatmění. Pláčí, ječí, vyrážejíce nečlankované zvuky, trhají oděv, rvou si vlasy, drásají si obličej, rybími kostmi si otevírají žíly; zkrátka zoufají, poněvadž se domnívají, že pro ně již slunce hasne.

Nyní vidíme, jak nás utěšuje ve smrti víra ve vzkříšení! Od Kristova zmrtvýchvstání víme, že zatmění slunce, příšerná noc, toto vyústění života ve smrt trvá pouze krátkou dobu. Také my pláčeme nad hrobem svých milých, též i my truchlíme, přece však ne tolik jako ti, »kdož nemají naděje« (1. Thes. 4, 13), vědouce dobře, že vstal-li Ježíš Kristus z mrtvých, že i oni smějí zmužile pohlédnouti ve tvář zániku a smrti. Víme, že semeno, i když je vystaveno dešti a bouři anebo i zmrzlé zemi a když tlu v blátě, jednou přece vzklíčí, vykvete a procitne k novému životu. Víme, »... že ten, jenž vzkřísil Pána Ježíše, také nás s Ježíšem vzkřísí«. (2. Kor. 4, 14.) Víme, že slunce večer zapadá, ale též jsme si jisti, že příštího dne znovu vyjde. Víme, že hvězdy zacházejí a že se později opět objevují. Víme, že na podzim listí opadá, ale jsme přesvědčeni, že se na jaře stromy opět zazelenají. Víme, že tělo zmirá, ale že

i pro ně vzejde jednou veliké jaro. Vstaneme z mrtvých! Víme, že Kristus je vzkříšení a život a že, byť i zemřel, věčně bude žíti ten, kdo v něho věří.

Tato víra nám vlévá sílu v temnotách života. Chci tím více se připoutati k životu věčnému, čím více se zatemňuje obzor pozemského žití; podoben květině, jež svůj bledý, nedokrevný kalich ustavičně otáčí z hlubin sklepa po oživujícím slunci.

Ó vítězná víro! Ó víro ve vzkříšení! Ó požehnaná, svatá víro ve věčnost!

Milí bratři a sestry! Na světoznámém hřbitově Père-Lachaise v Paříži stojí uchvacující skupina: »monuments des morts«, pomník mrtvých. V tomto pomníku otvírá se brána smrti jako temná vrata, za nimiž neodolatelná síla pudí k sobě lidi zprava i zleva. Někteří nechají se bezmocně k temné bráně připoutati, jiní leží v bezvědomí na zemi, jiní opět se zoufale brání. Pouze dva muži kráčejí se vzpřímenou hlavou a smířlivým výrazem obličeje tmavou branou. Odkud jejich klid? Ach, ano! Pod jejich nohama je hrob, jehož kámen je odvalen a z něhož září jako hvězda víra ve věčný život.

Tak mává zmrtvýchvstalý Spasitel palmou věčného života, a palma ta značí oživující, rašící jaro. Vzkříšený Kristus zvýšil naše požadavky a vlil v nás odvahu. Vítězný Kristus — smím-li to říci? — rozohnil lidstvo, že se málem již nespokojuje. S ničím menším se nespokojíme, leč se životem bezmezným, do nekonečna se rozpínajícím.

Ó svatý hrobe, jenž nás ozařuješ svými paprsky! Ó požehnaný, prázdný hrobe velikonoční, jaké světlo vrháš na naše pozemské tápání! Ó zmrtvýchvstalý, slavný Kriste, jenž zde dnes před námi vítězně stojíš a nám v srdce píšeš veliké zaslíbení . . . že se po životním boji, po svých boles-

tech a zkouškách, po pozemské křížové cestě a smrti můžeme nadíti koruny věčného, nepomíjejícího života!

Kristus vstal z mrtvých! Aleluja! aby lidé se radovali, aleluja, a aby plni útěchy modlíce se na hrobě svých milých mohli volati: *Věřím v těla vzkříšení; věřím, že i my vstaneme z mrtvých. Aleluja! Aleluja! Amen.*

III.

ÚTĚCHA VZKŘÍŠENÉHO KRISTA.

V Kristu milovaní bratři a sestry! Za časného jitra velikonočního spěchaly zbožné ženy ke hrobu Kristovu, aby svaté tělo potřely vonnými mastmi. Hrob však jest prázdný, anděl sedí na náhrobku a hovoří k nim: »Nebojte se! Hledáte Ježíše Nazaretského, ukřižovaného; vstalť jest; není ho tuto.« (Mar. 16, 6.)

Viděli jste již někdy podobný náhrobní nápis? Vskutku přiznejte se: viděli jste? Ó, jak rozdílná jsou tato slova ode všech těch nápisů, jimiž zbožná úcta pozůstalých velebívá ubohého pozemského poutníka, jenž vstoupil do věčného klidu!

»Zde odpočívá« ten a onen . . ., vynikající učenec, nositel vysokých hodností, vítěz nad velikými armádami, vládce veliké a mocné říše, miláček osudu, z jehož obrovského jmění a vynikajících vyznamenání nezbyl než malý rov. Zde tlí v temné hrobce, poněvadž všechn jeho majetek nebyl s to osvoboditi ho od tohoto místa. Hroudy, vržené na jeho rakev, zasypaly nejen jeho, nýbrž i jeho moc. Jeho hrob brzy upadl v zapomenutí, stejně jako jeho tlející mrtvola; listí, spadající se stromů na jeho rov, vije mu věnec zapomnění a večerní vánek hraje svoji posměšnou hru

s prachem pyšného pomníku. Zde odpočívá, zde odpočívá . . .

Naproti tomu postavme se však za velikonočního jitra na hrob Ježíše, onoho Ježíše, jenž žil v chudobě; onoho Ježíše, jehož všecka moc počala v tomto hrobě, jehož země pouze na krátkou dobu skryla, aby jej již třetího dne, obklopeného jasem vznešenosti, nechala vystoupiti, když si byl v náruči smrti zajistil věčný život. Slavný, nepomíjející život.

Od těch časů je slavnost vzkříšení největší a nejdojímavější slavností křesťanstva.

Svátek bezmezné radosti, překypující blaženosti!

Když byla Vídeň roku 1683 osvobozena od zkázou hrozícího nebezpečí tureckého, objímali se lidé na ulicích, i takoví, kteří se předtím nikdy neznali; stále mluvili o vítězství a volali: Jsme osvobozeni, opravdu osvobozeni! Podobná blaženost přelévala se v duši křesťanů prvního století o velikonocích, když se pozdravovali slovy: »Kristus vstal z mrtvých! Vpravdě vstal z mrtvých!«

Večer na Bílou sobotu jako by bylo celé město na nohou: sotva se lze hnouti na ulicích pro veliký nával lidí. Není snadné prodlévat v takové chvíli v osamělé místnosti! Tajemná síla zcela zvláštní radosti vniká v duši, pobízí nás vyjít na ulici, do volného prostoru. Všichni lidé, celá země se raduje, poněvadž je předvečer velikonoc. V tento čas již raší pupeny na stromech, rozvíjejí se něžné kališky květin a rovněž tak i v našich duších klíčí a bujejí poupata pravé, vroucí radosti.

Všecko se raduje, ale ví též každý, proč se raduje? — Tuto otázku nadhazují.

Z čeho se těšíme? V čem záleží útěcha zmrtvýchvstávajícího Vykupitele?

1.

V první řadě se těšíme z *nově oživené velké přírody*.

V člověku se jeví vesmír v malém; lze proto také nazvat člověka mikrokosmem, malým vesmírem.

Naše tělo je směsí nerostných, rostlinných a živočišných látek, a tento celek je pohromadě udržován a oživován duchovou duší. *Athenagoras*, křesťanský filosof z druhého století, to vyjádřil asi takto: »Člověk je hmotný jako kámen, roste jako rostlina, cítí jako živočich a myslí jako anděl.« Můžeme říci, že náš tělesný organismus je miniaturní vydání světa. Nesmíme se proto diviti, že spolu cítíme s tímto světem a že nás přemáhá tajemný smutek, když v mlhavých říjnových dnech padající listy se stromů při tichém vání větru utkávají rubáš umírající přírodě, a že naproti tomu nás ovane dech nového čerstvého života, když kolem nás na jaře vypučí miliony poupat a když se ztrnulá zimní krajina změní v živé barvy zelených lesů.

Naše tělo je vzato ze země a bude jí jednou opět navráceno; když je tedy *tak úzce spjato s osudem staré zeměkoule*, není divu, že její umírání na podzim vlévá do srdce smutek, a zase její vzkříšení na jaře nás tak radostně naladí. Podobně jako struna dotknutého vedle stojícího nástroje se rozezvučí při rozechvění strun harfy, je-li naladěna na tutéž výšku tónu, zazní sama od sebe radost i v našem malém světě, v naší duši, jakmile zanotí svou písničku probuzený jarní život ve světě vnějším. Na jaře v nás koluje slast nového života. Nikdy se neradujeme nad tím, jak krásný je život, jako právě na jaře při znovuzrození života, jenž odpočíval v hrobě zimy.

2.

Z mysteria velikonoc prýští kromě toho ještě jiné poučení: *odvaha a síla vzhledem k osudu společnosti a národů.*

V Neronově cirku pohanského Říma stál obrovský obelisk, který tam dal přinést z Heliopole v Egyptě už císař Kaligula. Dnes se poblíže něho k nebi vypíná uprostřed náměstí sv. Petra 30 m vysoký, z jediného kusu tesaný obelisk, na němž čtou miliony poutníků se všech stran světa nápis: »Kristus žije, Kristus vítězí, Kristus vládne.«

Vpravdě nikdy nezříme pravdivost těchto slov jasněji než v předvečer velikonoc. Miliony poupat vyrazí v tom jarním šeru, zeleň svěžích listů se rozvíjí, rozevírají se kalichy květin . . . znovuzrozená příroda pěje chvalozpěv probuzeného žití . . ., ač ještě nedávno trnuli jsme zimou a mrazem! Někteří se snad ve své beznadějnosti i domnívali, že se již jaro nenavrátí.

Ano, jaro může býti vůbec jenom opožděno, nikdy však zadrženo. Tma může proti světlu pouze dorážeti, avšak nemůže nad ním definitivně zvítěziti! Triumf zla je pouze dočasný, a dříve nebo později musí dosáhnouti palmy vítězství poctivost a dobro. Pouze tři dny skrýval Pána našeho Ježíše Krista hrobový kámen jeho nepřátel, radujících se z vítězství . . ., než zrána třetího dne povolil již zámek hrobu, a od té chvíle je Kristus vítězem nad smrtí, vítězem, jenž již nebude přemožen . . . Od té doby Kristus žije, od té doby vítězí, od té doby vládne!

Při každoročním znovuzrození přírody se nám dere na mysl otázka: Existuje také opravdu vzkříšení pro národy?

Jestliže se národ zpronevěří zásadám, ideálům a mravním zákonům, jimž vděčí za svou velikost, jde to s ním s kopce a nemůže již ani čekat na nějaké vzkříšení. Jestliže se v něm

začnou viklati sloupy mravnosti, lásky a podpěry sociální a hospodářské spravedlnosti, zřítí se celý dům. Nepřeslechněme tedy napomínání velikonočních zvonů, které zvou nás všechny, každého jednotlivce i celou společnost, abychom se zastavili a uvažovali. Budou-li občané kteréhokoliv národa věřiti mysteriu velikonoc, budou-li věřiti v život posmrtný a v skutečnost života věčného, pak se stanou občany poctivými, pracovitými, budou mít porozumění pro své spolubližní, budou se s radostí obětovat — to znamená, že budou platit za sloupy národa a stanou se příčinou jeho zmrtvýchvstání.

3.

A tím jsme dospěli k nejvyšší útěše, již nám podává vzkříšený Kristus. Neboť kdo by necítil, že dosavadní odpověď stále ještě není úplná, že toto objasnění stále ještě nedostačuje k vysvětlení oné vřelé radosti, kterou přetéká lidská duše v den velikonoční! Odkud je tato radost? Co ji způsobilo? Či se radujeme pouze z kvetoucích stromů, z rozvírajících se kališků a z vonících květů? Naprosto ne! Naše radost je resonancí, ozvěnou jiné rozechvěné struny. Příroda procitnuvší opět ze zimního spánku posilňuje radostnou víru, že i my jsme v hlubinách své přirozenosti určeni *k životu a nikoliv k smrti*.

Vzkříšený život přírody proto se v nás ozve takou silou, že i my jednou budeme povoláni z hřbitovních rovů k životu novému, vzkříšenému.

Jakmile se na jaře stane celý svět jedinou vonící zahradou, plnou květin, počne i lidské srdce bítí mocněji: vzplane v něm vřelá touha po onom velkém jaru, které jednou přijde a znovu probudí k životu novému životy do hrobu klesnuvší.

Jedna z nejmučivějších a nejstarších záhad lidstva je tato: Co se s námi stane po smrti? Pohltí temný hrob navždy náš život, život ubohé jepice, či má žití pozemské ještě pokračování za hrobem?

Ó, kéž by nastoupilo po ztrnulé zimě hrobů radostné, života plné jaro! — to byla odedávna tušící, tajná tužba lidstva, hledajícího štěstí. A že tato touha nezůstane pouhou touhou, nýbrž se jednou promění v nejvznešenější skutečnost, *to nám zaručuje zářící, prázdný hrob Pána našeho Ježíše Krista*. S hrobem upadá život v temnotu a v temnotě být, to je příšerné a znepokojující! Avšak jako první paprsky vycházejícího slunce zaplašují temnou noc, právě tak i jitřní záře velikonočního Božího hodu, padající na oslavený Kristův hrob, zaplašuje tlačící tíseň pomíjejícího a trvalé smrti. Velikonoční zvony tlumočí své poselství hrobům: Smrt není poslední cestou, neboť je tu někdo, kdo ji přemohl a zbavil ji ostře píchajícího hrotu.

A tak plynou s našich rtů slova žalmu 15.:

Mám Pána stále na zřeteli,
maje ho po pravu, neviklám se.
I plesá srdce mé a jása jazyk můj;
odpočívá též tělo mé v pokoji.
Neboť nenecháš duše mé v podsvětí,
a svému svatému nedopustíš,
aby zakusil porušení.
Dáš mi poznati cesty k životu,
radostí před tváří svou mne naplníš;
jeť plno rozkoše v pravici tvé vždycky.

Jak povznášející je domysleti jenom do konce obsah této věty plné víry!

Znamená netoliko, že naše duše věčně žije. Neboť to

vědělo lidstvo v určité formě již před křesťanstvím. Že smrt není ještě zcela poslední slovo, že hrob nezakryje všechno, že z nás ještě něco žije dále v jiné říši Boží, to věřilo lidstvo vždy a všude.

Než zde nemluvíme pouze o tom. Spíše však o tom, že duše žijící dále obdrží *po určité době znovu tělo* — ne ovšem těžkopádné, pozemské tělo, nýbrž tělo oduchovnělé, jež nepodléhá zákonům hmoty.

Tento život pak uskuteční dokonalou vládu duše nad tělem, o niž se nejlepší z lidí snaží již v tomto žití, které však přesto nemohou dosáhnouti.

V životě přítomném se setkáváme jenom s překážkami a slabostmi, ubohostmi a krutostmi. To vše zmizí u těla vzkříšeného. Pohledme jen na zmrtevýchvstalého našeho Spasitele. Zjevuje se při zamčených dveřích — pro něho již neplatí hmotné překážky. Hned je v Jerusalemě, hned zas v Galileji nebo jinde — pro něho již neexistuje prostor. Právě naň hledí jeho učedníci, v nejbližším okamžiku ustoupí opět do hloubek neviditelnosti — pro něho není již překážek, není již hranic.

Co pro nás znamená jas Kristova oslaveného hrobu, to nám může říci jenom ten, jenž sám úzkostlivě opatruje hroby svých drahých, hroby, jež pohltily milovaného manžela, starostlivou matku, drahé děti, a jejichž temnotu nemůže nic na světě zaplašiti, jedině vzpružující světlo velikonočního hrobu, jenž triumfuje nad smrtí. Slastné jaro a zářící velikonoční hrob hlásají, že poslední slovo v přírodě nenáleží smrti, *a jako po hřbitovním smutku podzimu následuje jaro přinášející nová poupata, tak i po klidu a tichu hrobů nastane probuzení k věčnému životu*. Smrt je v našich očích již jen pouhá změna vnějších forem, pod nimiž se jeví bytí a nikoliv zničení života. Nemáme říkati

o svých drahých, že »zemřeli«, nýbrž »odešli«. Život znamená sílu, síla však nepůsobí pouze v té formě, v jaké je vázána na hmotné tělo; svou schopnost rozvine plně teprve, až se odpoutá od hmoty ve formě oslavenější, jíž se jí má dostati.

A právě v tom tkví největší útěcha vzkříšeného Spasitele: Kristus, jenž vstal z mrtvých, ručí za to, že naše tělo, jež bude zaseto v hluboký hrob, jednou vzklíčí a vyrazí poupata věčného života, podobně jako seménko, jež bylo zaseto v brázdě, se na jaře probudí k novému životu a nasadí kypící výhonky. Člověk, který v Kristu hříchu zemřel a milostí Kristovou se probudil k novému, čistšímu, krásnějšímu životu, není jenom jakýsi mikrokosmos, jenž v sobě nese malý obraz velkého světa, nýbrž je právě tak i mikrotheos, který v sobě ukrývá vznešeného Boha v malém.

Kteří se slzami sijí,
jásající budou žnouti. (Ž. 125.)

Ó krásný dni žní, dni vzkříšení! Jakou úlevu nám přinášíš v našich denních trampotách!

Z tohoto uchvacujícího faktu velikonoc, jenž hlásá, že Kristus vstal z mrtvých, vyplývá útěchyplné učení svatého náboženství o našem vlastním budoucím zmrtvýchvstání.

Pravdivo je též, že člověk právě nejvíce ve víře ve vzkříšeného Spasitele cítí tak úžasně skutečnost, že zde žijí *dvoji lidé*, lidé, kteří se navzájem zásadně liší ve svých plánech, ve svých tužbách a ve svém konečném cíli, liší se a přece žijí vedle sebe, jsouce navzájem promícháni a odkázáni vzájemně jedni na druhé. Ti, kteří věří ve zmrtvýchvstání Kristovo a tím i ve své vlastní zmrtvýchvstání — a ti, kteří nevěří ani jedno ani druhé.

Dvoji lidé.

Náš oděv je týž, náš oběd je týž, stejně platíme daně, stejným způsobem onemocníme, týmž způsobem umíráme — a přesto je mezi námi ohromně veliký rozdíl. My, kteří věříme ve zmrtvýchvstání Kristovo i své, kráčíme po cestě své pozemské pouti s očima upřenýma na věčný život a se srdcem toužícím po věčném domovu. Avšak co oni druzí? Oni svýma očima, svým pohledem znají pouze tuto zemi, hledají jenom ji a na konec po vysilujících životních bojích ani nevědí, proč žili!

4.

Pohledme nyní všichni my, kteří sklíčení jsouce dlíme na Kalvarii života, vzhůru vstříc Spasiteli zmrtvýchvstalému, v jehož očích jasně září vítězný život. Bratři a sestry, kterým se zdá smutné ticho hrobu něčím tak temným, pohledte nyní na našeho znovuzrozeného bratra, na Krista Pána, jenž vstal slavně z hrobu! Bratře, v němž dnes vypučelo poupě touhy věčnosti, zářící nesmrtelnost, *postarej se, aby se toužebná žádost po věčné blaženosti proměnila v oblažující skutečnost!*

Jak a kde si to můžeme pojistiti? Hned nyní, a to tím způsobem, že právě v tomto pozemském těle budeme žiti podle duše a již zde budeme pomáhati potřebám duše k vítězství nad pudy tělesnými a že si budeme raziti pevnou, dobře ukázněnou vůlí přímou cestu v divé změti sil strhujících vše do bláta. Žiti podle duše znamená tolik, jako žiti podle myšlenek Božích, žiti v opravdovém spojení s Bohem. Duše má teprve tehdy opravdovou cenu, když ji prochvívá síla a láska Boží.

Neboť zevně nemůžeme to ani postřehnouti. Zde přede

mnou visí na kazatelně zcela malý mikrofon, z něhož elektrický proud přenáší každé mé slovo a roznáší je ven do širého světa. Jestliže však vypneme proud, pak přede mnou visí mrtvý, neúčinný kousek kovu a vně kostela již nikdo můj hlas neuslyší. A přece zevně se na něm neudála ani sebe menší změna, všechno zůstalo tak, jak to bylo dříve — jenom proud zde chybí, a proto se tento aparát stal neúčinnou hmotou. Tak se děje i s člověkem, který se vymanil z životodárného proudu Božího. Takový člověk není s to, aby se sám nad sebe pozdvihl, aby se povznesl z pouhého přirozena. Božský život nemůže zemřít, pročť v sobě shromažďuj tento nesmrtelný život — v tom tkví veliké poučení velikonočního hrobu!

»Jako byl Kristus vzkříšen z mrtvých slávou Otcovou, tak i my máme nyní vésti život nový« (Řím. 6, 4) — k tomu nás vybízí sv. apoštol Pavel. Nový život mám žít! Co to znamená? Znamená to: Mám žít z Boha. Žít sice na zemi, avšak nepřijímat již do sebe zápach země. Musím žít v hříšném světě, ale nesmím se stát hříšníkem! Cítím se sice někdy tak opuštěn, odkázán jsa sám na sebe, a přesto nesmím zoufat! Musím cítit, že je se mnou nebeský Otec. Lidé jsou někdy tak nesnesitelní, tak nevděční — a přesto se mi nesmějí zhnusit! Někdy mne život tak bije, bičuje mne, korunuje mne trním, vkládá mi na ramena kříž — a já musím nést kříž se stejně odvážnou duší, jako jej nesl Kristus! Viz, tak nás chce k sobě vzkříšený Spasitel táhnouti, zdvihnouti k sobě, do výšin božského života.

Chceš vstát z mrtvých k věčnému životu blaženosti? Dobře, ale pak musíš být již zde v tomto životě plný dobra. Z prázdného, chatrného, znečištěného života se právě tak málo stává život šťastný, jako se z prázdného hnízda ne-

může vylihnout ptáče a jako z prázdného žaludu nevypučí dub.

Či duši ovane vánek života vycházející z Kristova hrobu, ten má svůj pozemský život zakotven ve věčnosti, ten jedná a počítá, bojuje a živí se, chce a myslí, raduje se i trpí podle myšlenek věčnosti, tomu už toto pozemské žití stává se předehtou k blažené nesmrtelnosti.

Ve znamení této svaté víry nejenom pučí velikonoční poupata, nýbrž všechny květy se rozvíjejí a všechny plody zrají! Od té doby, co země trvá, bylo vždycky jaro, než jarní nálada v lidech nevzbuzovala dříve žádných nesmrtelných nadějí. Byli básníci, byly písně, báje, romány, avšak naděje na věčný život nemohla býti žádným způsobem probuzena.

K tomu musil přijíti Kristus, zmrtvýchvstalý Spasitel!

Ó svatý hrobe, prázdný hrobe velikonoční! Ó ty slavně zmrtvýchvstalý Spasiteli! Ty jediný jsi naše záštita proti železným zákonům pomíjejícínosti, tvou mocí ze zvadlých věnců na našich rakvích pučí naděje věčného života.

Oslavený hrob Spasitelův ke mně mluví, posiluje mne, a potěšuje mne! Bratře, trpící, bojující bratře, neklesej, nezoufej! Dnes září Kristův hrob ve svatozáři, i když cesta k tomuto hrobu vede po Golgotě! Nyní nastalo veselé jitro velikonoční, než jak černá, havranům podobná byla předtím bezhvězdná noc Velikého pátku! Duha je krásná a přece je to vlastně v slzách rozlomený paprsek sluneční. Krásně sice voní kvetoucí růže, než ona kvete pouze mezi trny a ostny. Věncíme sice čelo vítězovo věncem, avšak teprve po mužně vydobytém boji. *Podobně lze jen tomu zvítěziti s velikonočním Kristem, kdo se nestydí ho následovati i na Kalvarii.*

Drazí bratři a sestry! Všechno slaví velikonoce. I ti,

kteří ve zmrtvýchvstání Kristovo nevěří. Ti slaví zmrtvýchvstání mrtvé přírody, vítězství jarního slunce nad zimní nocí. Ach, jak nedozírný je rozdíl mezi těmito oběma slavnostmi. Ubožáci ti se spokojují radostí z poupat, jež na jaře vyrazí, ačkoliv do toho shonu života právě šelestí rušivý, zasmušující spodní tón podzimního vadnutí a umírání. Naproti tomu my oslavujeme na zmrtvýchvstalém Spasiteli konečné vítězství života nad smrtí, vítězství života, jež nikdy nepřestane.

Zde mohu být ošklivý — leč v nebi se ukáže moje krása! Zde mohu být nemocen — avšak moje síla se objeví v nebi! — Zde mohu být chudý — leč moje bohatství bude odhaleno v nebi! Zde jsem mušlí, která nechává svých perel zrátí pro nebe! Zde jsem larvou, z níž bude k nebi vystupovati nádherný motýl! Zde jsem začátkem, jež nalezne své ukončení v nebi! Zde jsem semenem, které — kéž to Bůh dá! — zrodí pestrou, věčně trvajícím květinou!

A nejlepší útěchyplné slovo zmrtvýchvstalého Spasitele je toto: *Mysli v životě na smrt a pak budeš správně žiti; ve své smrti pak pomysli na věčný život, a pak budeš dobře umírati! Amen.*

IV.

POSELSTVÍ ZMRTVÝCHVSTALÉHO KRISTA

Milovaní bratři a sestry v Kristu!

Nevím, zda jste již obcovali na Bílou sobotu slavné mši svaté. Taková vpravdě nesmírná radost, takový jásot z vítězství nevyskytují se hned tak v liturgickém dění, jako tomu je právě v Gloria této mše svaté.

V časných hodinách ranních se světi oheň a křestní voda, čtou se proroctví, zaznívají litanie ke všem svatým a na konec se slouží mše svatá.

Celebrující kněz se předtím ještě vrhá v modlitbě na zem; jako mrtví, kteří čekají na zmrtvýchvstání. Leč nyní již vystupuje v bílém radostném rouchu k obětnímu oltáři. Slunce vrhá na oltář první sváteční paprsky a zatím co kadidlové obláčky se valí přes hlavy mlčky čekajících věřících, zmocňuje se nás napínající vzrušení propukající radosti.

A teď najednou prorazí tichem jásající zvuk, zpěv celebrujícího kněze: »Gloria in excelsis Deo!« — »Sláva na výsostech Bohu!« A varhany hýří a kostelem znějí zvonky, a zvony na věži, jež spaly od Zeleného čtvrtka hlubokým spánkem, opět se rozlaholí a s radostným jásáním věřících a zpěvem knězovým společně pějící Gloria a Aleluja.

Právem! Neboť ten, kdo promyslí tajuplné divy velikonočního mysteria a pochopí poselství zmrtvýchvstalého Spasitele, ten se může vším právem radovati.

Zmrtvýchvstalý Kristus se zjevil o velikonocích lidem rozličným způsobem a rozmanitým způsobem poslal lidem velikonoční poselství.

Abychom se mohli zcela oddati pocitům velikonoční radosti, uvažujme dnes o *poselství Zmrtvýchvstalého podle jeho několikerých stránek*. Kolik upozornění, kolik směrnic, kolik povzbuzení a kolik potěšení se v něm skrývá!

1. Poselství zbožným ženám.

První zprávu o zmrtvýchvstání Spasitelově zvěděly zbožné ženy, které již za prvního svítání jitra velikonočního, když ještě celý Jerusalems spal, putovaly se vší láskou

ke hrobu Kristovu s vonnými mastmi, aby pomazaly jeho tělo. Hluboký zármutek tížil jejich duši podobně jako ten velký kámen na hrobě Kristově.

Než pohled' . . . co to? Co se to zde stalo? Již z dálky se lze přesvědčiti, že kámen u vchodu hrobového chybí a odvalen leží na zemi! Co se zde mohlo stát? Ve spěchu se blíží ku hrobu . . ., dívají se dovnitř . . ., hrob je prázdný! Než na odvaleném kameni sedí anděl a pozdravuje je radostným hlasem: »Nebojte se! Neboť vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován. Není ho tuto; vstalt' jest, jak byl řekl; pojd'te a vizte místo, kde Pán byl položen.« (Mat. 28, 5—7.)

Slyšeli jste, bratři, sestry, první poselství zmrtvýchvstalého Spasitele, jež dává svým andělem zvěstovati zbožným ženám — a tím zároveň i nám? Zbožné ženy chtěly Pánu prokázati poslední poctu. A Pán, který ani nejmenší službu, kterou pro něho někdo přinese, nenechá bez odměny, odměnil jim to tím, že *ony vůbec první* směly přijmouti zvěst o neslýchané události světových dějin.

A ony se chtěly postarati jen o mrtvé tělo Kristovo! Jak vděčen bude Kristus mně, budu-li se starati o jeho živé tělo, jestliže vystavím a budu střežiti jeho živý chrám ve své duši, nebo u mých bližních, v nichž zničily všechno hříchy, kteří však budou Kristovým slovem a příkladem přivedeni zpět k Bohu!

Jak vděčným se ukáže Kristus i za sebe menší apoštolát.

2. *Poselství Petrovi, který jej zapřel.*

Druhé poselství zmrtvýchvstalého Spasitele obdržel Petr, — Petr, který ho zapřel.

Neboť anděl pravil dále k ženám: »Vstalt' jest; není ho

tuto; hle, místo, kdež jej položili. Ale jděte a povězte učedníkům jeho i Petrovi: Předějte vás do Galileje» (Marek 16, 6—7).

»Povězte to Petrovi!« Ubohý Petr! V jakém citovém rozpoložení ho zastihne velikonoční jitro? Pravděpodobně seděl někde se sklíčenou duší v kruhu apoštolských druhů, někde v zavřené světnici. Jej tížila vzpomínka na nešťastné zapření; sv. Jana poslední pohled umírajícího Ježíše, ostatní apoštoly bolestný problém nejisté budoucnosti. Sedí tu tiše . . . beze slov . . . Najednou někdo zabuší prudce na dveře . . . pak znovu . . . a rozčilené ženské hlasy volají: »Petře! Pojd' sem ihned! Petře! Pán vstal a vzkazuje ti poselství!«

Petře! slyšíš? On myslí především na tebe! Na tebe, který jsi ho zapřel! Na tebe, který jsi přísahal, že ho ani neznáš. — Zajisté, ty jsi ho zapřel, ale tys též činil pokání — a nyní již Pán nemyslí na tvůj pád, nýbrž ti ukazuje přátelství . . .

Zda neslyšíme z tohoto Kristova poselství zaznívati aleluja velikonoční radosti! Ano, opravdu, tak chce Pán zapomenouti na smutnou minulost kajícníkovu, jakmile se k němu navrátí! Ano, což se ve zpovědnici vpravdě nelije takový hojivý balzám na každou oplakanou vinu? Ó ty oblažující poselství odpuštění mého požehnaného Spasitele! Jak mne oživuješ, jak mne sílíš, jak mne těšíš při vzpomínce na všechny uplynulé hříchy mého dřívějšího života! Petře, slyšíš? Pán je k tobě laskavý a přátelský!

3. Poselství Marii Magdaleně.

A abychom ještě více věřili a ještě hlouběji nahlédli do milosrdného, odpouštějícího srdce Ježíšova, událo se ještě

třetí poselství právě tak určené kající hříšníci, Maří Magdaleně.

A) Velikonoční slunce září již v plném lesku, avšak na hrobě vzlyká v beznadějně skleslosti zlomená, utrápená duše, Maria Magdalena. Její minulost sice způsobila tmavé skvrny na její duši, než ona se obrátila, činí nyní veliké pokání za vše, zraňuje si nohy na cestách následování Kristova, a hle, *Pán i ji pokládá za hodnou velikonočního poselství.*

Bolestně vzlyká Maria Magdalena před prázdným hrobem. »Vzali Pána mého, a nevím, kam ho položili« (Jan 20, 13). Tu se náhle za ní objeví Ježíš, než ona ho nepoznává. Pán se jí táže: »Proč pláčeš? Koho hledáš?« Magdalena myslí, že mluví se zahradníkem, a odvětí: »Pane, jestliže jsi ho odnesl, pověz mi, kam jsi ho položil.« Tu ji osloví Ježíš hlasem jí tak známým: »Maria!«

Ó, co všechno se událo v tomto okamžiku v duši Mariině! Nyní přišla chvíle, o níž praví Kristus Pán: »A jestli odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já« (Jan 14, 3). Nyní opravdu uplynulo ono »maličko«, v němž »mne neuzříte«, a nyní přišel i čas druhého slibu: »A opět maličko a uzříte mne« (Jan 16, 16).

Zvláště na to Maria nyní myslela. Jistě věřila, že přišlo dovršení království Božího!

B) Než Pán zvyšuje svůj hlas a co praví, je podivuhodné napomenutí: »*Nezachycuj mne, neboť jsem ještě nevstoupil k otci svému.*« (Jan 20, 17.)

Ještě neodešel k svému Otci, aby odtud přišel znovu a vzal nás pak s sebou. To znamená, že se ještě nedovršilo království Boží. Od té doby, co k nám přišel Syn Boží, je království Boží mezi námi, třebaš jen jako zaseté sémě.

Syn Boží zlomil moc hříchů a roztrhl dlužní list, přemohl smrt — to vše náleží k vývoji a dovršení království Božího — avšak dovršení přijde teprve tehdy, až se nebude čas počítati podle slunce a měsíce, až *Kristus opět přijde*.

Proto vysvětlovali též andělé apoštolům, když po čtyřiceti dnech při nanebevstoupení Páně hleděli se zármutkem v srdci do nebe: »Muži galilejští, proč stojíte a hledíte do nebe? Ten Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, přijde tak, jak jste ho viděli do nebe jíti.« (Skutky ap. 1, 11.)

Ano, on přijde opět! Než do té doby musíme ještě vzdělávati zemi a ona čeká na naše sémě: »Jdouce do veškerého světa hlásejte evangelium všemu stvoření (Mar. 16, 15.)

Pán tedy jasně a zřetelně poukázal na rozdíl, který je dosud mezi jeho oslaveným nebeským tělem a naším pozemským, smrtelným; abychom se však nad tím příliš nemoutili, utěšuje nás hned v téže větě: Neboť právě tak praví k Magdaleně: »Vstupuji k Otci svému a Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.« (Jan 20, 17.) To znamená, vracím se domů jako hlava těla, jehož údy jste vy. Jdu domů jakožto první majitel oné nádhery, která i na vás čeká.

Kristus se vrací domů, aby všem těm, »kteří věří ve jméno jeho« (Jan 1, 12), »připravil místo«. »A jestli odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde jsem já.« (Jan 14, 1—3.) Proto buďte na stráž! Podívejme se do světa kolem sebe. Podobá se neobyčejně velikému hrobu. Ach, kolik mrtvých žije kolem nás! Zdánlivě mrtvých, kteří se sice pohybují, spěchají, dělají plány, pijí, hodují a přesto jsou mrtvi . . . poněvadž jim chybí život duše. Stravují je divoké vášně, celá jejich bytost se skládá z masa a z krve, z pouhých pudů a vnad a požitků. Avšak všechno to není nic více než hromádka po-

pela, život jejich není ničím jiným než prázdným živořením. Co zde zbývá pro pravý život, jediný život, věčný život?

Nepřeslechněme napomenutí, jež se skrývá v poselství zmrtvýchvstalého Spasitele: A kdybyste byli v nejtěžším boji a v pokušení nejnebezpečnějšího druhu na cestě do svého domova, nechte jen ve své duši uzrání království Boží, zůstaňte mými věrnými dítkami, vyčkejte u mne, »až opět přijdu a vezmu vás k sobě«!

4. Poselství nepřátelům.

Zmrtvýchvstání Kristovo znamená nejenom dodání odvahy a útěchy, nýbrž je zároveň i napomenutím pro nás a výstražným poselstvím pro ty, kteří zůstávají i nadále jeho nepřáteli.

Je noc. Je noc s Bílé soboty na Hod Boží velikonoční. Poohlédněme se, co se vlastně všechno sběhlo v této noci.

Celý Jerusalem spí.

Spí Pilát, jehož zbabělost odevzdala Ježiše kruté, mučednické smrti. Velekněží židovští spí v blaženém uspokojení; konečně se jim podařilo odkliditi nebezpečného proroka, nyní bude konečně pokoj v zemi! Rozvášněný lid, jenž svolával Kristovu krev na své děti, spí.

Než hle! smrtelně bledí vojáci římsí hledají vysoké kněžstvo . . . Mrtvý Kristus již není v hrobě, vstal z mrtvých.

To působí jako šlehnutí blesku. Zde se musí hned něco státi! A nepomůže-li nic, budeme prostě lháti! Vždyť lid tak lehce uvěří!

Jak často potkáváme ještě dnes moderní vydání těchto velekněží židovských, kteří mají lid! Nalži jenom lidem něco o Kristu, o církvi a o náboženství, i tak tomu uvěří!

Jak často již křičela od prvního Velkého pátku třešticí

luza na Církev Kristovu: Na kříž s ní! Ukřižuj ji! Krev její přijď na nás a na naše syny!

Svatá Církev katolická je Kristus žijící dále mezi námi. Jak často musil již tento mystický Kristus kráčet na Kalvarií! Jak často se již jeho nepřátelé oddávali klidu, jsouce si jisti vítězstvím, jak často volali již s uváženým úsměškem: Konečně! Konečně jsme i to pořádně dokonali!

A přesto opět a opět se rozednívalo velikonoční jitro . . .

Pomocí potupy, pomocí hanebného dřeva kříže chtěli nepřátelé zničit Krista a od tohoto okamžiku on s kříže panuje. »A já, budu-li povýšen od země, potáhnu všechno k sobě.« (Jan 12, 32.) Knížata a mocní země se spojili proti němu, avšak nebe se jim vysmívá. (Žalm 2, 4.) Židé ohýbali svá kolena před zmučeným Spasitelem z posměchu a potupy, než ti již dávno zapadli a dnes poslouchají miliony volání Církve: »Ejhle, dřevo kříže, na němž pněla Spása světa, pojďme a klanějme se!« Plni nenávisti řvali pod křížem: »Nebudeme ti holdovati, nemáme krále, máme pouze císaře!« Než jejich hlas již dávno oněměl a místo něho zní světem jiná píseň: Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě, neboť jsi svým svatým křížem celý svět vykoupil!

To je poselství zmrtvýchvstalého Krista k jeho nepřátelům: Vraťte se ke mně, nebo zahynete!

5. Poselství věřícím.

Kristus přinesl konečně o veliké noci ještě jinou zvěst, a ta platí jeho věřícím. Stmívá se. V domech planou lampy. Apoštolové sedí smutně ve večeřadle při zamčených dveřích. Stále a stále vzpomínají na Krista. Petr a Jan byli

u hrobu: je prázdný. I ženy vypravují všelijaké věci. Apoštolové se hned lekají, hned zase doufají.

Než hled'te . . . co je to tam? . . . Co je to za světlo? Je to Pán! Zvlhlýma očima a třesoucíma se rukama se dotýkají lemu jeho roucha. Ó Pane, náš drahý Mistře a Pane!

A Pán počíná slovy: »Pokoř vám! Já jsem to, nebojte se!« Jako by chtěl říci: Ať je již konec zármutku! Vidíte, že jsem zvítězil. *Zvítězil jsem nad hříchem a přemohl jsem smrt!*

Vizte poslední veliké poselství Páně.

A) *Kristus zvítězil nad hříchem.*

Svatý Ambrož praví: V Kristu »vstal z mrtvých svět, v něm vstaly z mrtvých nebe i země«. Svět vstal z mrtvých v tom smyslu, že byl ze základu uspořádan zmatek, jenž ve světě hříchem povstal, a že byly zahojeny všechny rány. Od Adama pochází lidské pokolení, jež bylo zasnoubeno se smrtí, od Krista pochází lid nový, který si získal věrou v Krista a zásluhami smrti Kristovy na kříži občanství v říši života.

Jaké bylo první slovo zjevivšího se Spasitele zmrtvýchvstalého? »Pokoř vám!« (Jan 20, 19.) A zatím co to pravil, vdechl na ně Ducha svatého a dal jim moc odpouštět hřichy.

Jak dobře znal Spasitel hlubiny lidské duše! Věděl dobře, že touží po pokoji; avšak hřichy a pokoj se vzájemně vylučují. Abychom tedy dosáhli pokoje, dal nám odpuštění hřichů.

Duše hřišná nemůže míti ve skutečnosti pokoje. Proč ne? Proto ne, poněvadž je duše lidská dechem Božím a nemůže býti klidná, jakmile její podobnost k Bohu utrpěla úhonu. Žije-li někdo v neklidu s Bohem, jak by mohl žiti sám s sebou v pokoji? Ó, jakým požehnáním je uklidňující svatá

zpověď! Bez velikonoční svaté zpovědi není velikonoční radosti!

»Stále se jenom zpovídati a opět a opět zpovídati,« slyšíme často hovořiti.

Je to jako kdyby řekly nerozumné děti: »Stále jen se mýti a opět a opět se mýti!«

B) Ale Kristus přemohl i smrt.

Člověk sice umírá i po zmrtvýchvstání Kristově, avšak smrt již nemá poslední slovo. Neboť tím, že jsme zapustili kořeny ve zmrtvýchvstalého Spasitele, tím v nás bylo zaseto již sémě věčného života. Ovšem dnes je tento život toliko životem v naději: »Neboť jste zemřeli, a život váš jest skryt s Kristem v Bohu« (Kol. 3, 3), praví apoštol. Než tento skrytý život již pučí a při zmrtvýchvstání rozkvete v nádherné květy (1 Kor. 15, 13 14 18 20 54—57). »Když se ukáže Kristus, váš život, tehdy i vy se ukážete s ním ve slávě.« (Kol. 3, 4.)

Dále Kristus přemohl svým zmrtvýchvstáním světový zákon smrti. Poslyšte jenom, jak duše sv. Pavla tuto radost jako ve vítězném hymnu volá do celého světa: »Pamatuj na Ježíše Krista, jenž jsa z potomstva Davidova, vstal z mrtvých.« (2. Tim. 2, 8.)

Smrt je světový zákon, zákon, jemuž se nelze vyhnouti a jenž na nás byl pro naše hříchy vložen. Smrt není cizím kostlivcem nebo sekáčem, není sudičkou, jež přestřihne nit života. Smrt tkví v našem životě. Jakmile začneme žiti, začínáme již i umírat, a čím více kroků uděláme v životě kupředu, tím blíže postupujeme k smrti. Život, toť velká hádanka, a stejně i smrt. Život, toť velký otazník a podobně i smrt. Smrt je pánem světa, největším pánem na zemi, jehož každý poslouchá.

Než hled'te, byl na zemi někdo, *kdo tohoto pána pře-*

mohl. Slyšte opět sv. Pavla: »Musí zajisté porušitelné toto tělo obléci neporušitelnost a smrtelné toto tělo obléci nesmrtelnost. Když pak toto porušitelné tělo obleče neporušitelnost a toto smrtelné tělo obleče nesmrtelnost, tehda se naplní to slovo, které jest psáno: ‚Pohlčena jest smrt ve vítězství. Kde jest, ó smrti, vítězství tvé? Kde jest, ó smrti, osten tvůj?‘ Ostnem pak smrti jest hřích a mocí hříchu jest zákon. Ale díky Bohu, který nám dává vítězství skrze Pána našeho Ježíše Krista. (1 Kor. 15, 53—57.)

Plato nás učí, že v tomto životě jsme jakoby v žaláři; po ctnostném životě pozemském však následuje vyšší forma bytí ve vyšším světě, kde člověk přichází do styku s bohy a sám se pak stává bohem. *Kant* učí, že osobní nesmrtelnost je důsledkem praktického rozumu. *Leibniz* učí, že nesmrtelnost vyžadují etické úvahy. *Goethe* míní, že ji vyžaduje pochopení činnosti: Člověk je až do posledního okamžiku činným; není-li dnešní pozemská forma dosti schopna, aby nesla ducha, je příroda zavázána k tomu, aby vytvořila jinou, k další činnosti přizpůsobenou formu... A tak dále. Největší z lidí cítili, že to musí tak býti. — *Že tomu je skutečně tak, že to není pouhou úvahou filosofujícího rozumu, nýbrž svatou skutečností, to zpečetilo Kristovo zmrtvýchvstání.* Tuto víru velikými mysliteli a všeobecným míněním lidského pokolení vyznávanou a jednohlasně hláсанou vyvýšilo zmrtvýchvstání Kristovo na skalopevnou jistotu.

Křesťanství je náboženství evangelia. Evangelium slove »radostné poselství«. A křesťanství se stalo tudíž zcela zvláště radostným poselstvím, poněvadž zvěstuje smrt Krista, který pro nás přemohl hříchy, a zmrtvýchvstání Krista, který pro nás přemohl smrt. Rozřešme jen nápisy náhrobních kamenů, jež se nám dochovaly z doby před

Kristem, a vidíme, s jakou němou beznadějností mlčí o dalším osudu drahých zemřelých! A pak čtíme náhrobní nápisy prvotních křesťanů a ucítíme, jak nás najednou ovívá jistá naděje na zmrtvýchvstání, plná vzmužující a posilující útěchy.

Kristus vytrpěl nejhanebnější smrt, než ta byla pouze stupněm, na který musil vystoupiti, aby se povznesl k nejvznešenější slávě. A od té doby hlásají velikonoce zcela nové pravdy: Žijeme sice, abychom zemřeli, avšak umíráme, abychom pak mohli žít dokonaleji. Toto »slzavé údolí«, v němž žijeme, je pouze předsíň věčné budovy, v níž jednou budeme žít. Pozemský život, vyplněný vůlí Boží, není žádnou mlhou mizící ve vzduchu, nýbrž semenem, které jednou vypučí ve věčný život, a smrt není nikterak poslední stanicí, nýbrž jenom branou, kterou musíme projít, za níž nás však čeká nesrovnatelně krásný, pestrobarevný, činný život: život věčný!

To je nejvznešenější poselství zmrtvýchvstalého Spasitele.

Aleluja, aleluja, aleluja! — tak zaznívá celým světem vítězný zpěv Církve na Bílou sobotu — a právem! Neboť bezmocně zmlkly všechny pochybnosti a každý zápor při vítězství zmrtvýchvstalého Spasitele.

Zmrtvýchvstání Kristovo tvoří základní větu učení křesťanského, jež obnovuje tvářnost země. Z něho se prýští plamenné nadšení apoštolů, z něho vytryskla odvaha mučedníků pohrdající smrtí, obětavá láska světců, všechna velikost duší a povznášející síla, všechna hojná útěcha, svaté nadšení jíti vpřed, ideální život, který po 1900 let vykvétá z odnože křesťanství. Prázdný Kristův hrob povzbudil fantazii básníků, pohnul štětcem malířů, vedl dláto sochařů. Co vytvořily velkého a vznešeného po 1900 let maliřství,

plastika, hudba a umění stavitelské, ukazuje již v základním tónu, v základní barvě nebo v črtech vítěznou náladu pro prázdný Kristův hrob, pro oživující poselství zmrtvýchvstalého.

Ó, kéž bychom rozuměli každému z těchto poselství Páně! Poselství, které dal ženám a které nás povzbuzuje k apoštolské práci. Poselství, které dal Petrovi a jež těší naši zkroušenou duši. Poselství, které dal Marii Magdaleně a kterým urychluje naše duševní dozrání. A poselství, které dal svým věřícím a jež mluví o posledním vítězství jeho věrných.

Kdo rozumí poselství zmrtvýchvstalého Spasitele, ten bude často říkati modlitbičku:

»Pomoz mi, Pane, abych ti zůstal věrným v životě a abych tě věčně obejmouti, až mé rámě v smrti ztrnulé se bude nově pohybovati v den konečného vítězství; až potom v mých skelným leskem zářících očích opět vyšlehne světlo života, abych tě věčně zřel; až na mých ztuhlých rtech znovu zazní řeč, aby tě věčně chválila; a až mé chladné srdce začne opět tlouci, aby na tvém srdci věčně šťastné spočinulo. Ó ty vítězi nad smrtí a nad hříchem, ty vítězný, drahý zmrtvýchvstalý Spasiteli!« Amen.

V.

»VSTOUPIL NA NEBESA.«

Milovaní bratři a sestry v Kristu!

Nastala poslední chvíle pozemského pobytu našeho Pána. Naposledy shromažďuje kolem sebe učedníky a takto k nim naposledy mluví: »Dána jest mi veškerá moc na

nebi i na zemi. Odejduce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávat všecko, co jsem přikázal vám; a hle, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa.« (Mat. 28, 18—20.) Pak se majestátně povznesl před jejich zraky vzhůru nad obláček, jenž ho zakryl očím bolestně pohnutých apoštolů, hledících upřeně k nebi za ním.

Postavme se nyní mezi apoštoly a pohledme na Krista Pána, jak se ubírá vzhůru k nebi. Hle, zde se s námi loučí ten, jenž nikomu nezpůsobil ani nejmenší bolesti, naopak, on proto přišel na zem, aby bolesti lidstva zmírnil. Ten, jenž nikdy neprolil krve druhého, aby se stal velikým, nýbrž obětoval pouze krev svou. Ten, jenž ve svém životě nikoho nesnížil, nýbrž všechny pozdvihl, kteří s důvěrou k němu pozvedli oči. Ten, jenž nikdy netoužil po chvále, a jeho jméno dnes přece zastíní veškeru lidskou slávu a moc. Ten, jenž svůj celý pozemský život prožil zcela pokorně, tiše a v ústraní; a přesto je člověk jen potud velkým a jen potud opravdu vážným charakterem, pokud jest s to věrně žítí podle života, učení a přikázání tohoto Krista.

V jednom chrámě v Kodani jest překrásná socha Kristova od sochaře Thorwaldsena. Zklamaně pozoroval jednou sochu jakýsi cestovatel a nedovedl si vysvětliti, jak může býti tento obraz tak slavné mistrovské dílo. Tu jej kdosi upozornil: »Jen kleknout na kolena a od země pozorovat Kristův obličej!« Tu klekl dotyčný, a hle, nyní viděl najednou celou krásu umělcova díla.

Tak chceme i my dnes při tomto kázání padnouti na kolena před loučícím se a na nebe vstupujícím Pánem Ježíšem Kristem. Široce chceme otevřítí svá srdce, abychom ještě jednou vyslechli jeho poslední naučení; široce chceme otevřítí své duše, abychom ještě jednou přijali jeho útěchy.

Kéž bychom mohli patřiti na něho, až se před námi ve vší tichosti vznese k nebi a ve viditelné podobě zmizí, na něho, na nebe vstupujícího Spasitele za vděčného ujišťování věčné věrnosti. Slyšme tedy, milí bratři a sestry, 1. rozkaz loučícího se Krista a 2. útěchu loučícího se Krista.

1. Rozkaz loučícího se Krista.

Po svém zmrtvýchvstání zdržel se Pán Ježíš ještě čtyřicet dní mezi učedníky, aby je poučoval. Čtyřicátého dne je však vyvedl na horu Olivetskou, aby před jejich tváří vystoupil k svému nebeskému Otci. Ne ve vší tichosti, ne nepozorován chtěl ukončiti pozemský život, nýbrž ve vší slávě, veřejně, při denním světle, před očima svých apoštolů.

A) Pokusme se *vžiti v pocity*, které prochvívaly duši Spasitele, chystajícího se vstoupiti do nebe, pocity radosti a starosti.

a) Jestliže myslil na sebe, *zaplavovala jej něžná radost z jeho šťastně splněného úkolu*. Jako by chtěl ještě jednou mluvit k Otci: »Já jsem tě oslavil na zemi, dokonav dílo, které jsi mi dal, abych je učinil.« (Jan 17, 4.) Jak zasloužené je vědomí této blaženosti na sklonku těžkého života! Šťastný, kdo bude oprávněn na konci života podobně mluvit! V čem to však záleží? Snad v tom, že jsem měl veliké jmění, mnoho peněz, auto? Nebo že se honosím světovým jménem, mocí a velikou říší? Nebo že jsem ztrávil devadesát let ve stálém pohodlí? Nikoli! Nýbrž jistě v tom: »Otče, dokonav jsem dílo, které jsi mi dal, abych je učinil.«

b) Druhý pocit, který prochvíval duši loučícího se Spasitele, *byla starost o pokračování jeho započatého díla*. Símě zasel; ale jeho příští osud zůstavil apoštolům. »Budete mi svědky v Jerusalemě a po všem Judsku i Samařsku

a až do končin země.« (Skut. ap. I., 8.) »Jdouce do veškerého světa, kaďte evangelium všemu stvoření.« (Mar. 16, 15.) Docela jiný příkaz bychom byli očekávali od Krista, který přemohl své nepřátele: Potrestejte ty, kteří mě mučili, zabili! . . . Něco takového byli bychom očekávali. Ale tak nekázal, nýbrž: Jděte a zvěstujte tu nekonečnou radost, že jste vysvobozeni z poddanství hříchu a pekla! Jděte a odpouštějte hříchy, zmirňujte bídu duší, těšte a posilujte, zavírejte peklo, otvírejte nebe!

B) Jak jednoduše zní slova loučícího se Spasitele, a přece jsou *provázena podivuhodným, neslýchaným výsledkem!* A kdyby vznikly v někom pochybnosti o božství Kristově, nebo by se ho zmocnily úzkosti, zdali Ježíš skutečně nezůstal v hrobě, zdali tam nesetlel, zdali vskutku vstal z mrtvých a zda skutečně žije — tedy ať přece uváží následky světového významu, které jest třeba uvést zpět na slova loučícího se Krista: »Jděte a učte všechny národy!«

a) *Apoštolové odcházejí do širého světa. Nemají ničeho, co by jim mohlo ve světě vzbuditi vážnost.* Prostý jest jejich původ, prosté jsou jejich rodiny, jednoduchá jest jejich výchova, peněz nemají. Dvanáct prostých dělníků se vzpírá proti rafinované moci a zchytralosti světa.

Na hoře Olivetské stačila hrstka vojáků, aby zajala jejich Mistra a tak asi také budou brzy hotovi i s jeho učedníky.

Avšak co vidíme? Oni apoštolové, kteří v blízkosti viditelného Ježíše se bázlivě dávali na útěk, jdou nyní se vši vážností dobýt světa, a není pro ně nebezpečí, které by je mohlo odloučiti od Mistra, jenž se od nich vzdálil.

»Jest Kristus trvale mrtev?« Bylo by bývalo to vše možné, kdyby byl býval Kristus zůstal mrtev? Bylo by myslitelné, aby onen Petr, který na slovo služby zapřel žijícího Krista, aby nyní s odvahou, pohrdající smrtí se postavil

doprostřed císařského Říma a aby volal, že každá pohanská socha boha je bláznovstvím, a to že je blud, co od doby slavných století považovali za náboženství? A slovo tohoto chudého, cizího rybáře budí ohlas jako rachot hromu v pyšných duších Římanů! Je to srozumitelné, jestliže Kristus zůstal mrtev? Cožpak mrtvý může to učiniti?

Představme si, kdyby byl chtěl ne prostý rybář, nýbrž *mocný římský císař šířiti takové učení, které všechna stará pojetí náboženství hází přes palubu*, jaký ohromný státní aparát ve svém zájmu by byl musil uvésti v činnost, jaký krvavý teror by se byl musil prováděti, jak mnoho národů decimovati, aby aspoň nějakým způsobem toto zvláštní, úplně nové učení bylo přijato. Naproti tomu apoštolové neměli ani zbraní ani legií, oni nezabíjejí nikoho, aby jejich učení bylo přijato, ba naopak oni sami se pro ně dají rádi usmrtiti.

Antický svět, který hověl jen pozemské kráse a smyslnosti a kořil se moci, sklání se nyní před tvrdým učením popraveného člověka, příkazujícím sebeovládání.

V onom Římě, kde před Kristem žebrák nedostal ani haléře, rozdávají nyní boháči a vznešení svůj majetek chudým, pouze na slovo tohoto popraveného Krista. Nuže, může to způsobiti mrtvý?

Pro zvláště význačný čestný úřad vestálek římských, který byl vyhrazen nejvznešenějším rodinám, se často nenašel dostatečný počet dívek, ačkoli se zavazovaly k čistému životu jen na třicet let — avšak nyní se hromadně hlásí dívky u křesťanských biskupů i ze vznešených rodin, které tomuto popravenému Kristu z lásky slibují věčné panenství. Může to způsobiti mrtvý?

b) *»Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou«* — tak pravil kdysi Spasitel. Dnes vidíme, jak je pravdivé toto

slovo Páně. Ze svých slov nám zanechal sotva několik listů, jedno evangelium je možno otisknouti snadno v nevelké brožuře a přesto mělo úspěch úžasný a má jej ještě dnes! »Sebrané spisy N. N., svazek 20.« — to možno čísti v knihovnách vždy znovu. Mnoho svazků! Ale kdo je čte? Sebraná slova Kristova tvoří jen málo stránek, ale každé jeho slovo sálá silou, která přetváří svět. Jako z tajuplného radia, tak vyzařuje život ze slov vítězného Krista; a to již vyzařují po 1900 let, a jejich síla se nezmenšila ani o stín.

Není to přece přepínání, pravíme-li, že *člověk v nauce Kristově na všechny otázky duše dostane odpověď*, na každou ránu může dostati balzámu, pro každý hřích najíti lék? V evangeliu s jeho nemnoha stranami nacházíme vskutku správnou odpověď na tisícové otázky zmateného moderního života.

Ano, na všechno zde obdrží člověk odpověď a lék, poněvadž tu přece mluví Mistr mistrů, Lékař lékařů; ovšem neřešil vedlejší otázky, nýbrž jednal o kořeni všeho zla a všech béd, o prameni našich zlých náruživostí. Neboť od té doby, co Kristus chodil mezi námi, nemůže již člověk tak smýšleti, nemůže již tak žiti jako dříve. Víme nyní něco, co lidé dříve nevěděli: *Známe cenu své duše, víme, jak musíme žiti; a když upadáme do hříchů, tu cítíme, že jsme se stali zrádci.* Neboť byl kdysi mezi námi jeden, který před našima očima žil nejdokonalejším životem, a tento ideální příklad nám již nedá pokoje, pobádá nás, uchvacuje nás: pohleď na svého Krista; jak jsi ještě od něho daleko: Tedy statečně kupředu!

Věru, moji drazí, není-li Kristus ničím více než usmrčeným a v hrobě zetlelým člověkem, pak jsou dějiny tak jako život křesťanství jen nesmyslem a nemožností. Kdyby byl Kristus nevstal z mrtvých, pak by dějiny člověčenstva i dále

kráčely obvyklou cestou. Neboť bez Krista zmrtvýchvstalého a dále žijícího nedosáhli by apoštolové žádné moci, bez něho sv. Pavel by se nijak nedal na dráhu misionářskou; pak by také nebylo mučedníků, nebylo by papežství, svatých; pak by nemaloval Rafael, pak by netvořil Michelangelo, pak by nebásnil Dante, pak by nebylo svatopetrského dómu a nebylo by katedrály svatovítské, a nebylo by vůbec křesťanské kultury, která v základech povznáší svět . . . Ano, toho všeho by nebylo, jestliže Kristus nevstal z mrtvých a při svém odchodu nedal rozkaz: »Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření!«

2. *Útěcha loučícího se Krista.*

»A když Pán Ježíš byl k nim domluvil, vzat jest do nebe a usedl po pravici Boží.« (Mar. 16, 19.) A v tom již nyní čtete ne rozkaz, nýbrž útěchu odcházejícího Spasitele.

A) Již ta skutečnost, že *Kristus chtěl právě s hory Olivetské vstoupiti do nebeské slávy*, skrývá v sobě poučný symbol a velikou útěchu. Na onom místě, které bylo ještě přímo krvavé od potu jeho smrtelného zápasu v noci na Zelený čtvrtek. V oné zahradě, která se ještě ozývala voláním, které jeho zmučené srdce vysílalo k Otci, tam se to stalo, kde v prachu byly ještě zblízka znatelné stopy zrádného Jidáše a vojáků, tam se odebral Kristus Pán, aby odtud své věčné slávě dal zazářiti.

Kde Kristus začal své utrpení, odtud také vstoupil do nebe. To je veliká útěcha pro nás; všechno přece, co se s Kristem dalo, je také zároveň náš osud, je zároveň splněním naší naděje a naší touhy.

Při vši své bídě a utrpení chápeme tedy to veliké napomenutí Páně: »Zdaliž nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti

do slávy své?« (Luk. 24, 26.) Rozumějme také napomenutí sv. Pavla: »Těch věcí hledejte, které jsou svrchu, kde jest Kristus, sedě na pravici Boží. O to pečujte, co svrchu jest, ne o to, co jest na zemi!« (Kol. 3, 1—2.)

A uvažujme také o modlitbě, kterou se církev modlí při mši svaté o Nanebevstoupení Páně: »Dej nám, prosíme, všemohoucí Bože, kteří věříme, že dnešního dne Jednorozený tvůj, náš Vykupitel, vstoupil do nebe, abychom sami také myslí v nebesích dleli.«

Po útrapách vezdejšího života očekává nás sláva věčného života — tuto velkou útěchu nám dává na nebe vstoupivší Spasitel.

B) A abychom se tam jednou skutečně dostali, sedí na pravici Boží a jest *naším prostředníkem u Otce*.

»Tam sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího...« Jest snad ještě třeba zdůrazňovati, že to jest jen názorný, symbolický výraz? Bůh nemá rukou, ani pravé ani levé, tak jako nemá ani těla, a jest všude přítomen celý. Chceme-li my, lidé, někomu prokázati úctu, béřeme jej na pravou stranu. Proto také říkáme i o Kristu, že sedí na pravici Boží.

A to je také pro nás novou útěchou, že Kristus Pán našim prosbám, prosbám svých zde na zemi žijících a bojujících bratrů a sester, pomáhá.

Poslyšte jen, jak jásá sv. Pavel: »Kristus Ježíš jest to, jenž za nás umřel, ano, i z mrtvých vstal, jenž jest na pravici Boží, jenž se též přimlouvá za nás.« (K Řím. 8. 34.)

Poslyšte jen, jak jásavě volá sv. Jan: »A zhřeší-li někdo, máme přimlůvce u Otce, (totiž) Ježíše Krista, spravedlivého.« (I. Jan 2, 1.) To znamená, jestliže nás před nekonečností Boží také tíží vědomí naší lidské konečnosti, přece mluvíme zmužile k Otci, poněvadž nám stojí po boku náš

veliký Bratr, který tlumočí beztvárná slova naší žvatlavé lidské řeči. Proto se vždy modleme: »Per Dominum nostrum Jesum Christum« — »Skrze Ježíše Krista Pána našeho.«

Tak rozumějme také oné hluboké myšlenky, která se jeví ve slovech *sv. Makaria*: »Obrátíš-li zraky ke slunci, spatříš na obloze kotouč. Avšak své světlo a hřejivé paprsky vysílá na zemi, a tím šíří teplo a působí úrodu. Tak také Pán sice vstoupil do nebe . . ., ale své zraky upírá na srdce lidí na zemi, aby všechny, kteří jej vzývají o pomoc, vedl tam, kde on jest.«

C) Konečně poslední útěcha na nebe vstupujícího Krista spočívá v tom, že *vešel do druhého světa, kde nás všechny očekává*. Od té doby »naš domov jest v nebesích, odkudž také očekáváme Spasitele«. (Fil. 3, 20.) »Vstoupil na nebesa,« t. j. odešel do druhého světa. Do světa, kde není prostoru ani času, jitra ani večera, kde není uléhání a vstávání, kde není hladu ani výživy, kde není klamu, hříchů, není již smrti — kde jest jen jeden Bůh a jeho svět.

a) Ta dvě slova »Vstoupil na nebesa« jako blesk probouzejí náš způsob myšlení na zemi lpící. *Tedy je skutečně onen svět a ne pouze tato země?* Jak jsme se však vžili do způsobu pozemského života! Jak mnozí zařizují si to na zemi, jako by zde mohli zůstatí věčně! Jak mnozí mají jen jedinou touhu, jedinou snahu, jediný životní cíl: získati kousíček země a nahromaditi trošku zlata — ať je to třeba i za cenu jejich duše! Pobloudilí židé klaněli se zlatému teleti na poušti, každé dítě se o tom učí při náboženství a hrozí se nad tím; avšak co je to u srovnání s dnešní modloslužbou tak mnohých lidí, kteří se klaní blátu a penězům jako svému bohu!

Hle, nyní Kristus Pán odtud odchází. Zůstal zde jen

tak dlouho, až dokonal své poslání, a v této době osoboval si ze země a jejich darů jen tolik, co považoval právě za nutné ke splnění svého úkolu. Nyní však káže němým aktem svého nanebevstoupení.

Lidé! Tento život jest pouze žebříčkem k cestě do nebe! Běda vám, jestliže na to zapomenete! Běda vám, budete-li si zde na zemi připravovat trvalý pobyt! Běda vám, nebudete-li radostí i hoře, štěstí i trudných dní užívatí k tomu, abyste uzráli, vyspěli, abyste byli čisti, připravili se — abyste mne mohli následovati!

b) *»Druhý svět!«* Jak zvláště zní toto slovo v uších jednotlivých lidí! S jakou neuvěřitelnou pochybností při tom třesou hlavou! *»Fotografovati jej nelze, jeho vlny nelze antenami zachytiti... Tedy je druhý svět? Jaký je ten druhý svět? Kde je ten druhý svět?«* Zajisté, bratři a sestry! Já sám bych tomu nevěřil, kdyby Kristus o tom nepodal svědectví. Já sám bych tomu nevěřil, kdybych se mohl vyhnouti jasnému a zřejmému učení Kristovu. Já jej nevidím, já sám se o tom nemohu přesvědčiti, *avšak Kristu musím věřiti!*

My to nemůžeme pozorovati, a tedy bychom to ani nemohli věděti, kdyby byl Kristus často a mnohými výrazy vždy znovu nemluvil o onom světě.

Nemůžeme to poznati, a nemohli bychom to tedy ani věděti, kdyby byl sv. Pavel nepsal: *»Čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, (jest to), co Bůh připravil těm, kteří ho milují.«* (1 Kor. 2, 9.)

My toho nemůžeme postřehnouti, nevěděli bychom to tedy, kdyby sv. Jan v knize zjevení nepopsal ono místo, kde spravedliví *»nebudou již lačněti ani žízniti, a nebude býti na ně slunce aniž jaké horko, neboť Beránek, který jest uprostřed trůnu, bude je pásti a dovede je ku prameni*

vod živých, a Bůh setře všelikou slzu s očí jejich.« (Zjev. 7, 16—17.)

Nemůžeme to viděti, tedy také bychom to byli ani nevěděli, kdyby byl Kristus tam neodešel a odtamtud nedal znamení. Avšak Kristus slíbil apoštolům, že, jakmile odejde, pošle jim shůry znamení a sílu (Luk. 24, 49), a to také učinil. Pán odešel. Ztratili jej však apoštolové navždy? Nikoli! Ó, jak by byli museli být jinak sklíčení a smutni! Avšak hle: s velikou radostí se navrátili do Jerusalema (Luk. 24, 52). Zde máš sílu, Kristovo poselství s nebe.

Tato silná víra je potom vedla na tržiště, aby tam veřejně kázali! Tato víra je sílila v drápech šelem. Tato víra kolovala v misionářích při tisícových bojích. Tato víra byla křesťanům po 1900 let vzpruhou a silou, když na ně dolehla temnota života. Tato víra udržuje v rovnováze toho, kdo ztratil celé jmění, kdo má zničené zdraví, komu zemřela manželka, jehož pozemský život se ztroskotal: víra v druhý život.

Vskutku musíme věřiti, že jest jiný svět, a to svět daleko větší než náš! Přece svět mrtvých jest mnohem větší než živých, vždyť mrtvých je více, milionkrát více je mrtvých než živých!

c) *Ale kde jsou?* Jest možné, aby kolem nás byl celý nějaký svět, nějaký zvláštní svět s miliardami žijících duší, a my abychom o tom nic nevěděli, abychom to nevypátrali? Jest to možné?

Kdo z vás byl ve velkém, bohatém akvariu, na příklad v Neapoli nebo na Helgolandu, ten jistě pozoroval v něm zaujatosti tajemný svět mořských hlubin. Návštěvníci pravidelně si sednou před skleněné stěny a nemohou vyjít z úžasu nad tím, co se tam uvnitř děje. Živočichové nevídaných tvarů, se záhadnými hlavami a nohami nebo bez

hlav a nohou, bez úst a očí víří a rejdí kolem sebe, jiní opět se vůbec nehýbají, poněvadž jsou vázáni na jedno místo. O něčem bys myslil, že je to hvězda, avšak ve skutečnosti je to živoucí tvor; o jiném, že je to zvířátko, zatím jest to rostlina; o třetím by ses domníval, že je to růže nebo krajkový závoj, a zatím je to rovněž živé zvíře... Tento tajemný svět se točí, skáče, hemží před tvýma očima, jeho obyvatelé žijí svůj vlastní život a nemají ani tušení, že ty nyní s rozšířenýma očima v podivení na ně hledíš, že kromě nich a jejich světa na dně mořském existuje ještě něco jiného, že ty existuješ, že jsou veselí i zádumčiví lidé s citícím srdcem, a že tito lidé docela jiný svět nazývají svým, svět se světovými válkami a letadly a radiem a tiskárnami a chrámy a hřbitovy... ne, o tom všem nemají pojmu. A slunečko, které se houpá na stéblu trávy, nemá ani tušení o tom, že vedle něho a vúkol něho se hemží lidský svět.

Nyní mi řekněte: Je to skutečně tak neuvěřitelné, tak nemožné, aby také kolem nás byl jiný, velký svět, »druhý svět«, velký svět duší, z něhož však právě tak málo vidíme a poznáváme, jako vědí živočichové v hloubi moře o tom, že se jim nyní před skleněnou stěnou akvaria s otevřenými ústy a otevřenýma očima podivuješ.

Druhý svět? Kde jest tento druhý svět? Tam mezi hvězdami? Tam za modravou oblohou? Ó, to by byl příliš pozemský a na hmotu upoutaný způsob myšlení. Kde jest tedy? *Všude, kde jest Bůh a my jej můžeme pozorovati.* Kde mohu viděti Boha, tam jest nebe, tam jest šťastný, blažený druhý svět. A kdybych nesměl viděti Boha, měl bych peklo, druhý svět zatracených. Slyšte jen, jak Kristus Pán se za nás modlí: »Otče, chci, aby, kde jsem já, byli se mnou i ti, které jsi mi dal.« (Jan 17, 24.) Tedy tam je

ten druhý svět, kde Kristus jest u Otce a my jsme s ním!

Milí bratři a sestry! Když šel Pán jednou do Judska, kde mu nepřátelé usilovali o život, zvolal Tomáš: »Pojďme i my, ať umřeme s ním.« (Jan 11, 16.)

Nyní, když se Pán Ježíš odebral do své nebeské vlasti, opravme slova Tomášova a řekněme: »Pojďme i my s Kristem, *abychom s ním žili!*« Neboť ačkoli Ježíš odešel do nebe, přece žije mezi námi, dokud bude člověk na zemi žíti. A kdo jednou pohleděl Kristu do očí, ten již na něho nemůže zapomenouti. Po 1900 let jako magnet přitahuje k sobě lásku srdcí. Od té doby, co se o něm čte v evangeliu: »Celý svět odešel za ním« (Jan 12, 19), od té doby láskou planoucí duše sv. Pavla volá: »Mám touhu odebrati se a býti s Kristem« (Fil. 1, 23), od té doby plane v nás oheň posvátné touhy, nikdy neustupující tesknota po onom světě, po říši Kristově.

Ano, jest třeba techniky, tisku, železnice; je třeba továren, laboratoří, obchodu; jest potřebí ustavičné práce, avšak lidé, nezapomeňte, že celé naše lidské vědění není s to z našeho nepatrného pozemského života zaplašiti smrt, nýbrž hned po ní že přichází »jiný svět«, do nekonečna sahající život, cesta domů k Otci. »Maličko« jsme zde, »maličko« nás váží hmotné zákony k této zemi, potom však odhazujeme okovy hmoty a ubíráme se do jiného světa.

»Ale, prosím vás, důstojný pane, věříte tomu všemu?«

»Ovšem, všemu!«

»Jest to skutečně tak jisté, že to tak všechno jednou bude?«

»Ó, ano, úplně jisté!«

»Jest to tak jisté, jako že dnes jest neděle a zítra bude pondělí?«

»Nikoli! Mnohem jistější!«

»Tak jisté, jako že dnes ráno slunce vyšlo a večer opět zapadne?«

»Nikoli, ještě jistější!«

»Tak jisté, jako že po zimě přijde jaro?«

»Nikoli, ještě jistější. Ano, ještě jistější! Neboť přijde neděle, po které již nebude následovati pondělí; nadejde jitro, po němž již slunce nezapadne; přijde zima, po které již nebude žádného jara . . . Avšak jedno nebude nikdy — poněvadž to není možné — aby Kristovo slovo nezůstalo pravdou.«

Které slovo?

Nuže, toto: »Já jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude.« (Jan 11, 25.) »Ano, to jest vůle Otce mého, který mě poslal, aby každý, kdo vidí Syna a věří v něho, měl život věčný; a já ho vzkřísím v den poslední.« (Jan 6, 40.)

Ó můj Pane, na nebe vstoupivši Pane Ježíši Kriste, věřím v tebe!

Nyní věřím — abych tě jednou mohl spatřit! Amen.

VI.

»ODTUD PŘIJDE SOUDIT ŽIVÝCH I MRTVÝCH.«

Milovaní bratři a sestry v Kristu!

Věta našeho vyznání víry, již se týká dnešní naše rozjímání, jest pro svůj hrozný obsah nepříjemná, ano, u mnohých dokonce vzbuzuje tesknou náladu.

Jsou lidé, kteří všem větám kředa, o nichž jsme dosud

uvažovali, rádi a radostně věří a je vyznávají; radují se z narození malého Jezulátka v Betlemě, litují trpícího Spasitele, pláčí nad Kristem, který pro nás zemřel . . . , ale jakmile se dostanou ke větě, že Kristus opět jednou přijde »soudit živých i mrtvých«, tu se lekají a s chvějícím srdcem se brání proti tomu: »Prosím, nemluv o tom a ušetři nás, neboť to je takové nepříjemné a zneklidňující téma, že by katolická církev udělala dobře, kdyby takovýmito věcmi beztoho již rozrušené nervy lidí ještě více nedráždila . . .«

Ač je myšlenka na poslední soud tak vážná a zneklidňující, přece nelze se jí vyhnouti. A nejen proto ne, že jest obsažena v kředu a my při zevrubném výkladu přirozeně jsme musili k této větě dojít; a také ne pouze proto, že právě náleží ke pravdě naší víry, takže — a i kdyby byla ta pravda nepříjemná — jest přece rozumnější podívat se jí do očí a nutné pokyny z ní vyčísti, než jako známý pták pštros ze strachu strčiti hlavu do písku a věřiti, nyní že už nemůže být poslední soud.

Opakuji, moji drazí, ne pouze proto chci učiniti poslední soud předmětem svého dnešního a příštího nedělního rozjímání. Nýbrž také proto, že na hrozném obrazu posledního soudu můžeme pozorovati mnoho stránek usmiřujících, povznášejících a zmužilosti dodávajících, stránek, které odnímají tomuto nepochybně vážnému článku naší víry ráz vzbuzující stísněnost a beznadějnost.

Budeme-li v dnešním kázání uvažovat o skutečnosti posledního soudu — o tom, že *1. vpravdě nějaký musí být, 2. jaký bude tento poslední soud, a 3. jak jej lze spojovati s Boží dobrotou* — přirozeně v nás povstanou přísně káravé, snad dokonce děsící myšlenky. V příštím kázání však

poukáží také na potěšující a posilující stránky křesťanské víry o posledním soudu.

A budeme-li o obojích stránkách tohoto článku víry zároveň uvažovati, pak bude obraz takový, jaký vyžaduje naše svatá víra: poznáme pravdu, která se vši vážností doléhá a nutí ke hloubání, nikoli však hrozbu, která trýzní, zdrcuje a ničí.

1. *Bude skutečně poslední soud?*

Naše první otázka je tedy tato: Jakýmpak právem přijalo křesťanství toto učení mezi své články víry, že Bůh jednou každého člověka, který kdy na zemi žil a ještě bude žít, mocí svého stvořitelského slova v okamžiku opět přivede k životu, t. j. vzkřísí jej, a že potom Kristus Pán bude míti nad vzkříšenými poslední veliký soud, konečný soud, který bude znamenati konec světových dějin?

V tom záleží křesťanské učení o posledním soudu.

Ale odkud víme, že to tak skutečně bude?

Z učení našeho Pána Ježíše Krista.

A) Kdo jest v evangeliu dobře zběhlý, ten ví zcela dobře, jak často a rozličným způsobem Pán mluvil o posledním soudu. Jednou na to odkazuje v horském kázání. (Mat. 7, 22 a násl.) Jindy pravil, že osud Sodomy bude při posledním soudu lehčí než toho města, které nepřijme apoštoly. (Mat. 10, 15.) Potom oznamuje skutečnost posledního soudu ve mnohých podobenstvích, v podobenstvích o plevelu, o síti rybářské, o deseti pannách, o hospodáři žádajícím vydávání počtu, o vinaři, o hřivnách, o svatební hostině.

Avšak zcela zvláště se cítíme v duši dotčeni, když Spasitel líčí malé jednotlivosti posledního soudu. My všichni jsme četli již víckrátě vážná slova našeho Pána v evange-

liu. Ale po každé, když je slyšíme, vždy znovu a znovu námi otrásají. »A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se pohybovati. A tu ukáže se znamení Syna člověka na nebi; i budou kvíleti tehdy všechna pokolení země a uvidí Syna člověka přicházeti v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností.« (Mat. 24, 29, 30.)

Kdy se to vše stane? Kdy dojdou světové hodiny? Kdo by to mohl říci! Snílci a sekty s blouznivým náboženstvím vynaložili veškeru námahu, aby poslední den vypočítali na hodinu a minutu, a zapomněli při tom na slova Páně: »O tom dni však a hodině neví nikdo, ani andělé nebeští, leč Otec sám.« (Mat. 24, 36.)

Pán nám o době soudu nezanechal zprávy. Proč ne? Poněvadž není důležité to věděti. Stali bychom se snad lepšími a nábožnějsími, kdybychom to věděli? »To docela není důležité, zdali jest nám známo či nikoli, kdy přijde den soudu,« praví sv. Augustin. »Jednej tak, jak bys jednal, kdyby měl soud nastati zítra, a netřeba se ti báti příchodu soudu.«

B) Pán nás tedy nijak nechtěl poučovati o tom, jak a kdy se bude soud konati, *nýbrž o tom, že nastane!* Že přijde jednou poslední den, den velkého postavení tváří v tvář, den velkého rozsudku, den velké odplaty. Onen Kristus, který k nám přišel o vánoční noci, který od nás odešel v den svého nanebevstoupení, ten opět přijde; ale již ne tak, jako se druhdy mezi námi objevil: »A tu ukáže se znamení Syna člověka na nebi; i budou kvíleti tehdy všechna pokolení země.« (Mat. 24, 30.)

Malé Jezulátko, slabé děťátko z Betlema, tedy jsi to ty? Pane Ježíši, dobrý pastýři, který jsi šel za ztracenými ovečkami, jsi to tedy ty? Nejsladší Ježíši, který jsi tak nevý-

slovně milý ve svátosti oltářní, jsi to ty? Kriste, který ses laskavými slovy a slovy odpuštění sám ještě na dřevě kříže modlil za své nepřátele, tedy jsi to ty? Ano, jsi přísný soudce nesmírné vznešenosti, před nímž andělé troubí na pozouny a na jejichž hlas křísící silou Boha Stvořitele všichni lidé přicházejí k životu . . . všichni lidé, kteří kdy na zemi žili, a ti všichni se blíží k tobě: někdo záře nadšením a dojat radostí, jiný s hrůzou chvějícího se hříšníka, která staví krev v těle . . .!

Ano, to vše se bude jednou díti! Podle slov Kristových nemůže býti pochyby, že se tento vpravdě hrozný soud bude konati.

2. Jak se bude poslední soud konati?

Je lehké pochopitelné, že síla této pravdy hluboko sáhla do duší lidských a že při uvažování o těchto evangelických pravdách se lidé snažili úchvatné události onoho velikého dne znázorniti.

O vánocích roku 1541 v Sixtinské kapli v Římě byla odhalena ohromná malba posledního soudu od *Michelangela*. Obraz působí na každého člověka trvalým dojmem, i když jej viděl jen jednou. Podoba Ježíše, přicházejícího na soud, již není to podoba dobrotivého Spasitele, jeho majestát je roven majestátu blesku. Zdá se, jako by se na obraze chvěla sama nejblahoslavenější Panna. Je tu více než tři sta osob: proroci, apoštolové, mučedníci, církevní Otcové . . . Andělé troubí na pozouny a na jejich hlas mrtví vstávají z hrobů . . . Rodiče objímají své dítě, přítel objímá přítele . . . ale na všech tvářích jest pozorovati známky úzkosti a hrůzy před rozhodujícím osudem. Nikdo ještě neví, jaký bude jeho osud.

A přece je to pouze dílo umělcovy fantasmie! Pokusme se vymyslet, A) jak to ve skutečnosti bude, až *budeme jednou státi tváří v tvář Kristu, soudci*, a B) až *uslyšíme z jeho úst rozsudek*.

A) *Znamení Syna člověka se objevuje na nebi*. Kříž se objeví — a hříšník se začne třásti. Hle, to je ten kříž, který jsem svým hříšným životem tak často zneuctil. Kříž, který pro mne byl krví Kristovou tak do ruda zbarven, já jsem si ho však přece nevážil. Kříž, který je tu nyní vztyčen jako můj žalobce, byl mi přece při křtu svatém vtisknut do duše, a já jsem se tak často křížem znamenal, ale v životě jsem se o to nestaral.

A nyní přichází Kristus! Stkvělejší než jitřenka, zářivější než tisíc sluncí, s takovou mocí a velebností, před níž nádhera králů jest šerá jako popel. Objevuje se, jsa provázen miliony andělů, v moři světla.

Jednou už pronikl paprsek Kristovy moci a vznešenosti — pouze paprsek, ale ti, na něž dopadl, se zhroutili k zemi — na hoře Olivetské, když, jsouce vyzbrojeni provazy a kopími a meči, s hlukem a násilím a opovážlivostí hledali Ježíše nazaretského. »Já jsem to!« odpověděl jim. Jen tolik. Jen ta tři slova! A paprsek blesku, který mu vycházel z očí, srazil je k zemi.

Nuže, co se asi s námi stane, až Kristus v den soudu k nám zvolá: »*Já jsem to!*« S jakým důrazem, s jakým bleskem nám to řekne?

Já jsem onen Kristus, který pro tebe tak nevýslovně mnoho trpěl, jen aby tě zachránil — ale ty ses o mne nestaral.

Já jsem onen Kristus, který ti dal mravní zákony — ale tys je šlapal nohama.

Já jsem onen Kristus, o němž jest psáno, že ve jménu

jeho má pokleknouti každé koleno (Fil. 2, 10) — tvé koleno však bylo neohebné.

Já jsem ten Kristus, jemuž »jest dána veškerá moc na nebi i na zemi« (Mat. 28, 18) — ale ty jsi byl názoru, že by ses mohl beztrestně proti mně vzbouřiti.

Já jsem onen Kristus, který chtěl shromážditi lidi v říši svého Otce, »jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá« (Mat. 23, 37) — ale ty jsi nechtěl.

Ó, jak hrozně bude potom zníti to »Já jsem«!

B) *A potom Kristus jak nad dobrými tak nad zlými vysloví poslední rozsudek.*

a) »Tehdy řekne Král těm, kteří budou na pravici jeho: Pojd'te, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa.« (Mat. 25, 34.)

Jaké to uznání, jaké konečné vítězství!

Pojd'te! Vy, kteří jste tolik bojovali proti své přirozenosti, náchylné ke hříchům, a proti tisícovým pokušením! Pojd'te, vy, kteří jste si dovedli zachovati poctivé a čisté srdce ve světě, kde počestnost a čisté duše se takřka ukazují v museích. Vím, jak mnoho jste pro mne trpěli. Vím, kolika smyslných požitků jste se k vůli mně zřekli. Vím, jak mnohému posměchu jste byli vydáni pro mne. Nyní však pojd'te, »*požehnaní Otce mého*«! Třikrát se čte v evangeliu o požehnání Pána. Nejdříve požehnal malým dětem, které šly, aby podstoupily boj o duše. Potom požehnal při svém nanebevstoupení učedníkům, kteří stáli uprostřed boje; a na konec požehná při soudu těm, kteří se z boje vítězně vrátili. Jaké to asi bude požehnání, v němž jest obsažen celý vděk, celé uznání a odměna Pána!

b) Ale jaká to bude kletba, která směřuje proti všem těm, kteří stojí po jeho levici! »Potom řekne i těm, kteří budou na levici: Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věč-

ného, který jest připraven d'áblu a andělům jeho!« (Mat. 25, 41.)

Zlořečení! Nikdy jindy není slyšeti takovéto slovo v Písmě svatém z božských úst. Ač jsou tam vypsány velmi strašné hříchy: vzpoura, smilstvo, zabití . . . , přesto nevyslovuje Pán toto hrozné slovo ani jednou. Avšak nyní . . . nyní posléze i toto slovo vychází z jeho úst.

Odejděte ode mne, zlořečení! Nemůžete říci, že jsem příliš krutý! V celém svém pozemském životě byli jste daleko ode mne; nuže, oč jste usilovali v pozemském životě, toho se vám nyní konečně dostane. Konečné zřeknutí se! Konečné odloučení! Konečné zatracení!

Znali jste má přikázání a nezachovávali jste je — nyní já vás neznám. O tělo jste pečovali a o svou duši jste se nestarali — co zde chcete? Svůj život jste znešvařili ohavnými hříchy, ústa jste zlořečením poskvrnili, hříchu jste sloužili a mnou jste pohrdli — co zde chcete? Do věčného života si přejete vejíti? Dobře, jak odůvodňujete svůj nárok? Modlitba, půst, odříkání, plnění povinností, počestnost, láska, věrnost — kde jsou?

Snad odvěti někdo: Ale, Pane, neznáš mne skutečně? Hled', byl jsem přece křesťanem, jsem označen tvým svatým křížem, věřil jsem v tebe — a ty mne neznáš!

Neznám tě! Zajisté, nazýval jsi mne »Pánem« a při tom jsi mých přikázání neposlouchal. Byl jsi pokřtěn, ale křesťanské jméno jsi zneuctil. Neslyšel jsi nikdy má slova: »Ne každý, kdo mi říká „Pane, Pane“, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích, ten vejde do království nebeského« (Mat. 7, 27)?

Odejděte ode mne! Ode mne, který jsem dal život svůj za vás. Ode mne, který jsem tě tak často chtěl zachrániti. Ode mne, jenž jsem byl k tobě tak shovívavý a v tolika

zповědích hříchů ti odpustil. Ode mne, u něhož jediné můžete být šťastni; vy však jste mne nejdříve zavrhlí, vy jste si zvolili tento osud!

Bratři! Viděli jste již někdy velikou loď plouti na moře, jak odjíždějící děti s vlhkýma očima mávaly kapesníky, kynouce rodičům, kteří zůstali na břehu: »Tatínku, maminko, mějte se dobře! Na shledanou!« Avšak zatracení musí slyšet toto: »Od Boha opuštění! Bez naděje na shledání!«

Co to asi znamená: nikdy již Pána nevidět? »Neviděl jsem ve tváři přírody hroznějšího rysu,« tak píše jeden polární badatel, »než je dlouhá polární noc. Naše jediná myšlenka byla zase vidět slunce, o tom si přál každý z nás mluvit.« Člověk hyne, nevidí-li dlouhý čas slunce. Co bude teprve, až nebude člověk naprosto nikdy vidět Pána?

Nevidím tě, místo věčné blaženosti, kam bych byl mohl i já přijít, ale bral jsem život příliš lehkomyšlně, a mé hříchů mne odtamtud vyloučily. Nevidím tě, nebeský Otče, který mne již nemůžeš nazývat svým dítětem! Nevidím tě, Ježíši, ty Vykupiteli, jenž jsi mne tak miloval, že jsi za mne dokonce zemřel! Toho všeho nevidím, poněvadž hlas Krista, soudce, hřmí: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného (Mat. 25, 41), »kde bude pláč a skřípění zubů« (Mat. 13, 42).

3. *Boží dobrotivost a přísnost soudu.*

Zde se zatím zastavím a nebudu již pokračovat ve svém kázání, poněvadž musím ještě dříve zodpovědět trapnou, těžkou otázku.

A) *Kdepak jest Boží dobrota, jestliže to vše skutečně je tak, jak jsme to právě slyšeli? Jest Bůh skutečně dobrý, nekonečně dobrý, může-li být při soudu tak přísný?*

Středověké malířství a výtvarné umění znázorňovalo Krista s velikou zálibou při posledním soudu v okamžiku budícím hrůzu.

V mnichovském Národním museu lze viděti starou malbu na skle, která představuje z hrobu vstalého Spasitele. Jakýmsi zvláštním, odhodlaným, přímo drsným pohledem se na nás dívá Kristus na tomto obraze. Člověk má přímo pocit, že jest triumfátorem nad životem a smrtí, dovršitelem světových dějin, který opouští bídny, hemžící se, točící se svět a chystá se ujmouti se své věčné říše.

Malířství, které řeší docela vážné myšlenky! A mnozí se nad tím pozastavují. »Jakpak se může Kristus tak malovat!« říkají lidé. »Toho laskavého Ježíše, jenž byl ke všem tak dobrý a všem odpustil, znázorňovat s takovými drsnými rysy, s tak hrozným pohledem! Což neodporuje tento přísný, strohý, neshovívavý Kristus dobrému, milostivému, milujícímu Kristu? Lze spojovati den posledního soudu s nocí v Betlemě? Toto jest sice noc, avšak půvabně milá; to druhé jest den, ale strašně vážný. Lze snad v souhlas uvéstí pozouny posledního soudu s vánočním zpěvem andělů?« Tak mudrují za naší doby velmi mnozí lidé. A jaká je na to naše odpověď?

B) *Dobrota Kristova a přísnost soudu* nejen jsou navzájem slučitelné, nýbrž *přísluší přímo k sobě, doplňují se navzájem a objasňují.*

»Bůh jest dobrý, nekonečně dobrý,« tak se chceme omlouvati. »Na věky přece nemůže člověka potrestati!«

Jaký to omyl! Dobrota neznamená bezmocnost, krása neznamená slabost, Bůh není malomocný. Není Bohem, kdo nemůže prosaditi svoji vůli. K majestátu patří nutně též moc. »Lípa není jen vůně, ale i tvrdost. Dub není pouze věnec listí, nýbrž též síla vzdorující sekeře. Smrk není jen

pouhou pryskyřicí, nýbrž také stožárem. Lev není jen měkká srst, nýbrž i trhající zub a pazour; vzduch není jen tichý vánek, nýbrž i bouře; moře neomývá toliko mušle, nýbrž strhává celé světadíly.« (Prochászka.) A Bůh? Bůh není jen něžný, milující otec, nýbrž, je-li třeba, *soudce, který umí ztrestati nevěru přísnou rukou a věčným trestem.*

Jestliže nám nové umění s oblibou staví před oči Krista milujícího, Krista laskavého s jeho pokorným srdcem, nesmíme přece zapomenouti, že k pravému a dokonalému obrazu Kristovu patří též hrůzu vzbuzující Kristus Posledního soudu, který se zjevuje v oblacích nebeských za zvuků andělských pozounů a koná soud nad lidstvem.

Poslední soud se všemi svými důsledky jest nezbytnou podstatnou částí Kristovy ideje. Kde se objeví Kristus, tam musí býti pronesen dokonalý, spravedlivý rozsudek, tam musí býti každý hřích vyjeven, tak jako tam, kam vnikají sluneční paprsky, vyjde na denní světlo všechna plíseň a hniloba.

Kdo tedy pokládá Pána pouze za shovívavého, mění jeho osobnost. Kdo se domnívá, že v něm vidí pouze stále odpouštějící lásku, falšuje nauku Kristovu. Nesmíme si představovati Krista tak milého, shovívavého a odpouštějícího, že by se tím setřel nápis, jenž podle Zjevení sv. Jana jest napsán na jeho oděvu: »Král nad králi a Pán nad pány.« (Apokal. 19, 16.) *Ano, on je náš pán, pán nad životem a smrtí. Jest dobrotivý a pln shovívavosti, pokud žijeme; jest však přísný a bleskurychlý, když nás soudí.*

Drazí bratři a sestry! Vojsko českého krále Přemysla Otakara stálo před srážkou s vojskem císaře Rudolfa. Tu se ulekl Otakar převahy svého odpůrce a slíbil složití přísahu věrnosti. Pouze o jedno prosil, aby tak nemusil činiti veřejně, nýbrž skrytě, v ležení císařově. A když před Ru-

dolfem klečel, zřítily se náhle podle plánu přehrady stanu a celé vojsko mohlo nyní viděti, jak bázkivě Otakar před Rudolfem klečel . . .

V den posledního soudu spadne podobným způsobem rouška s každého hřichu, z něhož jsme se nevyzpovídali a který jsme nenapravili, který jsme v životě spáchali myšlením, slovy a skutky.

»A uzřel jsem mrtvé, veliké i malé, ani stojí před trůnem; i otevřely se knihy, též jiná kniha byla otevřena, to jest (kniha) života, a mrtví byli souzeni z toho, co bylo napsáno v knihách, podle skutků svých.« (Zjev. 20, 12.)

Na Boží rozkaz otevře anděl knihu našeho života.*) Kolik dní, tolik listů . . . Jdou za sebou dni, když jsi ještě byl dítětem . . . Každá z tvých modliteb, kterou jsi odřikal v náruči své matky, snad jsi jí sám vůbec nerozuměl, ale přece jsi jí říkal s vroucím srdcem. První svatá zpověď. S jakou lítostí jsi tehdy oplakal své nepatrné hřichy! . . . Anděl listuje dále: rosteš v těle, ale přibýváš také na své duši? Hled', ani jediné slovíčko neupadlo v zapomenutí, ani jediná z tvých myšlenek, ba i nejmenší z tvých dobrých skutků, každé duševní vítězství je zde zaznamenáno!

Anděl však listuje dále. Jeho obličej zvažní . . . a ty se zneklidňuješ. Skvrny se objevují na listech: hřichy. Tu přijde již zcela černý list: tvůj první smrtelný hřich. Nyní následuje list za listem, všechny jsou černé! Mnoho černých listů! Samé neoplakané a nevyzpovídání hřichy! Ano, i poslední list — den tvé smrti — je černý: chybí tam poslední zpověď, není ani poslední pomazání. Anděl zavírá knihu, která obsahuje osud jednoho života, který tak nádejně začal a tak chmurně skončil . . .

*) Podle Ignáce Kluga.

S pláčem se vzdaluje tvůj Anděl Strážce a na jeho místo nastupuje nyní padlý anděl: Ty, božský soudce, jsi sestoupil na zemi k vůli tomuto člověku — ty, ne já. Pro něho jsi v chudobě žil 33 let — ty, ne já. Na hoře Olivetské jsi pro něho trpěl — ty, ne já. Nesl jsi trnovou korunu, na kříž jsi pro něho vstoupil — ty, ne já. Za hrozných muk jsi zemřel — ty, ne já. To vše jsi učinil pro tuto duši, já nic; a přece nesloužila tobě, nýbrž mně!

Nyní řekni, komu má nyní věčně náležeti: Tobě, jehož zapřela, nebo mně, jemuž po celý svůj život byla věrna? . . .

»A půjdou tito do trápení věčného, spravedliví pak do života věčného.« (Mat. 25, 46.) Dante píše na bránu zatracení zoufalá a hrozná slova: »Lasciate ogni speranza voi ch'entrate« — »Zanechte vši naděje, vy, kteří vstupujete . . .«

Milí bratři a sestry! Padejme často na kolena před křížem a modleme se s dojatou duší:

Rozpomeň se, Jezu milý,
hříchy mé tě na kříž vbily.
Nezatrať mne v oné chvíli!
Hledal jsi mne do umdlení,
křížem zjednal vykoupení,
kéž to všecko marno není!
Odpusť, přísný Soudce zlého,
v čem mě shledáš nepravého,
než den přijde soudu tvého.

Amen.

VII.

ÚTĚCHA POSLEDNÍHO SOUDU.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Rada anglického zdravotního úřadu zmiňuje se v jedné ze svých zpráv o zajímavém psychologickém případě, který byl zjištěn při jednom pokuse.

Pokus záležel v tom, že se u dělníků a úředníků, zaměstnaných v obchodě, řemesle a peněžnictví, objevil posel a řekl jednomu ze zaměstnanců: »Šéf si přeje s vámi mluvit!«

Těchto několik slov vyvolalo skoro neuvěřitelný účinek. Všichni — i ty, kteří neměli žádný vroubek — přepadl velký neklid, zbledli a šli za poslem nejistým krokem a s tlukoucím srdcem, zatím co si dávali úzkostné otázky: Co nyní přijde? Důtka? Trest? Výpověď? Ač slyšeli jen tato slova: »Šéf si přeje s vámi mluvit.« Ano, šéf, jemuž snad došla k sluchu nějaká má nedbalost; šéf, na němž závisí další můj osud, chléb, budoucnost . . .

Dostává-li někdo tlučení srdce, když se objeví před šéfem, jak mu bude, až v soudný den poslové Boží, andělé, svými troubami ponosou zprávu do hrobů: »Pán Bůh chce s tebou mluvit! Ten Bůh, který nezná jen tu neb onu nedbalost, nýbrž před nímž je tvůj celý život otevřenou knihou! Ten Pán, který nerozhoduje jen o tvém výhodném zaměstnání, nýbrž o tvém celém věčném soudu.

Je lehké pochopiti, že při myšlence na poslední soud již teď bledneme, již teď dostáváme závrať a srdce se nám prudce rozbuší. Je pochopitelné, že myšlenka na poslední soud je nepříjemná a znepokojující.

Ale nejen to! Myšlenka na poslední soud je také pro nás užitečnou pobídkou, ba posilou. »Ve všech svých skutcích pamatuj na poslední své věci, a na věky nezhřešíš.« (Sir. 7, 40.) Jestliže v posledním kázání zachvěly naši duši přísnost a vážnost posledního soudu, bude dobře, když nás dnes pozdvihne a uklidní jeho útěcha.

Konečně závisí jen na něm, aby den soudu nedopadl jednou pro mne strašně, nýbrž šťastně. Což nebude pro statečného člověka dnem radosti den, v němž bude potrestána vyzývavá hanebnost světa? Což by nebyl radostný den, v němž obdrží svou odměnu počestnost, kterou svět neoceníl, ba jí se posmíval?

V tom tkví útěcha posledního soudu, že 1. žádný hřích nezůstane bez odplaty a 2. ani nejmenší dobro bez odměny.

1. Nebude hříchu bez odplaty.

První útěchy plná myšlenka posledního soudu nic jiného nedokazuje, než *konečné vítězství pravdy*. Na světě se nafukuje špatnost často tak nestydatě, panuje tak vyzývavě a týrá tak ukrutně, že ohlášení posledního soudu bude trvalým vítězstvím pravdy, čestnosti a dobroty a pro každého člověka opravdovým ulehčením.

A) Představme si jen, jaký to bude v ten den hrůzostrašný nástup, jaká výzva k odpovědnosti, jaká konfrontace!

a) Dvě ojedinělá slova Páně jsou nám dobře známa. »*Bud' světlo!*« a »*Vstaňte, mrtví!*« Prvním slovem světové dějiny počaly, posledním slovem se skončí. Když první slovo zaznělo, začalo obrovské divadlo světových dějin; při druhém slově opona na jejich jevišti klesne.

Ó, jaké to bude shromáždění! Hrdinové i tuctoví lidé,

slavní i bezejmenní, starci i kojenci, svatí i hříšníci — všichni budou před soudcem rozestaveni. Ti, kdo si ve světových dějinách dobyli slavného jména, právě tak jako miliony bezejmenných, »veliký zástup« . . . všichni, všichni.

Ale místa budou tam rozdělena docela jinak než jako u nás nebo v dějinách. Místa a hodnosti, chvála a odsouzení — ó, docela jinak!

Jak skvělý byl tvůj pohřeb! Jaké řeči, jaké oslavné hymny tenkrát zazněly! Měls přece nádherný náhrobní kámen z mramoru, jenž zlatým nápisem hlásal tvou slávu! A nyní? Nyní spravedlivý Bůh roztrhl závoj, jenž zakrýval tajemství tvého srdce!

b) Ezechielovými ústy mluvil kdysi Hospodin k svému hříšnému lidu:

»Nyní přichází konec na tebe, vypustím hněv svůj na tebe; souditi budu tebe podle cest tvých a postavím proti tobě všecky ohavnosti tvé.« (Ezech. 7, 3—4.) V den soudný může Hospodin říci: Postavím proti tobě všecky tvé neoplakané a nevyznané hříchy a budeš je nositi na odiv. Co hříšného jsi žádal: budeš nositi na odiv. Co nečistého jsi mluvil: budeš nositi na odiv. Tvůj život oplýval tajnými hříchy: a ty je budeš nositi na odiv. Hříchy, o nichž bys nikdy nikomu nic nebyl řekl, a nyní je na jednou každý na tobě spatří. Ty sám už se vůbec ani nepamatuješ na to, co jsi vykonal. Když jsi byl dítětem! Když jsi byl jinochem, mužem, když jsi se oženil — vše, všecko bude zjeveno. Co hříchů jsi se dopustil v myšlenkách, jazykem, očima, rukama — všecko! »Postavím proti tobě všecky ohavnosti tvé!«

Věru, hrozné odhalení duší se vykoná, až Pán přijde: »Jenž nejen osvítí věci skryté v temnosti, nýbrž i najevo uvede rady srdcí.« (1. Kor. 4, 5.)

Jak mnozí lidé nosí v svém životě masku — ale v den soudný bude stržena s jejich tváře. Ach, jaká to pak budou překvapení! Tento platil za bezúhonného pána, a viz, nyní člověk žasne, jak on podváděl, co toho zpronevěřil! Tam tu paní zase považovali za věrnou manželku, a jen se podívej, jak ona koketovala s hříchem a kolikrát padla! Tento vypadal jako beránek, a hled', ve skutečnosti to byl vlk! Onen se zdál býti horlivým, nábožným mužem, a hled', to všecko na něm bylo jako pozlátko! Ach, jaké to bude odhalení duší!

Tam jest člověk, kterého všude obdivovali, pracoval tak nezištně, tak čestně — a hled', byl to podvodník a sobec! Tam stojí úředník, o kterém každý myslel, že ho nelze podplatiti, a hled', za peníze prodal záležitost spravedlivých.

Tam stojí otec rodiny, který měl věrnou manželku a hodné děti — jeho samého chťice a hříchy odtáhly jinam.

Tam stojí mladík, ustavičně byl veleben, že jest vzdělaný a učený — a hled', jeho duše byla plna hnusu a kalu.

Ach, kdybys pak aspoň ty sám tam stál! Ale podívej se jen, kdo to tam přichází? Kdo jsou ti, kteří s obličejem zpitvořeným v zlořečení a proklínání spěšně se k tobě blíží? Jsou to ti, *které jsi svedl k hříchu*. To jsi ty, zlořečený svůdce, jenž jsi mi uloupil ctnost, čest, věčnou blaženost — tak syčí jeden. To jsi ty, prokletá ženo, která jsi mě zlákala do hříchu — křičí druhý. To jsi ty, nepořádný otče, bezcitná matko, kteří jste mě do kostela nikdy neposlali, nikdy k zpovědi nepovzbudili, na nichž jsem neviděl nic jiného, než špatný příklad. Kdo je s to všecko vypočísti? Ty jsi to, který jsi ze mne udělal nevěrce knihami, které jsi napsal! Ty jsi to, jenž jsi mne znemravnil nečistými kusy, které jsi složil a filmy, které jsi aranžoval... »Postavím proti tobě všecky ohavnosti tvé!«

B) Slovem *peklo*, myšlenkou věčného zavržení, nesmí člověk lehkomyšlně házet. Peklo jest děsné slovo, zavržení palčivá myšlenka. A přece: triumf hříchu jest na zemi tak strašlivý, zlost v tomto životě jest tak vyzývavá, že *peklo a zavržení býti musí*, jinak bychom byli nuceni pochybovati o jsoucnosti spravedlivého Boha.

Jest nutno uváděti příklady o tom, jak se zde na zemi špatnost drze nafukuje? Část lidstva předstupuje před Boha s prázdnýma rukama, jiní po lehkomyšlném životě až po krk vězí v bažinách hříchu; věru, ti všichni padají do trestajících rukou Božích. Nyní řekněte, kdo jste mravní, počestní a zbožní, nevzpírá se ve vás cit spravedlnosti při pohledu na takovéto věci? A neuklidníte se teprve tehdy, až si vzpomenete na výrok spravedlivého soudu!

a) *Jak zlí jsou mnozí lidé!* V příšerných dnech francouzské revoluce byl přivlečen farář před lyonský hrdelní soud.

»Věříš, že je peklo?« otázal se ho posměšně revolucionář.

»Jistě, věřím,« odpověděl farář, »když vidím vaše zločiny. A kdybych posud nevěřil, pak by ve mně víru v peklo probudily vaše do nebe volající hříchy.«

Vskutku, při pohledu na podlost, zločiny, bezbožnosti, které zde na zemi lidé páchají zdánlivě bez trestu, člověk by musel buď se zoufalstvím popírati Boží jsoucnost, nebo věřiti v neúplatnou spravedlnost posledního soudu. »Nová však nebesa a novou zemi očekáváme podle zaslíbení jeho, ve kterých spravedlnost přebývá.« (2. Petr. 3, 13.)

Spravedlnost býti musí; zde na zemi jí není, bude jistě u spravedlivého Boha. Neboť mnozí lidé jsou tak špatní a zlí . . .

b) *A opět jiní jsou k tomu ještě neuvěřitelně lehkomyšlní!* Prolajdačí a prolumpují celý svůj život, dopustí se každého hříchu, který jim přijde do cesty a nezáleží to na nich,

že nevykonali ještě více zla — a na konec k jejich lůžku nesmí ani přijít kněz, aby je vyzpovídal. »Z čeho se mám zpovídati?« říká takový člověk. »Ve svém životě jsem se těžkých hříchů nedopustil.« A tak umírá bez lítosti, s duší zatvrzelou — jako ten starý vlk v pohádkách.

Vlk uchvacoval a požíral ubohé ovce po celý svůj život — tak je to v bajce. Konečně přece zestárl a upadl do smrtelné nemoci. Tu se u něho objevil jeho starý kmotr, lišák, aby ho potěšil. Ale nepotřeboval nemocného těšiti vůbec, neboť on se klidně díval zpět na svůj dlouhý život. »Jistě i já jsem hříšník,« začal vlk, »jako všichni ostatní, ale nemyslím, že přináležím k těm největším hříšníkům. Učinil jsem také věci zlé, přece však jednou udělal jsem i dobrý skutek. Docela přesně si to pamatuji, jak se jednou ke mně blížila mečící ovečka, která se od stáda odloučila, takže jsem ji mohl docela lehko zardousiti, ale já jsem to neučinil.«

»Máš pravdu, kmotře,« odpověděl lišák. »Já sám to mohu dosvědčiti, že tomu tak jest, docela dobře se na to pamatuji. A ještě i na to se pamatuji, že toho času tě tak prudce bolela noha, že jsi nebyl s to pokročiti.«

Ale to už starý vlk neslyšel, neboť mezitím skonal. Umřel klidně, »neboť ve svém životě nic tak zlého nevykonal!«

A myslíte, že jenom staří vlci umírají s tak bezmyšlenkovitou lehkostí?

Nedávno jsem četl, že mezi lehkomyšlnými ženami se ujímá zase nová bláznivá móda, totiž že si holí obočí a místo něho si nalepují jakási dlouhá víčka, poněvadž prý to velmi působí na muže. Jeden takový přílepek vydrží i týden, ale jenom tehdy, je-li oko chráněno před vlhkostí. Tedy vydaly heslo: »Pláč se zakazuje!« Tyto ženy se budou u hrobu své matky, u lůžka svého chorého dítěte,

při svých těžkých bolestech smát. Ony se budou smát, budou se řehtat, poněvadž to žádá móda!

Nuže, moji drazí, nevěříte, že musí přijíti den, kdy se usměvavé rty zkříví a promění se v šílený úšklebek? Nemusí přijíti den, o němž Kristus Pán řekl: »Syn člověka pošle anděly své, i seberou z království jeho všecka pohoršení, i ty, kteří činí nepravost, a uvrhnout je do pece ohnivě; tam bude pláč a skřípění zubů« (Mat. 13, 41)?

C) S úděsem se snad někdo z mých posluchačů táže: »Ale, prosím vás, dnes přece měla býti řeč o útěše posledního soudu! *Je však v tom, co dosud bylo řečeno, útěcha? Hrůza posledního soudu má nám sloužiti za útěchu?* A přece, drazí bratři a sestry, tak tomu jest. Netěší se každý z nás v svém záslužném utrpení myšlenkou: »Věřím v Boží spravedlnost? Věřím, že Bůh jednou dopomůže pravdě k vítězství?« Ale též na toto nesmíme zapomenouti: *S vítězstvím pravdy jde ruku v ruce zánik zla.*

Jinak tomu nemůže býti! Již v pozemském životě se nám tak děje. Octne-li se v hrubé společnosti andělsky čistá bytost, tu ve všech duších za všelijakých výčitek zableskne vědomí jejich vlastní zkaženosti. Co však nastane teprve tehdy, až se zjeví Stvořitel andělsky čistých duší!

Tedy hrůzy posledního soudu s naprostou nutností patří k příchodu Kristovu. Vyjde-li slunce, na denním světle se objeví každá skvrna, již předtím skrývala temnota. Zjeví-li se Kristus, slunce spravedlnosti a svatosti, v pronikajících paprscích tohoto božského slunečního světla bude zjevný každý hřích, který člověk potud ukrýval. Až se Kristus znovu objeví a v něm věčná pravda vyjde najevo, pak se vedle něho jako protiva zjeví v temnu každá lidská nespravedlnost. Až Kristus opět přijde a na něm

věčná mravní čistota zazáří, pak se vedle něho objeví všechna lidská nečistota jako černé bezedné bahno.

Jaké to bude setkání! Největší a poslední setkání: Kristus — a jeho přátelé, Kristus — a jeho nepřátelé. Jaké to setkání! Kristus a sv. Augustin! Kristus a sv. Štěpán! Kristus a sv. František! Kristus a sv. Alžběta! A pak: Kristus a Pilát, Herodes, Jidáš, Nero . . . Ale nač pokračovati? Jedno zůstává: Kristus — a já!

Neboť na konec jest ze všeho nejdůležitější: Jak se já představím před Kristem-Soudcem?

2. Ani nejnepatrnější dobro nebude bez odměny.

A nyní následuje druhé poučení posledního soudu: Ani sebe nejnepatrnější dobro nebude bez odměny. To je nám za prvé (A) napomenutím, ale zároveň též (B) útěchou a (C) posilou.

A) Poslední soud jest mi jistě *napomenutím*. Na mnohém hrobě prvních křesťanů čteme tato vznešená slova: »*Discessit in osculo Domini*« — »S polibkem Páně (t. j. v náruči Páně) zemřel.« Jak krásná to smrt! Jest krásný obyčej zbožných křesťanů, že se denně po večerní modlitbě ještě modlí jedno »Zdravas« za šťastnou hodinku smrti, aby je Pán, kdykoli je ráčí povolati, nepřekvapil nepřipravené.

Bratře! Sestro! Jsi opravdu každý okamžik připraven na tuto poslední cestu? Jest veliké neštěstí, upadne-li někdo do těžkého hříchu, ale ještě mnohem větší jest opovážlivost, když si člověk troufá po celé dny a týdny žiti ve stavu těžkého hříchu. Když umírala *Marketa Alacoque*, tázaly se jí sestry, přeje-li si ještě něco dáti do pořádku. »Ne, jsem

připravena« — byla její odpověď. Kéž bychom to i my mohli říci!

A kdybys ty měl dnes před Pána předstoupiti? Jsou-li tvé záležitosti také tak spořádány? Nemusil bys ještě někoho prositi za odpuštění? Neznáš nikoho, s nímž jsi zne-
přátelen a s nímž by ses musil ještě smířiti? Nepamatuješ se na nějakou povinnost, kterou jsi zanedbal a kterou bys musel ještě splniti? Nepamatuješ se na nějaký hřích, který bys musil ještě smýti ve svátosti pokání? Máš-li něco, dej to ještě do pořádku, »neboť Syn člověka přijde v hodinu, kterou netušíte«. (Luk. 12, 40.) Proto jest docela rozumné při večerní modlitbě po každé krátce zpytovatí svědomí a s duší pravou lítostí očištěnou odebrati se k odpočinku!

Na hrobech prvních křesťanů můžeme čísti i tato slova: »*Decessit in albis*« — »Zemřel v bělosti«, t. j., když nosil ještě bílý křestní šat. Kéž by se to i o mně mohlo říci! Že moje duše byla čistá, když ji Pán zavolal! Pak by se i na můj hrob mohlo napsati: »*Non moriuntur, sed oriuntur*« — »Nezemřeli, ale nyní počínají žíti«. Pak by můj pozemský život nebyl nic jiného než noční plavba mořem, na jehož konci mne pozdraví nádherné červánky.

B) Ale myšlenka na poslední soud není mi jen napomenutím, nýbrž i *velikou útěchou*.

Když v dusný letní den ze špinavě žlutých oblak se vyhrnou kroupy a za blesku a hřímání ničí polní úrodu, ovocné a vinné zahrady, objeví se následující den v novinách zpráva: Ohromná bouře v tom a v tom kraji. Všechna sklizeň je zničena!

Ó, lidé! Jak lehkomyšlně zacházíte s pojmy! Víte, co to jest poslední soud? Až »moci nebeské se budou třásti...« a skutečně všecko bude hynouti... Bude pak zničena všecka sklizeň? Nikoliv! Sklizeň jistě ne! Jen plevel, neřest,

trny a bodláči, klam, lež, pokrytectví... Co však jest *opravdový klenot, co má cenu drahocenné perly, co má nepomíjející hodnotu — to zůstane, to přečká i hrůzy posledního soudu.* V tom jest naše útěcha.

V okamžiku stvoření pozdvihl Hospodin svého hlasu a světlo se oddělilo od temnot. Též při soudu Bůh promluví a *světlé duše se oddělí od temných*; ty duše, v nichž Bůh pozná svůj obraz, odloučí se od těch, které v svém pozemském životě Boží obraz v sobě nezachranitelně znetvořily.

Když Don Bosko, zakladatel salesiánů, roku 1883 dlel v Lyoně, veliký zástup lidí obklíčil jeho vůz, aby si u muže, který měl již tehdy pověst svatosti, vyprosil modlitbu a požehnání. V tlačenici nemohl vůz kupředu. Don Bosko byl sice trpělivý a vycházel prosbám lidí vstříc s velikou láskou, ale jeho kočí trpělivost ztratil a zvolal: »Vozil bych raději čerta než tohoto světce!«

Nyní, drazí, řekněte, neznáte takové lidi, kteří po celý svůj život s radostí v svém voze d'ábla skutečně vozí? Nemusí proto přijíti den, v němž obdrží odměnu také ti, kdo na tvrdé, drsné, únavné životní cestě počestnosti v svém voze světce vozí? Nemusí přijíti den, o němž biblická Kniha moudrosti s vítěznou radostí píše: »Tehdy státi budou spravedliví s velikou důvěrou proti těm, kteří (kdysi) sužovali je, a kteří mařili námahy jejich. Vidouce to budou zděšeni hroznou bází, a budou hroziti se nena-dále spásy. Říkat budou si vespolek kajíce se, z duše skličené budou hořekovat: »To jsou ti, kteří byli nám kdysi na posměch, a které tupit bylo našim zvykem. My nemoudří mněli jsme, že jejich život je šílenství, a jejich konec že jest bezecný. Aj, kterak připočtení jsou k synům Božím, a mezi svatými jest úděl jejich. Zbloudili jsme tedy s cesty pravdy, světlo spravedlnosti nesvítilo nám, slunce moud-

rosti nevěžešlo nám. Nasýtíli jsme se cest nepravosti a záhuby, schodíli jsme neschůdné pustiny, ale cesty Páně nepoznali jsme. Co nám prospěla pýcha, aneb co nám pomohlo bohatství s chloubou?« (Moudr. 5, 1—8.) »Spravedliví však na věky jsou živi, v Hospodinu jest odplata jejich, a péči o ně Nejvyšší má. Proto dostanou království nádhery a korunu krásy z ruky Páně.« (Moudr. 5, 16—17.)

C) Proto jest myšlenka na poslední soud též velikou posilou, *posilou v duchovním boji*.

Když Napoleon při jedné slavnosti přehlížel řady vojska, zočil starého, jizvami posetého strážmistra. Přistoupil k němu a dal mu svým obvyklým způsobem několik krátkých otázek.

»U Ulmu?«

»Byl jsem!«

»U Slavkova?«

»Byl jsem!«

»U Jeny?«

»Byl jsem!«

»U Wagramu?«

»Byl jsem!«

»U Smolenska?«

»Byl jsem!«

»U Drážďan?«

»Byl jsem!«

»Dobrá, můj statečný setníku,« řekl Napoleon a připevnil mu na prsa velkokříž čestného řádu.

Jednou předstoupí náš Pán Ježíš Kristus před řady lidstva, ó, jak budu potom šťasten, budu-li moci též já na jeho otázky tak mužně odpověděti:

»V neděli na mši svaté?«

- »Byl jsem!«
- »U zpovědi?«
- »Byl jsem!«
- »U sv. přijímání?«
- »Byl jsem!«
- »Ve službách dobročinnosti?«
- »Byl jsem!«
- »V Katolické akci?«
- »Byl jsem!«
- »V boji proti hříchu?«
- »Byl jsem!«
- »V utrpení pro víru?«
- »Byl jsem!«

Nuže, milí bratři a sestry, necítíte ještě, jak velikým povzbuzením a jakým zdrojem síly jest nám myšlenka na poslední soud? Jak nejtěžší životní chvíle a navštívení nás naplňují důvěrou! Tomu, kdo tyto myšlenky neztratil se zřetele, není boje, který by mu byl příliš těžký. Jistě na to myslel sv. Pavel, když napsal: »Odložme veškeré břímě a hřích (nás) obstupující a běžme s vytrvalostí běh o závod nám předložený, patřice na vůdce a dokonatele víry, na Ježíše, jenž pro radost sobě předloženou přestál kříž, nedbaje potupy a posadil se na pravici trůnu Božího.« (Žid. 12, 1—2.) Nyní jen řekněte, může snad víra v poslední soud vésti k zoufalství? Je třeba se ho báti? Báti se věčného života? Báti se společnosti svatých? Báti se pohledu Kristova, jemuž jsme v pokušeních pozemského života sloužili s plnou věrností?

Nebojte se, že učení o onom životě jest jenom těšící směnka, jež nebude nikdy vyplacena! Nermuťte se, když se musíte zříci svých pudových žádostí, abyste zachovali Boží přikázání! Nermuťte se, když musíte pro mravní

neporušenost vydati v šanc nějaký zisk, postup, výhodný sňatek nebo dobrou kariéru! Jednou jistě přijde veliký den, kdy spravedlivý Bůh odmění ty, kdo mu v svém pozemském životě obětavě, v lásce a radosti sloužili. »Syn člověka zajisté přijde ve slávě Otce svého s anděly svými a tehda odplatí jednomu každému podle skutků jeho.« (Mat. 16, 27.) V tom jest útěcha a posila učení o posledním soudu.

Milí bratři a sestry! Roku 1930 Německo vydalo nové mince. Na stříbrné trojmarce jest znázorněn pyšný německý orel s rýnského mostu do dálky sebevědomě hledící a na minci jest nápis plný naděje: »Rýn jest řeka Německa, nikoli jeho hranice.« Po obou březích pyšně se vzdouvajících vod buší život. Nebylo by smutné, kdyby na oné druhé straně hranic na nás nic nečekalo?

Tak stojí nad hrobem i naše křesťanská víra, hledí do širé dálky s důvěřivou nadějí a vysvětluje: »Hrob jest mostem života, nikoli hranicí. Není to hranice, za kterou nelze nic více očekávat, nýbrž most, který tento svět spojuje se světem oním.

Když jsme se zde na světě narodili, též jsme vstoupili již prvním svým krokem na tento most, abychom nastoupili pout do světa druhého. Oceán věčnosti čeká na všechny nás: jeden přichází dříve, druhý později. Ale to není tak důležité. Důležitější jest, zda jsme vykonali svou povinnost, zda jsme svou cestu skončili, zda jsme vyplnili své poslání — i kdyby se jednalo jenom o nepatrné splnění povinností a kdyby byla jen docela krátká cesta a sebe menší místo, kam nás věčný Bůh postavil.

Proto, bratře, buď moudrý! Miluješ se opravdu? Pak se zachraň pro věčný život! Zachraň se před neodvratným osudem, který by tě jinak očekával.

Po čem vlastně dychtíš? Toužíš po mládí věčně kvetoucím? Dobře, obdržíš je! Toužíš po oslnivé kráse? Dostaneš ji! Toužíš po nevýslovné radosti? Obdržíš ji. Musíš tak žít, abys jednou stanul po pravici Kristově. A co tě očekává, pokud jsi žil v hříších? Trýzeň, strast, bolest, utrpení, zavržení — navždy, věčně.

A nyní skloňme hlavu a pomodleme se se srdcem plným naděje, proseb a lkání: *Vysvobod' mne, Pane, od věčné smrti v onen den hrůzy, až se pohnou nebesa a země a ty přijdeš souditi svět ohněm.* (Libera.) Amen.

VIII.

»JEŽÍŠ KRISTUS TÝŽ VČERA I DNES I NA VĚKY.«

(Žid. 13, 8.)

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Dnešním kázáním budou uzavřena nejen kázání tohoto akademického roku, ale toto kázání má tvořiti i zakončení před dvěma lety započaté řady kázání o Ježíši Kristu, zároveň i zakončení druhé třetiny cyklů, které měly za předmět vyznání víry. Asi dva roky jsem mluvil o Bohu, více než dva roky o našem Pánu Ježíši Kristu, a tak nám zbývá z našeho vyznání víry látka ještě pro jeden rok: Kristova církev a věčný život.

Když došla rozsáhlá práce zedníků tak daleko, že se na stavbě již musejí provésti poslední příkrasy a výzdoby, vlastně teprve potom jsme schopni poznati její velkolepost a vnímati její celou krásu. A když dnes na rozloučenou také já činím pokus shrnouti na velkém obraze všechny

tahy, které jsem nakreslil o Ježíši Kristu za více než dva roky do duší svých pozorných, vytrvalých a vděčných posluchačů, činím tak proto, abych božský obličej našeho Pána Ježíše nesmazatelně vtiskl do všech srdcí. Jestliže provázíme tedy v duchu ještě jednou našeho Pána od Betlema na Golgotu, od velkonočního hrobu až na horu Nanebevstoupení, od jeho nanebevstoupení až ke konci světa, musí se z naší láskou planoucí duše vznést vyznání sv. Pavla: »Ježíš Kristus týž včera i dnes i na věky.« (Žid. 13, 8.)

1. *Kristus žil mezi námi, potom odešel od nás; avšak*
2. *jeho dějiny nejsou ještě uzavřeny.* To budiž předmětem mého shrnujícího a závěrečného kázání.

1. *Kristus žil mezi námi.*

Americký časopis »Cosmopolitan« poslal mnohým slavným mužům duševního světa pozoruhodnou otázku: »Co by se stalo, kdyby Kristus přišel dnes na svět?« zněla otázka.

Odpovědi byly přirozeně velmi rozdílné, ba velmi zvláštní. Podle jednoho nebyl by Kristus, kdyby se dnes objevil mezi námi, dostal od Spojených států povolení ke vstupu do země jakožto pacifista. Podle jiného by ho lidé považovali za člověka exaltovaného způsobu myšlení a hned by ho umlčeli. Podle jiného opět by byl prepjatým socialistou, nebo by platil za učitele pantheismu atd.

Samé prázdné povídání, samé nepodepřené domněnky! Za správnou odpověď může platiti jediné slovo sv. Pavla: »Ježíš Kristus týž včera i dnes i na věky.« To znamená, kdyby Kristus přišel dnes znovu na svět, že by ještě dnes učil totéž, slovo od slova totéž, a činil by totéž, bod po

bodě totéž, čemu učil a co činil, když před 1900 lety opravdu mezi námi meškal.

Neboť (A) čemu nás učil, nemůže nikdy člověk překonati, a (B) co pro nás vykonal, nemůže člověk, i kdyby měl největší lásku, předstihnouti.

A) *Čemu Kristus učil, nebude moci nikdy člověk překonati.* V Kristu poznáme nejsnadněji Boha. V Kristu můžeme si Boha nejsnadněji zamilovati. V Kristu přichází k nám Bůh jakožto člověk nejbliže.

Pán Ježíš udeřil na strunu, jejíž zvuk se od té doby nese dále do světa; a život lidí zaznívá jen potud obšťastňujícím souzvukem, když se jim podaří uvéstí jejich myšlenky, tužby a činy v souzvuk s božskou melodií.

Zatím co lidé před Kristem šli po své pozemské cestě a neměli tušení, kdo je na zem poslal a k čemu byli posláni a co na ně čeká za branou smrti, která na ně upírá své oči na konci jejich pozemského života, *staly se po Kristu, po Kristově učení našim společným majetkem poučky, které dávají uspokojivou odpověď na věčně, mučivé otázky lidstva.*

Je jeden pravý Bůh. Je mocným stvořitelem světů, ale je také našim požehnaným Otcem. Vše stvořil tento Bůh; proto je každý člověk, ať je bílé, rudé nebo žluté barvy pleti, ať je bohatý nebo chudý, učený nebo neučený — každý člověk je vyvoleným božím dítětem a my jsme navzájem bratři a sestry, vespolek bližní. Bůh, náš nebeský otec, postavil nás sem na zemi na určitou zkušební dobu, abychom podle jeho vůle prožili pozemský život v naději na věčnou odměnu a toužili po návratu do jeho říše. Když přicházíme na zem, vstupujeme na most; přes tento most musíme přejíti bez pohromy, a na druhém konci mostu očekává Bůh své domů se vracující, vážným plněním povinností unavené děti.

Ale první hřích člověka se svými následky zasadil nám smrtelnou ránu, a abychom na ni nezahynuli, přijala druhá osoba trojjediného Boha lidskou přirozenost a objevila se na zemi, aby svým utrpením a smrtí zadost učinila božské spravedlnosti, která byla hříchem uražena.

Tomu nás učil Kristus, a kdyby přišel dnes k nám, nemohl by ani dnes učit něčemu jinému. Opět by vstoupil na horu, aby tam přednesl své nesrovnatelně krásné horské kázání. Znovu by oznámil svá přikázání a opět by k nim dodal: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.« Zajisté, neboť »Ježíš Kristus je týž včera i dnes i na věky«.

B) Kdyby se však Kristus objevil dnes mezi námi, nejen by učil těmž, čemu tehdy učil, nýbrž by i totéž pro nás vykonal, totéž pro nás trpěl, co tehdy vykonal a vytrpěl. *Něco většího než to, co pro nás vykonal a vytrpěl, nedovedl by nikdo ani při největší lásce!*

Nekonečnou láskou planoucí duše přivedla by Spasitele také dnes do Getsemanské zahrady, aby všechny hříchy vzal na svá božská bedra a potě se krví pod jejich drtící vahou opět by klesl do prachu. Ani dnes by nevyžadoval ke své obraně legii andělů, aby byl osvobozen od pout římských vojáků. Ani dnes by neuhnul hlavu, když by ho tloukli do obličeje, ani dnes by se nebránil, když by mu tlačili na hlavu trnovou korunu. A kdyby na něho lili žluč nenávisti, modlil by se i dnes stejně: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!« Ano, to vše by tak učinil, neboť »Kristus je týž včera i dnes i na věky«.

A na oltáři krvavého dřeva kříže by znovu zvolal: »Consummatum est!« — »Dokonáno jest!« Dílo vykoupení je dokonáno a člověk, úpějí v otrockých okovech hříchu, se může znovu stát milovaným, svobodným dítkem Božím —

jestliže chce, jestliže skloní ústa k přetékajícímu prameni, který z kříže vykoupení tak bohatě prýští.

Ano, kdyby se Kristus Pán objevil dnes mezi námi, činil by také dnes totéž pro nás! . . .

Avšak Kristus nemusí znovu k nám choditi, protože, ač ve viditelném těle od nás odešel, přece mezi námi žije na věky a jeho historie nemá konce.

2. Kristova historie nemá konce.

A) Před několika lety byl Papiniho »Život Kristův« čtenou moderní knihou. Patřilo k tak zvanému dobrému tónu přečísti ji. Jedna dáma půjčila to dílo své přítelkyni a chtěla jí hned vyprávěti obsah: »Ach, nemluv dále, má drahá,« vpadla jí přítelkyně do řeči. »Nebylo by to již tak zajímavé, kdybych znala konec!«

Tato starost byla však zcela zbytečná! Historie Kristova nebyla vůbec uzavřena; Kristova historie není u konce, naopak, od té doby, *co skončil svůj pozemský život, vyrostlo jeho dílo do obrovských rozměrů.*

a) »Tedy ty jsi král?« — ptal se užaslý Pilát bezmocně před sebou stojícího svázaného Ježíše. »Ano, já jsem král!« — odpověděl krvavě zbitý, poplvaný a trním korunovaný Ježíš.

Tehdy byl tento král přibit na kříž; ale co se to stalo, vyplňuje se jeho předpověď: »A já, budu-li povýšen od země, potáhnu všechno k sobě.« (Jan 12, 32.) Právě nedávno jsme slavili 1900. výročí Kristovy smrti na kříži, avšak zároveň připomínku jeho panství. Ve viditelném těle již mezi námi nemešká; *že však opravdu žije a je s námi, věřili a věří, cítili a cítí miliony a miliardy po 1900 let.*

Tisíce a statisíce žilo již mezi lidmi těch, kteří za svého

života požívali mnohem větší pověsti, jichž pozemská moc byla nesrovnatelně větší, kteří měli mnohem více peněz, kteří počítali ke svým přívržencům větší zástup, než mohl Kristus. — A dnes! Kde jsou dnes? Ramses a Caesar a Nero a Alexander Veliký a Hannibal a Attila a Batachán a Džingischan — sami světoznámí mužové, velcí mužové . . . Ale kdo se *dnes* pro ně nadchne, kdo se jich *dnes* bojí? Zmírní někdo, kdo na ně upře své oči, tíhu svého života a nalezne u nich úlevy? Vždyť kdo o nich ještě mluví, kdo vyslovuje jejich jméno v modlitbě?

Ludvík XIV., král francouzský, jsa oslněn svou mocí a nádherou, svým bohatstvím a lichocením svých dvořanů, dal si jméno »král slunce«. A když zemřel, měl o něm světoznámý kazatel Massillon pohřební řeč. Postavil se před rakev, před mrtvolu královu, který právě měl se vši nádherou a nesmyslnou marnivostí býti vezen do jámy, a začal zvoláním, které bylo otřásající pro svou jednoduhost: »Dieu seul est grand!« — »Jediné Bůh je veliký!«

Ano, moji drazí bratři a sestry, jedině Bůh je veliký a my lidé nejsme nic u srovnání s Bohem. Ty, Ludvíku XIV., ty nejsi nic u srovnání s Bohem, a třebaže jsi žil mocně a nádherně, jsi mrtev, zpráchnivěl jsi! Ty, Alexandre Veliký, ty Caesare, ty Karle Veliký, ty Bedřichu Veliký, ty Napoleone, vy všichni nejste nic: jste mrtví a zpráchnivělí. Ty, Feidie, Michelangelo, Raffaeli, ty Beethovene, Haydne, Mozarte, Schuberte, ty Platone, Sokrate, Aristotele . . . vy všichni nejste nic u srovnání s Bohem, poněvadž jste zemřeli. Dieu seul est grand! — Bůh jediný jest veliký, On na kříži usmrcený, avšak věčně živý Bůh! »Ježíš Kristus je týž včera, dnes i na věky!«

b) »Nemohly by však přece býti život a zmrtvýchvstání

Kristovo pouhým klamem a domněnkou?» — Mnohého snad znepokojuje tato skeptická otázka.

Na tuto pochybnost lze odpověděti slovy světoznámého filosofa *Euckena*: »Jestliže křesťanství, které po dobu tisíců let i ty nejlepší lidi si podmanilo, které dokázalo nevýslovně mnoho duševní práce, které pohnulo i nejzazšími hloubkami duší, bylo pouhým klamem, pak musíme pojmouti proti moci lidské hlubokou nedůvěru. Jestliže člověk mohl tak dlouho, tak těžce, tak podstatně blouditi v nejdůležitějších otázkách, mohl by býti dnes náhle schopen dosíci pravdy? Nikoli. Bankrot křesťanství zničil by i důvěru lidstva ve vlastní moc, a to ze základu a dal by průchod úplnému zoufalství nad lidskými věcmi.« (*Schönere Zukunft*, 1929, str. 540.)

Vskutku! Z klamů a domněnek nemohly by se živiti tisícileté prameny duševní velikosti, síly a dobrovolné oběti. Co je domněnkou a ne pravdou, to bývá dříve nebo později rozdrceno neúprosnou silou pravdy.

Ó, ano, není to žádná domněnka, nýbrž skutečnost, že Ježíš Kristus mezi námi neviděn žije! Žádná domněnka, nýbrž svatá skutečnost to je, že lidstvo nemůže na Krista nikdy a nikde zapomenouti. Není domněnkou, nýbrž svatou skutečností, »že království jeho nebude konce.« (Luk. 1, 33.) Není to domněnkou, nýbrž svatou skutečností, když nám slibuje: »Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.« (Mat. 28, 20.) A to nám dává odvahu, sílu a útěchu!

»Já budu s tebou« (II. Mojž. 3, 12) — tak posiluje Bůh Mojžíše a Mojžíš od něho dostává odvahu.

»Pán s tebou (Luk. 1, 28) — tak povzbuzuje anděl Pannu Marii a Maria od něho nabývá odvahy.

»Hled'te, já jsem s vámi« — tak dodává na nebe vstu-

pující Ježíš odvahu své církvi, a my od něho nabýváme odvahy.

Odvaha! K čemu? K boji! K vytrvalosti! K věrnosti! »Kdo vytrvá až do konce, ten bude spasen.« (Mat. 10, 22.) Co to znamená »až do konce«? Kdy bude konec světa? To nikdo neví. Po kolika tisících let? To mě nezajímá, a to není ani důležité. Jen jedno je důležité: aby byl Kristus se mnou do konce života, až do mé hodinky smrti; abych v něm žil a abych v něm dýchal, abych jej napodoboval ve svém životě a abych neztrávil ani minuty bez něho. Aby bylo pravdou i ono slovo Kristovo: »Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.«

B) Kdo však, moji drazí, pozoruje s otevřenýma očima dnešní světové události, mohl by jistě s bolestnou úzkostí nadhoditi otázku: *Zda nepotkáváme v dnešním světě zjevy, jež vlastně odporují pravdě tohoto Kristova příslibení?* Sv. Pavel pravil: »Ježíš Kristus je týž včera, dnes a na věky.« Svět však budí zdání, jako kdyby z největšího pekla šlehal na zem plamen, jehož hrozný žár hrozí zničit toto příslibení... »Není naše úzkost odůvodněna?« — takováto otázka se dere na rty malomyslným.

a) Otázka tato není zcela neodůvodněna. Kdybychom nevěděli, že Kristus, Syn Boží, jednou konečně zvítězí, kdybychom neslyšeli z jeho úst slova: »Avšak důvěřujte, já jsem přemohl svět« (Jan 16, 33), a druhý slib: »Já s vámi jsem až do skonání světa« — ano, kdybychom tato slova neslyšeli, pak bychom musili opravdu zmalomyslněti při pohledu na onu propagandu, kterou v posledních letech rozvinul Svaz bezvěrců. Lidé, kteří jsou v rozporu s Bohem a sami se sebou, lidé s chorým mozkiem a ztrhanými nervy, takoví lidé byli vždy na zemi. Že však tito lidé k rozšíření nenávisti Boha, k snížení náboženství a k pohrdání nej-

světějšími city lidstva se srocuji ve veřejné spolky, že vydávají přečetné listy a časopisy a že mohou násilím přeměňovati vyvlastněné kostely v musea k tupení náboženství: uskutečnění těchto neslýchaných věcí zůstává privilegiem naší doby.

Akce bezbožníků! Zarážející myšlenka, která se dala do pohybu na východě Evropy a valí se mocnými vlnami i na západ. Kdysi bývaly do Evropy z východu přenášeny hrozné nakažlivé nemoci, které si pak u nás vyžádaly za oběti statisíce lidí. Čím však je tělesná epidemie u srovnání s bezbožeckým hnutím, s oním morem a cholera duší, jež nyní v Evropě zabíjí deseti a statisíce obětí? . . .

b) A přesto nezmalomyslníme! Neboť při pomyšlení na snahy těchto duševně chorých nám přichází na mysl legenda o *Felixu z Noly*. Když byl Felix pro svou křesťanskou víru hledán pochopy a když již jeho pronásledovatelé mu byli v patách, skryl se světec za otvor ve zdi. Avšak v nejbližším okamžiku, jak vypravuje legenda, spustil se dolů pavouk a zatáhl svou sítí otvor ve zdi. Když potom pochopové přišli a zpozorovali na otvoru starou pavučinu, odešli ihned, domnívajíce se, že do této skrýše již dávno nikdo nevkročil — a Felix byl zachráněn. Jeho životopisec, sv. Pavlín z Noly, přidává k tomuto případu pozoruhodnou poznámku:

»Tam, kde je Kristus přítomen, stává se i pavučina zdí, a kde Kristus není přítomen, tam je i zeď jen pavučinou.«

Na toto si vzpomeňme i při pohledu na bezbožecké hnutí. Vězme, že tato hanebnost musí skončiti, poněvadž dobře víme, že tam, kde není Kristus přítomen, stává se i nejsilnější zeď pouhou pavučinou a zřítí se.

S nemocemi, které byly do Evropy z východu zavlečeny, podnikla věda Evropanova boj, takže mor a cholera zne-

náhla přicházejí v úvahu již jen jako vzpomínky na doby minulé; avšak můžeme býti jisti, že Evropanova duše přemůže se stejným výsledkem i tuto nakažlivou epidemii z východu.

Nikoliv! Lidstvo se nemůže státi bezbožnickým nikdy a nikde!

Neboť řekněte, co znamená býti bezbožníkem? Býti bezbožníkem znamená tolik jako žíti bez Boha!

Býti bezbožníkem znamená žíti odloučen od Boha, v rozporu sám se sebou i se světem.

Býti bezbožníkem znamená tápati sem a tam v půlnoční tmě bez jediné hvězdy, ve tmě.

Býti bezbožníkem znamená býti bez opory se svou křehkostí v ohromném mechanismu veškerenstva.

Býti bezbožníkem znamená zapřítí v sobě i tu nejprimitivnější touhu lidstva.

Býti bezbožníkem znamená vyhoditi do povětří lidský život společenský, základní piliře společnosti lidské.

Nikoliv! Lidstvo se nemůže stát, a nikdy se nestane bezbožeckým! »Ježíš Kristus je týž včera, dnes i na věky!«

c) A víte, proč nemůže člověk žíti bez Krista? *Poněvadž bez něho zůstává osud lidí nadále nevysvětlitelnou tragedií.*

Cesty lidského života jsou líčeny v Dantově »Božské komedii« a v Goethově »Faustu«. I Goethe se dostane k bráně posledních tajemství, ale neměl odvahy — lépe řečeno neměl víry — projíti touto branou, branou nadpřirozena, za níž nás očekává vykoupení Kristovo. Proto se Faust při pohledu na nevyřešené, drásavé otázky vrhá do hřbitova problémů velkorysých prací na zemi, jsa podoben předchůdci onoho dnešního lidstva, které chtělo umlčeti v sobě volání nadpřirozených výšin horečně se řítícím rytmem pozemské činnosti.

Chtělo, ano, ale — to vidíme dnes — *nemohlo!* A jako bylo posledním přáním tvůrce Fausta na smrtelném lůžku ono tajemné »více světla!«, tak i se rtů lidstva unaveného vykupitelskou silou techniky a pozemských prací plynou slova vřelé touhy po vykoupení Kristově.

d) *A to muselo přijít!* Neboť život hmotný je jen polovicí naší bytosti, a to méně cennou. Potřebujeme sice svého hmotného života, jenž slouží k technické civilizaci, avšak celý obsah lidského života je nemožno nalézt pouze v tom. A úměrně s tím, jak to člověk stále jasněji poznává, bude také lépe rozumět slovům sv. Pavla: »Vždyť pro mne žítí jest Kristus.« (Fil. 1, 21.) To znamená, že člověk opět uzná, že Kristus je centrálním sluncem a osou světa. Co kdy má v sobě svět šlechtného, velikého, krásného a svatého, jest shrnuto v osobě Kristově, a jak praví slavný Julius Langbehn: »Svět bez Krista, toť hodiny bez ciferníku.« To znamená, že toliko jdeme, pohybujeme se, a že při tom nevíme, kam jdeme a kde se nacházíme: zda ve tmě neb na denním světle.

Dnešní člověk liší se v mnoha věcech od lidí starých, dělá mnohé zcela jinak než staří!

Staří používali k osvětlování lojové svíčky, moderní člověk se snažil obejít se bez svíce — a podařilo se mu to: svítí elektřinou.

Staří se dávali voziti koňmi, moderní člověk snažil se obejít se bez koně — a podařilo se mu to: parní síla jej vozí.

Staří veslovali vesly, moderní člověk snažil se obejít se bez vesel — a podařilo se mu to: motor pohání nyní jeho loď.

A zkoušel ještě něco!

Staří žili s Kristem a byli při tom šťastni, moderní člověk

pokoušel se obejít se bez Krista — *jediné toto se mu nepodařilo!* Toto jediné se mu nezdařilo! Je možno viděti bez svící, lze dopravovati náklady bez koní, lze plouti bez vesel. *Avšak bez Krista nelze viděti cesty života, bez Krista nelze snášeti břemen života, bez Krista nelze dosíci cíle života!*

Spiritisté tvrdí, že lidské duše se nezjevují toliko při jejich séancích, ale že mnohdy se i zhmotňují, t. j., že přijímají hmotnou podobu a stávají se tělesnými, hmatatelnými a citelnými.

Nebylo by nic lehkého takové tvrzení přijmouti. Přece se zdá, že opak je daleko jistější. Duše se nezhmotňuje, nestává poznatelnou smysly, ale spíše bezduchovost. Neboť nerozumná matenice tápání, bezradnost a malomocnost, jež jako choroba otrásá lidstvem od desítiletí, není nic jiného než vnější zdání, zmaterialisování, ztělesnění bezduchosti a opuštěnosti dnešního lidstva od Boha. Obrátíme-li slunečnici vší silou od slunce, zbledne a zvadne, ano, máme-li květinu stále v tomto stavu, úplně uschne. Ale není v přírodě slunečnice, která by tolik po slunci toužila, jako duše po oživujícím teple Boží tváře.

Když papež Pius XI. při své korunovaci žehnal davu, vlnícímu se na svatopetrském náměstí, vznesla se najednou nad hlavami vlajka, vlajka katolické italské mládeže a na ní byl nápis: »O Christo o morte!« — »Bud' Krista nebo smrt!«

Ano, bud' Krista nebo smrt! Bud' se lidstvo vrátí ke Kristu a ozdraví — nebo se ještě více od něho vzdálí a zahyne! Neboť »Ježíš Kristus jest tentýž včera i dnes i na věky«.

A tak se s vámi, milí bratři a sestry, loučím slovy sv.

Augustina, tou výstižnou myšlenkou, jež vytryskla z hlubin jeho duše:

»Proč káži?« — řekl jednou. — »Proč sedím na učitelském stolci? Proč žiji? Jen a jen proto, abychom ty i já žili Kristu. Toť pocta, kterou hledám; toť dobrá pověst, již získati se snažím; toť také radost, po níž toužím. A co potom, kdybyste nechtěli slyšet mých slov? Ani pak bych nechtěl mlčeti. Chci zachrániti svůj život. Chci býti blažen, ale blažen s vámi.« (Sermo 17, 2.)

Pravda, nepotřeboval jsem vůbec říkati, že ve svých kázáních »jsem usoudil, že nevím mezi vámi nic jiného, nežli Ježíše Krista, a to ukřižovaného . . . řeč má i hlásání mé neděly se přemlouvacími slovy moudrosti lidské, nýbrž dokazováním Ducha a moci, aby víra vaše nezakládala se na moudrosti lidské, nýbrž na moci Boží«. (1. Kor. 2, 2—5.)

Pravda, nemusil jsem vůbec zdůrazňovati, že jsem během roku vystupoval na kazatelnu vždy radostně a jak často v mé duši hořela slova sv. Pavla: »Běda mně, nebudu-li kázati.« (1. Kor. 9, 16.) Zazněla však z duše mých posluchačů ozvěna: »Běda mně, nebudu-li v evangelium věřiti a nebudu-li podle evangelia žíti!«?

Zajisté i po mých mnohých kázáních zazní ozvěna: »Ano, já věřím!« »Ano, já podle toho žiji!« Věřím, že Kristus žil pro mne, pro mne trpěl a pro mne zemřel! Věřím, že »nikdo nemůže položití základ jiný mimo ten, který jest položen, a tím jest Ježíš Kristus.« (1. Kor. 3, 11.) Věřím, že Kristus to jest, »který nám jest učiněn od Boha moudrostí a spravedlností a posvěcením i vykoupením«. (1. Kor. 1, 30.) Věřím, že na sklonku mého života nestojí brána temné smrti, nýbrž že slunná brána věčného života září mi vstříc! Věřím, že mé tělo zpráchnivělé v hrobě bude jednou zjasněno a bude žíti. Věřím, že má smrtí

ztuhlá ruka jednou se sepne v modlitbě! Věřím, že mé vyhaslé zraky jednou na Boha budou patřiti! Věřím, že má oněmělá ústa jednou Boha na věky budou chváliti! . . .

Ano, tomu věřím, můj Pane a Bože! Pomoz mi, abych důstojně podle své víry žil, bojoval a vítězil! Abych vítězil a tak u tebe jednou navždy byl šťasten!

Ó Bože, já Tě miluji,
ne proto, abys blažil mě,
ani že, kdo Ti vzdorují,
na věky přijdou do ohně.

Tys, ó můj Pane Ježíši,
mě láskou objal na kříži,
bol snášels pro mne nejvyšší,
sta ran a potup, obtíží.

Jak, Jezu, nemilovat Tě,
jenž milovals tak bohatě?
Ne, proto nemiluji Tě,
bys na vždy nezatratil mě.

Ne, že bych čekal odplaty,
leč jak jsi miloval mne Ty,
miluji srdcem oddaným,
jen proto, že jsi Bohem mým,
že králem jsi, já poddaným.

(Modlitba sv. Františka Xaverského.)

Amen.

PANNA MARIA

I.

JAKÝM PRÁVEM CTÍME BLAHOSLAVENOU PANNU?

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Emerson, slavný americký filosof, vypravuje ze své cesty malou zajímavou příhodu, kterou zažil v autobusu. Unaven a mrzut vstoupil jednoho horkého letního dne do autobusu a díval se znuděn na jízdní dráhu, která se táhla na půl hodiny cesty daleko. Stejně ospale a bezmyšlenkovitě seděli také ostatní cestující ve hřmotícím voze — až najednou na jedné zastávce přistoupila mladá žena se svým plavovlasým a modrookým synáčkem. Sotva si sedla na místo do rohu, byla nálada cestujících jako vyměněna. Zdálo se, jako by na tyto zahořklé lidi, kteří jistě velmi těžce trpěli v životní robotě, zavál z každé otázky, z každého úsměvu a smíchu dech ztraceného ráje. Plna půvabu a lásky držela matka živého hochu v náruči a mluvila k němu s takovou vroucností, že oči všech spolucestujících spočívaly na chlapci a tajemné teplo rozehrálo jejich ztvrdlá srdce.

Milí bratři a sestry! Ten autobus, který astronomové nazývají »Země«, hnál se již tisíciletí příšernou rychlostí s miliony a miliony bojujících, vyčerpaných cestujících, kteří nevěděli, kam jedou. A náhle před 1936 lety přistoupila mladá matka se svým světlovlasým, líbezně se usmívajícím děťátkem v náruči, a sotva zaujala místo v koutku

vozu, v betlemské jeskyni, hned se také naplnila duše cestujících nikdy nepocítěnou vroucností, tajuplný půvab přepadl jejich bezvýraznou duši a pronikl je novou silou. A od té doby cestuje Matka se Synem neustále spolu, aby vyzařovali na lidské duše, otupené denními boji, jemný, kouzelný půvab a vzpružující sílu.

O Synu jsem již mnoho mluvil, ne však o jeho Matce.

Nemůžeme přece mluvit o Kristu Pánu, aniž při tom zavedeme řeč na jeho Matku. Nemůžeme se úplně seznámiti s učením Pána našeho Ježíše Krista, s křesťanstvím, nemluvíme-li zároveň také o Matce Boží. »Blahoslavená Panna dodává křesťanství půvabu, kouzla, vůně. Ona je jasným světélkem v betlemské jeskyni, ona je nejkrásnější hvězdou svaté noci, její povzdech je nejsladší Gloria. Nazaret by nestál před našima očima jako Ježíšův domov, kdyby tam chyběla jeho Matka a archanděl; Golgota by nebyla tak hluboce dojímavá, kdyby Kristus nezasadil zároveň vedle kříže růži, kterou první zkrápí svou krví, onu růži, která se vine ke Kříži a pnouc se vzhůru pod trny muk tak nádherně kvete. Nejsvětější Panna vymáhá první zázrak, jde po prvé křížovou cestou, uzavírá do svého srdce víru v trpícího Krista a v jeho vykupitelské dílo, první líbá Ježíšovy rány v touze po věčné spáse a po věčném klidu. První ze všech světí svatvečer Vzkříšení. Ona sama očekávala příchod Slova v noci Zvěstování; ona sama očekávala jej ve velké jitro Vzkříšení« (Prohászka).

»Narodil se z Marie Panny« — modlíme se ve Vyznání víry. Credo obsahuje pět prostých přesných slov: »Narodil se z Marie Panny.« Krátká věta, ale tak hlubokého obsahu, že devět kázání, která mám v úmyslu přednésti o blahoslavené Panně, sotva vystačí, abych poukázal na vše to, co v sobě tato věta obsahuje.

V první řadě očekává nás úkol *vyzkoušeti oprávněnost a správnost dogmatických základů mariánské úcty.*

Proto se ptáme:

Z jakých kořenů živí se tento plodný strom mariánské úcty, který v naší Církvi, v našich písních, obrazech, sochách, svátcích, poutních místech vydává vůni jako z tisíců a tisíců květů? *Jakým právem uctíváme nejblahoslavenější Pannu Marii? A naše odpověď bude dvojí: 1. uctíváme ji, protože byla Matkou Boží a 2. uctíváme ji, protože jsme se úctě k ní naučili z Písma svatého.*

1. Matka Boží.

Podobna ohromnému, požehnání plodícímu stromu, rozestírá mariánská úcta své větve nad širým katolickým světem, a poslední kořínek, z něhož ssaje všechnu svou sílu, je krátká věta: »Věřím v Ježíše Krista . . . , jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny.« Vroucí, půvabná, poetická úcta, již katolická duše Marii vzdává, živí se z tohoto věroučného pramene.

Zde jsme shrnuli v několika větách, co o Marii věříme: svatá Maria, Matka Kristova, tedy Matka Boží, Bohorodička. Matka, ale přece stále čistá Panna, která měla jen jediné dítě, Pána Ježíše, a také toho počala — odlišně od všech ostatních lidí — zvláštním tvůrčím dílem Ducha svatého. Právě pro její hodnost Matky Boží uchránil ji Bůh také od hříchu dědičného, takže Maria nikdy nebyla poskvrněna hříchem.

To je zcela krátce naše nauka o Marii.

Pokusme se nyní uvažovati o první poučce: *Maria byla Matkou Boží!*

Zajímavým způsobem se chtěl jeden řečník ve starověku

zhostiti své úlohy. Bylo mu přednésti vzpomínkovou řeč na Filipa Makedonského, ale nemluvil o Filipových schopnostech, jimiž vynikal jako vládce a vojevůdce, nýbrž vysvětlil dojatým hlasem: »Filipe, dostačí, řeknu-li o tobě jen, že jsi byl otcem Alexandra Velikého!«

Milí bratři a sestry! Také my bychom mohli o blahoslavené Panně velmi mnoho mluvit, o kráse její duše, o jejích ctnostech, o její obětavé lásce k Bohu. Nejlépe ji uctíme, řekneme-li: Milá nebeská Matko, dostačí, řeknu-li o tobě jen tolik: Byla jsi Matkou našeho Pána Ježíše Krista!

A) Je nápadné, že Písmo svaté nepodává o nejblahoslavenější Panně mnoho zpráv. Sotvaže se objevuje několikrát při některých událostech. Ale těch několik vět, v nichž je o ní řeč, úplně dostačí, abychom ukázali, jak je naše mariánská úcta oprávněna. Neboť těchto několik vět představuje nám Marii s takovou chválou, s jakou se jistě nikdo o ní nevyjádřil.

Čtíme jen několik řádek trochu pozorněji: »Jakub pak zplodil Josefa, muže Marie, z níž se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.« (Mat. 1, 16.) Svatý Jan však dodává (1, 14): »A Slovo tělem učiněno jest,« t. j. ten, který obdržel od Marie pozemské tělo, byl věčný Syn Otce, tedy jest Maria Matkou Boží!

Jak prostá slova, jichž Písmo svaté užívá o Marii, ale zároveň jsou to slova ohromného dosahu! »*De qua natus est Jesus*« — »*Z níž se narodil Ježíš*«, v tom je vše. Tato žena byla tak velká, tak milostiplná, tak svatá, že se mohla státi Matkou Boží! Také ona byla člověkem jako všichni ostatní lidé; avšak byla člověkem podle Božích plánů, takže Bůh uznal její spolupůsobení za důstojné k nejvznešenější události světa, vtělení Slova.

B) *Býti Matkou Boží!* Neslýchaná, nesmírná důstojnost! Toho, před nímž se čistí andělé až do prachu sklánějí, před nímž cherubíni a serafíni si zastírají tváře perutěmi, tohoto Boha přijmouti do svého lůna, nositi jej, starati se o něj na zemi, směti jej opatrovati a vychovávat! Směti toho, jenž stvořil vesmír, slunce, měsíc, hvězdy a vše, co zde jest, jmenovati stále svým synem, celovati ho mateřskými polibky, tisknouti ho k hrudi s láskou žhavé duše! Směti tomu, k němuž všichni na kolenou klečíce vzhlížejí, jehož s pokorným srdcem prosí a na jehož rozkaz se sklánějí nebeské i pozemské síly, poroučeti a nazývati ho svým dítětem! Nevýslovně veliká je tato důstojnost Matky Boží! »Nikdo nemůže býti srovnáván s Marií!« — tak volá svatý Anselm u vytržení. »Mimo Boha není nikdo tak veliký jako Maria!«

Jaká vznešená, jedinečná úcta odpovídá oslovení »Maria, Matka Boží«, pochopíme teprve, když uvážíme, že všichni učenci, králové a kněží a andělé světa nedali nám tolik, jako nám dala Maria, když nám darovala Krista, Syna Božího.

Skrze ženu přišel první hřích na svět, skrze ženu byl nám také přinesen prostředek spásy. Vyvolenou ženou, neposkvrněnou matkou byla nejblahoslavenější Panna Maria. Jako sněhobílá holubice přišla na svět: bez hříchu dědičného, jako nádherná lilie, čistá bez nejmenší skvrny. Zůstala vždy, i po narození svého božského Dítěte, tím, čím byla od počátku: pannou čistou jako padlý sníh.

Jak bázlivě, jak opatrně se ptá anděla: Jak je to možné, že mám porodit syna, když jsem přece zasvětila Bohu své panenství, jehož přece se nemohu odříci! »Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Moc nejvyššího zastíní tě; proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouti bude Syn

Boží.« To znamená: Neboj se o své panenství; neboť moci všemohoucího Boha staneš se matkou, ale nebude to na újmu tvému panenství, nýbrž v plném lesku tvé panenské čistoty.

Den Mariina zvěstování nazývá maďarská řeč tak vhodně »dnem plodného zušlechtění blahoslavené ženy«. Neboť zde bylo skutečné zušlechtění. Zušlechtující roub byl vsazen, Syn Boží byl vštípen ve svatou Pannu a jejím prostřednictvím do lidské přirozenosti. Vštípen, aby z tisíciletých kořenů lidstva v budoucnu nerašily jedovaté, hříšné ratolesti, jedovatý rulík nebo trpká pláňata, nýbrž zdravé, bezvadné plody, bohubíba slova a činy.

Ach, jaký životodárný jarní den!

Nejblahoslavenější Panna ponořila se do nekonečnosti Boží a dala se jí nésti jako rozvitý leknín, který pluje na vodním zrcadle. Maria byla upokojena. A v okamžiku, když vyslovila velké slovo: »Staniž se mi podle slova tvého,« v okamžiku, když ve svaté pokoře sklonila hlavu, počal již Pán Ježíš Kristus pod srdcem nejblahoslavenější Panny svůj pozemský život. Jaké neprobadatelné tajemství lásky Boží! Jak Pán s nebe sestupuje, jak objímá pokornou Pannu a přitahuje, jak ji zahrnuje svou láskou jako nesmírný oceán, který obklopuje malý člun! Nebeská, panenská květino, tebe chválí a velebí svět, ó Panno Maria!

C) A Maria zcela a úplně vyplnila převzatou důstojnost. Byla opravdu milou matkou, milující, starostlivou matkou, která velkomyslně obětovala svůj život. Když Ježíšek ještě nebyl ani na světě, vysílala již k němu modlitby z hloubky své pokorné duše. Když lidská bezcitnost je vystrčila z Betlema do chladné stáje, zahřívaly polibky a objímání nejsvětější Panny mrznoucí Jezulátko. Když Herodova hrůzovláda vyhnala je do egyptských pustin, byla panen-

ská hrud' pro Ježíše jediným bezpečným útlukem. Když Spasitel vyrůstal v domě rodičů, bděly nad ním tyto dvě čisté oči ve dne v noci. A když na Golgotě bojoval se smrtí a jeho slábnoucí oko všude vidělo jen nepřátele, zase jeho matka, Matka Boží, věrně vytrvala ještě také zde pod křížem s mečem bolesti v srdci.

Takové Matce, jako byla blahoslavená Panna, opravdu náleží chvála, které byla od staletí účastna. Zaslouží si celé knihovny svazků, které k její poctě byly napsány, kostelů, které k její cti byly vystavěny, svátků, které církev jí k poctě zařadila, nesčetných zázračných soch a obrazů, jimiž nejlepší umělci během staletí prokazovali poctu nejblahoslavenější Panně . . .

Hle, zde máme první odpověď na předloženou otázku: Uctíváme nejblahoslavenější Pannu Marii, protože ji nejdříve poctil nebeský Otec tím, že ji vyvolil za matku svého jednorozeného Syna.

2. *Mariánská úcta podle Písma svatého.*

Zahrnujeme-li, drazí bratři a sestry, blahoslavenou Pannu poctami, které by se někdy mohly zdáti přehnanými, stačí nám k uklidnění stránky Písma svatého. Podávají důkaz, že jsme se nevydali na bludnou cestu, neboť mariánské úctě jsme se vlastně naučili z Písma svatého.

Z Písma svatého? Z kterých míst?

A) *Nejdříve z výjevu v ráji.* »Nepřítelství položím mezi tebou a ženou — tak zní trestající Boží slovo k svůdci, zlému duchu — mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; ona rozdrtí hlavu tvou, kdežto ty budeš úklady činiti její patě.« (1. Mojž. 3, 15.) Proč bychom neměli uctívati tu mocnou ženu, nejblahoslavenější Pannu, jejíž drtící moc

proti hadu zasvitla slovem Božím jako první vzpružující paprsek k útěše hříšného lidstva!

B) A přípověď Páně se uskutečnila. »Anděl Gabriel poslán byl od Boha do města galilejského, k panně, zasnoubené muži, jemuž jméno bylo Josef, z domu Davidova, a jméno panny Maria. A vešed k ní anděl, řekl: Zdráva buď, milostiplná, Pán s tebou, požehnaná's ty mezi ženami.« (Luk. 1, 26—28.)

Zde stojí nyní archanděl Gabriel před poděšenou Pannou a z jeho úst zaznívá pozdravení, zaznívá po prvé: *Zdráva buď, milostiplná, Pán s tebou*. Pozdrav plyne přes rty archandělovy a tichý vánek bere jej na své něžné perutě, aby jej roznesl všemi směry, aby na celé zemi nebylo jediného koutu, kam by se nedostalo pozdravení andělské »Zdravas, Maria«. Nejdříve znalo důstojnost Mariinu jen několik málo vyvolených, jen svatá Alžběta, sv. Josef, apoštolové, malá skupina prvých věřících. Jen vanoucím větříčkem se nese pozdravení stále dál. Přicházejí národy, vstupují do Církve Kristovy, do křesťanství a nutně zaznívá z jejich úst na severu i na jihu, na východě i na západě, ve dne i v noci, na vodě i na zemi, ve válce jako v míru, v kostele i v rodině, na horách i v údolích pozdrav archanděla Gabriele: »Zdravas, Maria, milostiplná, Pán s tebou . . .«

Jaká prostota formy, a přece jakou vznešenost obsahu uzavírá v sobě těch několik slov! Co jsi, Maria, sama vzhledem k sobě? »Milostiplná!« Co jsi vzhledem k Pánu? »Pán jest s tebou!« A co jsi vzhledem k nám, ostatním lidem? »Požehnaná jsi mezi ženami!«

Řekněte nyní, milí bratři a sestry, jednáme nějak nesprávně, když tuto podivuhodnou Matku uctíváme? Vytýká se nám: Co chcete s mariánskou úctou? Maria byla

přece také obyčejný člověk jako my! Sám archanděl je jiného mínění: »Požehnaná ty mezi ženami!« A my ji nectíme více, než ji poctil Bůh, když k ní poslal archanděla, aby ji pozdravil.

C) Brzy po této události vydala se blahoslavená Panna navštívit sv. Alžbětu, svou příbuznou. A když Alžběta zaslechla hlas Mariin — jak sděluje Písmo sv. — »byla naplněna Duchem svatým«. I zvolala hlasem velikým řkouc: »Požehnaná's ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého . . . A blahoslavená, která uvěřila, neboť se vyplní ty věci, které jí byly pověděny od Pána.« (Luk. 1, 42, 45.) Neuctíváme tedy nejblahoslavenější Pannu právem, když sv. Alžběta, »naplněna Duchem svatým«, ji tak jásavě vítala jako blahoslavenou?

D) Nebo smí nám někdo vytýkati, jako bychom Marii příliš vynášeli, nebo snižovali se sami příliš hluboko před ní, když přece sv. Lukáš píše o *dvánáctiletém Ježíši a o jeho rodičích*: »I odebral se s nimi a přišel do Nazareta a byl jim *poddán*« (Luk. 2, 51)? Kdo byl poslušen, poddán? Syn Boží! Koho poslouchal? Marii, člověka! Uctíváme tedy Marii proti právu nebo příliš, když ji plným právem vyvyšujeme nad sebe a nad všechny stvořené bytosti, tu, kterou Pán Ježíš svou poslušností ctil a před níž se sklonil jako jí poddaný?

E) Že není jen našim dobrým právem uctívati Marii, nýbrž že je to také naší povinností, dokazuje *odkaz umírajícího Spasitele*.

Velký pátek je největším dnem dějin. Kristus trpí na kříži a vedle něho je také jeho Matka. Neboť kde Kristus trpěl, tam byla vždy zároveň jeho Matka.

Přivedla ho na svět a proto nechtěla ani při jeho smrti zůstatí vzdálena.

Nemůžeme čísti bez pohnutí to místo evangelia sv. Jana, kde Pán promluvil s kříže: »Ženo, hle, syn tvůj. Poté řekl učedníkovi: Hle, matka tvá. A od té chvíle přijal ji ten učedník k sobě.« (Jan 19, 26—27.)

Hle, odkaz Páně! Má Matka budiž Matkou, Ochránilkou, Patronkou lidí, za něž jsem vydal svou krev a svůj život: Hle, tvůj syn! Synu, hle, tvá matka! Není tvou královnou, není tvou vládkyní, není mou matkou — ne! nýbrž je tvou matkou!

Ptá-li se někdo, jakým právem uctíváme blahoslavenou Pannu a kde tedy Kristus rozkázal ji ctíti, odpovídám: *Zde* to rozkázal! Když řekl k Janovi a v něm k nám všem: Hle, matka tvá!

Od tohoto okamžiku se stala Maria naší nebeskou Matkou. A od tohoto okamžiku neumlkne nikdy na našich rtech píseň:

Maria, tys naše radost,
útěcha všech v soužení,
ty jsi věrných srdcí žádost
v zármutku a trápení.

Zde máme tedy dogmatické základy své mariánské úcty!

Milí bratři a sestry! Maria nepozbyla ani v nebi své moci Matky Boží. Naopak, tam teprve působí velmi mocně. Což není pravda, že ta, jež platí za Matku Boží, má také přiměřený vliv na Boha? Zejména v tom smyslu, že Bůh rád vyslýchá její prosby. A Maria prosí za nás, neustále za nás prosí, za nás, za všechny, protože všichni jsme Kristovi sourozenci, a tím její děti. Neboť její na kříži visící Syn nás všechny svěřil její péči; doporučil její ochraně. Jaká radost, jaké štěstí a blažené vědomí, že máme v nebi dobrou Matku, mocnou přimluvkyni, která je vždy připra-

vena naši věc vzíti za svou a naše prosby přednésti svému božskému Synu!

Církev přimluvu této dobré Matky vždy blahodárně pociťovala. V jejím dvoutisíciletém životě nebylo doby, kdy by jí přimluva blahoslavené Panny Marie nebyla sloužila k pomoci. Moc jejích přimluv pociťujeme ještě nyní my všichni, kteří se utíkáme pod její ochranu a záštitu, aby tato slavná, požehnaná Panna vyslyšela naše prosby v nynější bídě: ona je Paní naše, Prostřednice naše, Orodovnice naše. Neboť od věků nebylo slýcháno, že by koho opustila, kdo ji za přimluvu žádal.

Dodejme nyní, milí bratři a sestry, k andělskému pozdravení v uctivé bázni díky: Pozdravena buď, ó Maria! Pozdravena buď, milovaná dcero Boha Otce! Pozdravena buď, Matko našeho Vykupitele! Pozdraven buď, chráme Ducha svatého! Pozdravena buď ty, jež jsi světější než cherubíni a vznešenější než serafíni! Pozdravena buď, Maria, jasnější než slunce, mírnější než měsíc, třpytnější než hvězdy! Pozdravena buď, nejmilostivější Paní andělů, otevřená Bráno nebeská, jasná Hvězdo mořská! Pozdravena buď, ó Maria, naděje patriarchů, touho proroků, královno apoštolů, sílo mučedníků! Pozdravena buď, Maria, nejkrásnější příklade křesťanských matek! Pozdravena buď, nejmilostivější přimlůvkyně! Pozdravena buď, Matko Boží, milostiplná, Pán s tebou! S tebou jest Pán, jenž byl před tebou, jenž tě stvořil a jehož jsi porodila. Jemu budiž vzdán dík s Otcem a Utěшитelem Duchem svatým. Prosíme tě, obrať k nám své milosrdné oči, a Ježíše, který jest požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladrká Panno Maria! Amen.

II.

POCHYBNOSTI O MARIÁNSKÉ ÚCTĚ.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Nedávno vyhledala mě po kázání jedna dáma, aby si se mnou promluvila.

»Nejsem katolička,« tak pravila, »ale již léta chodím do tohoto kostela a deset let poslouchám vaše kázání. Nyní to však již dále nevydržím: musím se státi katoličkou . . . Vím ovšem, že doma u svých rodičů narazím na velký odpor, že všechno bude proti mně, možná, že tímto svým krokem dokonce ztratím své místo; co však na tom záleží, nemohu to již dále odsunovati, musí se to jednou státi.«

»Prosím, řekněte mi, co vás vlastně k nám vede?« zeptal jsem se dámy. »Co vás na našem náboženství nejvíce uchvátilo?«

»Všelicos,« odpověděla. »Nejdříve Svátost oltářní. Kdo přečte rozjímavě jasná slova Písma sv.: „Toto jest mé Tělo,“ nespokojí se s vírou, že kolem tohoto Chleba nebo pod ním nebo nad ním je Kristus přítomen, dokonce nebude mít dříve klid, dokud nenajde ono náboženství, kde se mu podává Kristovo Tělo. Potřebuji živého Krista ve Svátosti oltářní! Dále vede mne sem zpověď; neboť cítím, že moje duše je k tomu nucena, rádně se vyzpovídati a dostat z moci Kristovy rozřešení.«

»A co vás ještě vede k nám?« pokračoval jsem.

»Ještě něco: mariánská úcta. Když Kristus na kříži řekl apoštolu Janovi: „Hle, matka tvá,“ dal nám — pociťuji to také — nám všem Matku, kterou my lidé máme uctívati, milovati!«

Milí bratři a sestry! My, kteří jsme se zvláštní Boží milostí narodili v katolické Církvi, kteří — abych tak řekl — jsme hned od prvního okamžiku svého bytí vdechovali katolický vzduch, nepomyslili jsme snad ještě tak pořádně na tuto pravdu, kterou vyjádřila tato Krista hledající sestra: kolik nespočetných krás, jaký nevyčerpatelný duchovní poklad skrývá v sobě svatá katolická víra!

O nejsvětější Svátosti oltářní stejně jako o zpovědi nebudu nyní mluvit, protože to nenáleží k předmětu nynějšího cyklu kázání. Ale měl bych mluvit o mariánské úctě, o onom skrytém klenotu, jehož cena je tak mnohým katolíkům neznáma, jehož světlo a lesk je však spolehlivým ukazatelem ke Kristu.

Nebylo tedy na tom nic vyumělkovaného, když jsem v posledním svém nedělním kázání zvolil toto téma. V pojednávání o našem CREDU musili jsme přirozenou nutností k tomu dojíti. Neboť jakmile mluvíme o Kristu, je nemožné nepřipomenouti jeho Matku, modlíme-li se ve Vyznání víry: »Věřím v Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího,« hned dodáváme: »jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny«.

Horlivá úcta k Matce Boží platí vždy také za zvláštní rozeznávací známku naší svaté víry. Nejblahoslavenější Panně holdovali jsme vždy s hrdou radostí a vděčným srdcem, ačkoliv se často tato naše úcta špatně vykládala, nerozumělo se jí a pochybovalo se o ní. A jestliže jsme minulou neděli poukázali na dogmatické základy, na nichž je vybudována mariánská úcta, měl bych dnes *probadati pochybnosti, které se zdvíhají proti mariánské úctě brzy tu, brzy tam*. Víme dobře, že naše svatá víra nic neskrývá; vezměme si nyní odvážně a otevřeně na mušku námitky a obtíže, jež se společně s mariánskou úctou mohou vynořiti.

1. »Počal se z Ducha svatého . . .«

První obtíž může vyplynouti hned ze slov Vyznání víry »počal se z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny«.

Panna Maria! Blahoslavená Panna! Panna a přece Matka! Tak obyčejně o Marii mluvíme. A hle, zde máme již také první námitku, první nesnáz: *neporušené panenství Matky Boží.*

A) Není pochybnosti, milí bratři, že tato okolnost při vtělení našeho Pána vzbuzuje pohoršení, dokonce u lidí dobré vůle. Podle naší víry se totiž Kristus nenarodil stejným způsobem jako jiní lidé. *Neměl pozemského otce, početí se stalo mocí Ducha svatého*, t. j. třebaže sv. Josef a Maria, blahoslavená Panna, byli manželé, přece nežili spolu po manželsku. Měli jen jedno dítě, Pána Ježíše, třebaže ani on nebyl synem sv. Josefa, nýbrž jen blahoslavené Panny.

Je nesporné, že v lidských dějinách se nemůže poukázati na podobný případ, že to, co se zde stalo, nestalo se podle všeobecných lidských zákonů — avšak Písmo svaté vyslovuje to tak jasně a zřetelně, tak rozhodně a neústupně, že nemůžeme to vyškrtnouti z článků víry, a kdo tomu nechce věřiti, nemůže býti již křesťanem.

Když se Maria od anděla dověděla, že porodí syna, zeptala se rozpačitě: »Jak se to stane, neboť muže nepoznávám?« (Luk. 1, 34.) Ale anděl odpověděl jasně a zřetelně: »Duch svatý sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tě; proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouti bude Syn Boží.« (Luk. 1, 35.) Tak píše svatý evangelista Lukáš. U sv. Matouše čteme zase: »Když matka jeho Maria byla zasnoubena Josefovi, nalezena jest, prve než se sešli, těhotnou z Ducha svatého.« (Mat. 1, 18.) A když sv. Josef

se toho zhrozil, uklidnil ho anděl Páně takto: »Josefe, synu Davidův, neboj se přijmouti Marii, manželku svou; neboť co se v ní počalo, z Ducha svatého jest.« (Mat. 1, 20.)

Mohl by snad někdo mluvit ještě zřetelněji? Tato místa Písma svatého si připomínáme, když ve Vyznání víry říkáme o Kristu: »Počal se z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny.« Tím vyznáváme, že se Kristus narodil zcela jiným způsobem než ostatní obyvatelé země. Neměl otce na zemi, nebyl podřízen obvyklému způsobu a všeobecnému zákonu; přijal sice od své matky tělo, ale ne tím způsobem jako ostatní lidé, neboť jeho Matka byla při jeho narození pannou a zůstala neporušena i po jeho narození. Ostatně nemůžeme to lidským rozumem chápati, prostě tomu musíme věřit — a jen věřit! A kdo to nevěří, nemůže býti křesťanem!

B) Jediné, moji milí, v souvislosti s tímto článkem víry mohl bych poukázat na některé okolnosti, které nám tuto tajuplnou víru ulehčují a nás v ní posilují. Tak nám to ulehčují, že, třebaš správně nerozumíme Mariinu panenskému mateřství a také nikdy nebudeme rozuměti, přece voláme: *Opravdu, tak a ne jinak musil se Syn Boží mezi námi objeviti!*

Jistě mnozí z vás znají tak mnohé čestné a poctivé rodiče, jejichž jedno nebo druhé dítě — jak se obyčejně říká — vypadlo z rodiny. Zbožní, pořádní rodiče, kteří mají nedbalé, marnotratné, zpustlé děti! Kdo rozumí tomuto tajemství? Kdo jiný než ten, jemuž jsou známy nejnovější objevy o dědičnosti, podle nichž malé dítě, jakmile mu rodiče dají život, od prvního okamžiku svého bytí, kdy jako něžný lidský výhonek je vštípeno do tisíciletého kmene lidstva, obdrží instinkty dávných předků, jejich dobré i špatné sklony jakožto smutné, tajemné dědictví. Žádný člověk,

který se na zemi narodil, žádný jednotlivec není již oním původním, čistým, ideálním člověkem, jak vyšel první člověk z ruky Stvořitelovy; nýbrž všichni jsme nepochopitelná, politování hodná smíšenina cest, sklonů, tužeb, hříchů a chybných kroků svých předků. Už tomu tak jednou jest, jistě smutná skutečnost!

Tak se tedy ptám, moji milí bratři a sestry: Nemusil náš Vykupitel, když se chystal k nám sestoupiti, voliti pro svůj vstup na svět zcela jinou cestu? Jinou cestu, která by ho osvobodila od práchnivějícího a neduživého kmene lidstva! Cestu, která se odlišuje od narození ostatních lidí. Nemusil dáti této zemi zcela čistého, ideálního »nového Adama«, který bezprostředně vychází z ruky Boží?

Opravdu! Přijmouti to, že se Kristus narodil tak, jak tomu učí naše svaté náboženství, tedy bez otce, z matky, která byla zastíněna mocí Ducha svatého, k tomu je třeba jistě hluboké víry. Přece však cítím, že mi tato víra působí daleko méně obtíží, než kdybych musil věriti, že Syn Boží přišel k nám stejnou cestou, kterou obyčejně lidské děti na svět přicházejí.

Rozumíme-li však tomuto vznešenému učení naši svaté víry, mluvíme plným právem o nejblahoslavenější *Panně*, o *panenské Matce*, a v Marii budeme opravdu s velkou úctou ctíti *Pannu a Matku* zároveň.

2. »Sourozenci« Kristovi.

Je-li tomu tak, pak nás musí, milí bratři a sestry, zasáhnouti do srdce nedůstojný útok, který během dob právě v tomto bodě byl namířen proti blahoslavené *Panně* a *jal se pochybovati o jejím neporušeném panenství*.

A) Řekl jsem na počátku své řeči, že naše náboženství

nemá co skrývati, nesmíme míti strach před jakoukoliv obžalobou. Chci tedy otevřeně vystoupiti proti urážlivým řečem, které zaslepení nepřátelé blahoslavené Panny brzy tu, brzy tam vemlouvají lidem do duše. Mnozí z vás snad o tom ještě nic neslyšeli; musím se však zde o tom zmíniti, abyste mohli hned odpověděti, až snad o tom jednou uslyšíte.

Na koho zde myslím, moji milí křesťané? Na ty hrozné lidi, kteří ve své zaslepenosti proti Marii s netajenou škodolibostí nám syčí do uší: »Jak můžete pořád mluvíti o Panně Marii, když přece vedle Ježíše měla ještě jiné děti? Tedy jmenujete ji neprávem Pannou Marií.« Je to hluboce urážlivé, slyšíme-li, s jakým pocitem slasti, s jakým drzým přeháněním se to často ve společnosti metá věřícím do obličeje — a to s odvoláním na Písmo svaté — takže mnozí upadnou ve zmatek a začervenajíce se, umlknou!

B) Je to skutečně pravda — ptá se snad někdo z vás — je to pravda, že v *Písmě svatém* je řeč o sourozencích Páně? Ano, je tam o tom řeč! A na důkaz, že nemáme co zahalovati, poslyšte místa, která jsem si vypsál a v nichž se děje o tom zmínka. Velký zástup lidí se tísní kolem Pána po jeho kázání. Sv. Marek o tom píše: »I přišli matka jeho a bratři jeho, a stojíce venku dali ho zavolat.« (Marek 3, 31.) Tedy: Matka Kristova a jeho bratři! Jindy čteme u sv. Matouše: »Není-liž to syn tesařův? (Tak se ptali, když tak moudře učil.) Zda nejmenuje se matka jeho Maria a bratři jeho Jakub a Josef a Šimon a Juda? A sestry jeho, nejsou-li všechny u nás?« (Mat. 13, 55, 56.) Tedy opět: bratři, ba dokonce sestry? Podle sv. Jana odešel Ježíš do Kafarnaum »i matka jeho a bratři jeho a učedníci jeho«. (Jan 2, 12.) Podobně čteme u sv. Jana: »Nevěřili v něho totiž ani bratři jeho.« (Jan 7, 5.) Také ve Skutcích apoštolských je

zpráva o Marii, Matce Ježíšově, a o jeho bratřích. (Sk. 1, 14.)

Hle, milí posluchači, zde jsem tedy uvedl nejdůležitější místa Písma sv., kde je řeč o Kristových bratřích.

Musíme nebo můžeme těmto místům tak rozuměti, že ukazují na syny sv. Josefa a Marie, na tělesné, skutečné sourozence Kristovy, na další děti Mariiny?

Nikdy ne!

Kdo se na Písmo sv. odvolává, musí je také znáti. A ten ať si přečítá místo v Lukášově evangeliu (24, 10), kde ženy přinášejí apoštolům zprávu o Kristově vzkříšení, a srovná je potom s evangeliem Janovým (19, 25). Lukáš praví: »Maria, matka Jakubova«; Jan říká: »Stály pak u kříže Ježíšova jeho matka a sestra matky jeho Maria Kleofášova.« Podle toho měla blahoslavená Panna příbuznou jménem *Marii*, ženu *Kleofášovu*, a její syn byl Jakub Mladší. Marek ho jmenuje také »bratrem« Kristovým, ač je zcela zřejmé, že byl jeho bratrancem. Východní způsob řeči nazývá bratrance bratrem a jmenuje tak podnes i vzdálené příslušníky rodiny. V mnohých řečech, na př. také v maďarštině, je zcela obvyklé, že mládenec nazývá druha »bratrem«, ač to není ani příbuzný. Avšak máme Písmu svatému podkládati jen takovýto přenesený způsob řeči? Nikterak. Písmo sv. jednou jmenuje Lota též »bratrem« Abrahamovým, jinde naproti tomu popisuje zcela přesně, že Lot byl synem bratra Abrahamova, tedy jeho synovcem. Stejně čteme o Jakobovi, že byl »bratrem Labanovým«, a přece víme, že byl synem jeho bratra. Velepíseň (4, 9) nazývá dokonce manželku nebo nevěstu »sestrou«.

Písmo svaté říká však na mnoha místech — tak pokračuje námitka — že Kristus byl prvorozeným synem Mariiným (Mat. 1, 25; Luk. 2, 7). Z toho následuje, že měla více dětí.

Vůbec ne! Neboť kdo zná způsob vyjadřování Písma svatého, ví také, že Písmo nazývá prvé dítě prvorozeným i tehdy, když nenásleduje druhé, ba dokonce sv. Pavel nazývá Krista prvorozeným Synem Otce (Žid. 1, 6).

Ostatně, kdyby měl Pán Ježíš ve skutečnosti sourozence, t. j. kdyby Maria měla ještě jiné syny, kdo by pak mohl pochopiti vznešenou událost, když *umírající Spasitel svě- řuje svou Matku do ochrany sv. Jana*? Kdyby Maria měla ještě jiné syny, proč by ji potom zanechával péči cizího člověka?

Ne, Maria měla jen jedno dítě, jediné: našeho Pána Ježíše Krista! A právě pro tohoto jejího jediného Syna uctíváme Marii. Všechno naše holdování, všecka naše radost a všechny pocty, které katolická duše již staletí Matce Boží přináší, spočívají na jediné skutečnosti: dala nám Krista!

A nebojíme se toho, jako tak mnozí úzkostliví, že by totiž mariánská úcta odváděla naše duše od Krista Pána našeho, že by úcta k blahoslavené Panně tvořila překážku mezi námi a Bohem. Nejen není překážkou, nýbrž spíše právě naší Prostřednicí. »Per Mariam ad Jesum« — to věřili jsme vždy — »skrze Marii k Ježíši!«

3. Kristus a Maria.

Všimněme si nyní podrobněji těchto nezřídka dotírajících pochyb. *Je mariánská úcta skutečně překážkou na naší cestě, jež vede k Ježíši?*

A) V jednom určitém případě by byla skutečně překážkou. Kdyby totiž byla pravdou pomluva, kterou mnohokrát zaslechneme a kterou často nemůžeme dost odmítnouti, totiž že se *klaníme nejblahoslavenější Panně Marii!* Věru, někdy všecka naše přesvědčovací moc selhává před tolik

zakořeněným předsudkem, a marně doufáme své protivníky obrátiti; konec jejich moudrosti je: Bud' jak bud', ale přece se klaníte Marii! A přece, milí bratři a sestry, v katechismu jsme se zřetelně a jasně učili, že se Marii neklaníme, nýbrž ji uctíváme!

»Ale máte přece tolik modliteb k Marii!« hned se zase namítne — »tolik poutních míst, litaní, tolik milostných obrazů!«

Kdo však čte text těchto litaní a navštíví milostná místa, hned vidí, že se nikdo nikde Marii neklaní, nýbrž prostě ji vzývá.

Zde máme na příklad milá slova »Ave Maria«. Každý může slyšeti: »Svatá Maria, Matko Boží, *pros za nás . . .*« Tedy neklaníme se ti, Maria, nýbrž snažně k tobě voláme, abys za nás prosila.

Potom v loretánských litaních neustále zaznívá: »Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko, abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.« Tedy: *pros, modli se za nás!*

Potom v loretánských litaních neustále zaznívá: oroduj za nás, oroduj za nás! Všimněme si přece, jaký ostrý rozdíl činí naše svatá víra mezi klaněním se Bohu a mezi mariánskou úctou! Jak začínají loretánské litanie? »Otče s nebes, Bože — smiluj se nad námi!« Tot' klanění se Bohu. »Synu, Vykupiteli světa, Bože — smiluj se nad námi!« To jsou slova klanění. »Duše svatý, Bože — smiluj se nad námi!« Zde máme slova klanění! A potom následuje: »Svatá Maria!« Jak na to odpovídáme? »Smiluj se nad námi?« — Ne! Nýbrž »Oroduj za nás!« A tak to jde dále, až ke konci: »Oroduj za nás!« A ke konci litaní obracíme se znovu k Bohu a »Oroduj za nás!« se znovu změní: »Beránku Boží, který snímáš hříchy světa — smi-

luj se nad námi!« Hled' jen, jak zřetelně naše svatá víra rozlišuje klanění Bohu a úctu k Marii!

B) Po tom všem je přece zbytečné — není-liž pravda? — namítati ještě otázku, zda naše mariánská úcta je opravdu oprávněna, *zda neznamená nějakou překážku a nestojí v cestě úctě ke Kristu?*

Byl by snad někdo schopen na tyto námitky lépe odpověděti než tím, že se odvoláme na archandělské pozdravení? »Vy se odvažujete modliti se pozdravení andělské?« — mohl by nám někdo vytknouti. Když přece Bůh svým andělem někoho tak dává pozdravovati, nemůže být nic bezbožného, jestliže také lidé vysílají k této bytosti stejný pozdrav. A je-li v Písmě svatém, inspirovaném od Ducha svatého, proroctví, podle něhož Marii blahoslaviti budou všechna pokolení (Luk. 1, 48), budou jistě správně jednati ti, kteří budou plniti toto proroctví a blahoslaví nejsvětější Pannu.

Byla by mariánská úcta schopna zmenšovati uctívání Boha a zatlačiti je do pozadí? Je na zemi umělecké dílo, při němž obdiv jeho rozkošné krásy by mohl škoditi umělci? Mistr přece zůstane stále více a větší než jeho dílo, a víme všichni příliš dobře, že Maria za všechnu krásu, něhu a ctnost, již má, vděčí svému Mistru, nekonečně dokonalému Bohu.

Jestliže svazky krevního i duchovního příbuzenství pouťají Krista a jeho Matku tak úzce k sobě, smělo by pak Kristovo náboženství tento nejužší vztah uvolniti nebo roztrhnouti?

»Hledáme samotného Krista!« říkají nám. Také my ho hledáme! Můžeme však za to, že všude tam, kde hledáme Krista, setkáváme se zároveň s Marií? Nalézáme ji vedle jeslí a před třemi králi, nalézáme ji na útěku do Egypta,

je při Kristově smrti. Ježíš a Maria patří k sobě: kdo najde Krista, najde zároveň i Marii; kdo však přece opomíjí ctíti Marii, přestává také dříve nebo později, jak učí dějiny, skláněti koleno před Kristem.

Dějiny také ukazují, že matky velkých mužů byly vždy uctivě jmenovány — máme ještě něčím bližším vysvětliti, z jakého důvodu máme ctíti matku Bohočlověka Marii? Kdo ještě nic neslyšel o matce Gracchů? A kdo nic neslyšel o sv. Monice, statečné matce sv. Augustina, nebo o sv. Blance, matce sv. Ludvíka? Nebo mám uváděti ještě jiné příklady . . . třeba Elišku Přemyslovnu? Nebo matku Dona Bosca? Jejich jména vyslovujeme se vši úctou — jen Matce Pána Ježíše Krista by měla býti úcta upírána?

Mariánská úcta mohla by být na újmu úctě ke Kristu? Ach! Kde je na světě dítě, jež by nerado vidělo, že jeho matka je ctěna? Kde je dítě, jež by vidělo urážku v tom, že jeho matka je ctěna? Naopak: *Nebyl bych rád v domě, z něhož vykázali mou matku.*

Milí bratři a sestry! V maďarském korunovačním obřadu je pamětihodná a nade vše poučná ceremonie. Když kníže primas ve starobylém chrámě sv. Matěje korunuje vládce a vkládá mu na hlavu korunu sv. Štěpána, dotýká se na okamžik korunou také ramene královnina. Tím se nejen nikdo nepohoršuje, ba ani nikoho by nenapadlo mysliti, že by tím mohla trpěti vážnost králova, nýbrž na pravý opak každý myslí: Jak veliká musí býti královská důstojnost, když z ní padá také paprsek na tu, jež sama není králem, nýbrž mu prostě stojí nablízku? Nuže, nechápeš ještě stále, že Maria musí přirozeně mít své místo u našeho Pána Ježíše? Maria není Bohem, není Kristem — stojí mu jen velmi blízko, je přece jeho matkou — a pro tuto blízkost vyzařuje také na ni naše úcta.

A kdyby snad ještě pořád někdo trval na tom, že mariánská úcta nás odvádí od klanění se Kristu, tedy bych ho prosil, aby si pozorně a dobře prohlédl jeden z nejkrásnějších mariánských obrazů na světě, nesrovnatelně krásnou Rafaelovu malbu ve Florencii, Madonnu della Sedia. Ať zkoumá jen ozářený obličej blahoslavené Panny, jak klopí oči. Pozorujeme, že se nedívá na zevnějšek Dítěte, nýbrž že se zcela a úplně ponořuje do rozjímání o tajemstvích Božského Dítka. Mariin obličej na tomto obraze patří k nejvznešenějším krásám, jež lidské umění kdy vytvořilo. A přece . . . zatím co tak Marii pozorujeme, zjistíme náhle, že vidoucí pohled Panny nepozorovaně odvedl naši duši k předmětu patření, k tajemnému božskému Dítěti.

Proto tedy nadhazuji ještě jednou otázku: Stojí mariánská úcta skutečně v cestě úctě ke Kristu? A odpověď může znít jen: Naopak! kdykoli uctíváme svatou Pannu, uctíváme také Krista! Neboť před Marií skláníme se jen proto, že Kristus, Syn Boží, byl také jejím synem. Uctíváme a milujeme blahoslavenou Pannu, holdujeme jí a chválíme ji. Nicméně, kdo by nevěděl, že základním kamenem, středem a cílem, alfou a omegou naší zbožnosti je její svatý Syn, Ježíš Kristus? Ano, bratři a sestry, *kdo se dívá na Marii, toho oko se zastaví u Krista, kdo se blíží k Marii, dojde ke Kristu. Kdo hledá Marii, nalézá Krista!* Marii se vůbec neklaníme, klaníme se jedině Bohu; nýbrž prosíme ji, ba i nadále voláme k ní úpěnlivě ve vřelé, pokorné, dětské lásce, aby se nás přimluvou zastala: *Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší!* Amen.

III.

MARIA A NAŠE VÍRA.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V blízkosti malého městečka Nazareta, kde náš Pán Ježíš a blahoslavená Panna prožili tolik let, je studna, kterou tamější obyvatelé nazývají »Ain Marjam«, studně Mariina. Lidová pověst vypráví, že blahoslavená Panna od tamtud obyčejně brala vodu. V celém okolí má až do dneška tato studně nejlepší vodu: tam se scházejí lidé s uměleckými hliněnými džbány na hlavách, aby načerpali drahocenné vody.

»Ain Marjam«, Mariina studně. Příhodný název také pro naši mariánskou úctu! Nazaretské ženy čerpají z Mariiiny studně na východě tak vzácnou vodu, aby ochabující síly občerstvily, aby se posilnily; my naproti tomu čerpáme z pramene mariánské úcty, který tak bohatě prýští široko daleko do světa, duchovní sílu, nadšení, poesii, idealismus a tím opravdu ukojujeme věčnou lidskou touhu po kráse, čistotě, ideálu. Obratně nesou nazaretské ženy po cestě hliněné džbány na hlavách, aby nepadly na zemi, vracejí se domů pak s neporušeným svým cenným pokladem, občerstvující vodou.

Také my neseme cenný klenot, nesmrtelnou, věčnou duši, v hliněné nádobě, ve svém křehkém těle; musíme ji nésti opatrně po cestách života, abychom ji bez pohromy, nepošpiněnou a neporušenou donesli do otcovského domu.

Jak nám při tom opravdový »Ain Marjam«, mariánský kult naší svaté víry, pomáhá, o tom budu mluvit v tomto kázání. *Jak nám úcta k přesvaté Panně pomáhá a jak po-*

siluje naši víru — tuto otázku budu dnes projednávatí a příštích dvou kázání použiji k tomu, abych podal důkaz, *jak mariánský kult je nám prospěšný v bojích denního života a jak nás posiluje.*

Maria a naše víra — tímto předmětem se tedy budeme dnes zabývatí. Co má naše víra z mariánské úcty? Tak předkládám otázku. A odpověď dávám čtyřmi slovy: Má z ní 1. sílu, 2. život, 3. jednotu a 4. krásu.

Rozjímejme nyní trochu blíže o těchto čtyřech bodech.

1. Mariánská úcta posiluje naši víru.

Je velmi pozoruhodným zjevem, že v Písmě svatém se při vypravování šetří slovy a velké věci se obyčejně uvádějí krátce a stručně, ba právě tam, kde oznamuje velké pravdy, se omezuje na nejnutnější. O tom, jaký vztah má blahoslavená Panna k naší víře, přináší Písmo svaté jen dvě krátké věty.

Dvě prosté, zdánlivě málo říkající, ve skutečnosti však nade vše hluboké poznámky o blahoslavené Panně činí sv. Lukáš v 2. kapitole svého evangelia. Evangelista vypravuje, že pastýři, když se vrátili od betlemské stáje, všude vypravovali o vánočních událostech. »A všichni, kteří to slyšeli, divili se těm věcem, které jim byly pověděny od pastýřů. *Maria však zachovávala ta slova, uvažujíc je v srdci svém.*« (Luk. 2, 18, 19.) A na konci této kapitoly, kde čteme o tom, jak se dvanáctiletý Ježíš vrátil z chrámu, činí evangelista poznámku: »I odebral se s nimi a přišel do Nazareta a byl jim poddán. *A matka jeho uchovávala všechna slova ta v srdci svém.*« (Luk. 2, 51.)

Tedy dvakrát uvádí evangelista, že se blahoslavená Panna o Ježíška nejen něžně starala, nýbrž také duchovně zcela

a úplně bedlivě se stavěla do služeb vtěleného Slova. Každé slovo, každou událost, každý dojem pečlivě sbírala a věrně uchovávala ve svém srdci. Každou zázračnou událost, pozdravení andělské, vánoční noc, slova pastýřů stejně jako králů z východu, prorocká slova Simeonova a Anny, první žvatlání jako každý pohled a každičkou ruční práci malého Ježíška . . . to vše vždy znovu domýšlela a uvažovala a věrně uchovávala mezi svými duchovními poklady.

Zde máme tedy první poučení: *Maria uchovávala s obětavou péčí svou silnou víru!*

Neboť nemysleme si, moji milí bratři a sestry, že víra nevyžadovala také od ní, stejně jako od nás všech, oběti, námahy a síly vůle! Neříkejme, že pro Marii bylo lehké věřiti, když ještě žila s Ježíšem! Ach, také ona měla zamračené dni, jako my je míváme! A stojíme-li často bezradni před tou nebo onou událostí svého života nebo před tím nebo oním článkem víry a když tak mnohému nemůžeme rozuměti, vzpomeňme si jen na to, co píše evangelista o Marii a Josefovi: »Ale oni neporozuměli slovu, které k nim mluvil.« (Luk. 2, 50.)

Hle, také Marii stálo obět, aby si uchovala víru, a také její tak pronikavé oči nemohly proniknouti všechny závoje, které zahalují svatá tajemství naší víry. Maria uzavírala do své zbožné duše vše to, čemu z tajemství svého Božského Syna rozuměla, ale pokorným srdcem přijímala také všechno, čemu rozuměti nemohla. A tím, že při každém slově a při každém činu, při každém vystoupení svého božského Syna naslouchala citlivou duší a ve své vlastní duši vše utkávala ve šťastnou jednotu, ukázala nám zároveň nejbezpečnější cestu k uchování a upevnění víry.

2. *Mariánská úcta oživuje naši víru.*

Avšak Maria neuchovávala svou víru jako mrtvý poklad, který nemůže zprostředkovati život, nýbrž *upravila celý svůj život podle víry*. Životnost její víry je druhé velké poučení pro nás! Království Boží — praví Pán na jednom místě — »podobno jest kvasu, který vzavši žena zadělala do tří měric mouky, až zkynulo všecko«. (Luk. 13, 21.) Hle, napomenutí Páně: celý náš život má být proniknut vírou. O blahoslavené Panně píše evangelium, že nejen uchovávala v paměti události v životě Ježíšově a jeho slova, nýbrž je »zachovávala ve svém srdci« (Luk. 2, 19), to znamená při modlitbě i při práci, v odpočinku i v činnosti myslila neustále na ně a zařizovala podle nich všecek svůj život. Jako Maria dala tělo Synu Božím sestoupivšímu na zem, tak také život Mariin byl nejdokonalejším ztělesněním učení a náboženství Syna Božího.

a) *Nikdy nebylo na zemi člověka, a také nikdy nebude, který by v radosti i bolu, v tužbách a nadějích, v ctnostech a obětech ztělesňoval celou křesťanskou myšlenku s takovou vítěznou věrností jako blahoslavená Panna Maria.*

O tom podal sám Pán Ježíš důkaz.

Mezi jeho posluchači byla totiž jedna žena, která v nadšení zvolala, když spatřila Ježíšovy zázraky a slyšela jeho božská slova: »Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval.« (Luk. 11, 27.) A Pán odpověděl: »Ovšem blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a zachovávají je.« (Luk. 11, 28.) Ježíš neodpovídá ženě, nýbrž rozšiřuje význam jejích slov. Neříká: nemáte důvod velebiti mou matku, nýbrž spíše: máte dva důvody, abyste ji chválili. Za prvé proto, že se svým mateřstvím stala mou pokrevní příbuznou, za druhé však, a hlavně proto, že má slova »za-

chovávala v srdci« (Luk. 2, 19, 51), a to lépe než mnohý z mých učedníků.

V prvním bodě nemůžeme Marii následovati, zato však ve druhém. Víme předobře, že pro každého, kdo chce Marii následovati, kdo se jí chce připodobniti a býti jí hoden, nejbezpečnější cestou je vroucí, odevzdaná, živá víra v Krista. Víra, která není jen slovem, není jen citem, nýbrž taková víra, která je *hlavně a především životem a životodárnou silou*.

Pozorujme, co praví blahoslavená Panna služebníkům na svatbě v Káni: Dávejte pozor na Pána Ježíše a »co vám řekne, učiňte«. (Jan 2, 5.) Hle, my sice uctíváme Marii, ale nezůstáváme u ní, ona nás posílá dále ke Kristu.

b) Že nám denní výlevy naší mariánské úcty skutečně oživují víru a vedou k poslednímu cíli, k službě Bohu, na to máme jiný důkaz, jiný výmluvný doklad ve všech strofách oné vznešené písně, která pod jménem »*Magnificat*« denně zaznívá v tisících a tisících kostelů a která roz-zvučela po prvé Boží láskou ozářenou duši blahoslavené Panny Marie u sv. Alžběty.

Užasle zvolala sv. Alžběta, když zpozorovala Marii, spěchající na návštěvu: »Požehnanás ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého. A odkud mi to, aby matka Pána mého přišla ke mně? . . . A blahoslavená, která uvěřila, neboť se vyplní ty věci, které jí byly pověděny od Pána.« (Luk. 1, 42—46.)

A tu se vyřinula z duše Mariiny ona věčně krásná píseň *Magnificat*, která každou chválu a každou poctu odmítá a přivlastňuje ji Bohu. *Magnificat anima mea Dominum* — tak plyne píseň přes Mariiny rty: »Velebí duše má Hospodina, a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém, že shlédl na ponížení služebnice své« — vše, co je na mně dobrého

a co platí za krásnou ctnost, jest milostivý dar z ruky Páně. »Jeho milosrdenství od pokolení do pokolení, těm kteří se ho bojí. On učinil mocné věci ramenem svým: Rozptýlil pyšné smýšlením srdce jejich, sesadil mocné s trůnu a povýšil nízké. Lačné naplnil dobrými věcmi a bohaté propustil prázdné.« Mohl by někdo ještě nádherněji chváliti a velebiti Boží všemohoucnost působící ve světě? Mohli bychom vítězněji zdůrazniti svou v Bohu zakotvenou víru?

Těžce nemocný muž se jednou zhroutil na silnici. Dopravili ho do nemocnice, a také zpovědník přišel k němu. Avšak ubohý muž ztratil na tvrdé drsné silnici života již dávno víru a námaha kněze zůstala bez výsledku. Roztrpčen odmítal každou útěchu. Když duchovní použil vši své výmluvnosti, převedl řeč na matku nemocného, a hle, tu náhle kamenné srdce změklo a probudil v něm opět dávno zasypanou víru jeho dětství.

Moji milí bratři! Na tvrdé cestě života zeslábl již mnohý dnešní člověk ve víře a jak mnozí ztratili při tom svou víru úplně! Mluvme k nim hodně o nebeské Matce, aby skrze ni opět vrátili se k živé víře svých otců. »Blahoslavený život, který tebe nosil!« voláme znovu ke Kristu. A slyšíme také odpověď, která vychází z jeho úst: »Ovšem blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a zachovávají je!« (Luk. 11, 28.)

3. Mariánská úcta sceluje naši víru.

Mariánská úcta má však také ještě jinou sílu a jiné požehnání: *chrání neporušenost a čistotu, jakož i jednotu naší křesťanské víry.*

a) Jsou lidé, kteří neznají dějin a přitom tvrdí, že »mariánská úcta není starokřesťanská«. Teprve roku 431 prohlásil prý Efezský koncil, že Maria je »Matkou Boží«,

a teprve v novější době, v roce 1854, bylo prohlášeno, že »byla počata bez poskvrny dědičného hříchu«.

Moji milí, co je na tom pravdy? Je pravda, že církev roku 431 *prohlásila* mateřství Matky Boží a roku 1854 neposkvrněné Početí *za dogma, avšak od začátku se tomu věřilo!* Za dogma totiž Církev něco prohlašuje teprve, když se o některém článku víry nebo o některé pravdě pochybuje.

Co učí víra o Neposkvrněném Početí? Že blahoslavená Panna byla osvobozena od dědičného hříchu. Slavný španělský malíř Murillo vytvořil již asi 200 let před prohlášením tohoto dogmatu třicet krásných maleb Neposkvrněného Početí. A Tridentický koncil vyhlásil již déle než 300 let před prohlášením tohoto dogmatu Neposkvrněné Početí. A svatý Efrem hlásal je již skoro před půldruhým tisícem let.

Co se tedy stalo roku 1854? Skoro totéž, co se stalo nedlouho později s anglickým korunním klenotem, diamantem Kohinoorem! Tento podivuhodný, velký drahokam znali v Indii již snad tisíce let před Kristem, ale teprve od doby, kdy jej na konci minulého století dala anglická královna znovu brousiti, zazářil svým plným leskem. Nuže, smím-li to tak říci: Dvoutisíciletý diamant víry o Neposkvrněném Početí nevyneslo teprve dogmatické prohlášení roku 1854 na světlo Boží, nýbrž jej dalo jen znovu vbrousiti.

b) Mariánská úcta neohrožuje podle toho naši víru, nýbrž naopak *chrání a mnohonásobně posiluje její čistotu a její jednotu*. Jak chrání mariánský kult tuto jednotu? Několik slov postačí k objasnění.

Kdo může uctívati Marii? Není-liž pravda, jen ten, kdo věří v jejího Syna! Základním sloupem naší víry je božství našeho Pána Ježíše Krista. Z toho, že Kristus je vtělený

Syn Boží, vyplývá a vysvětluje se celá soustava víry a mravů křesťanského náboženství. Kdo ctí Marii, mluví takto: Ctím Marii, protože jejím Synem byl Ježíš Kristus, jenž jest jednorozený Syn Boží, který sestoupil na zem, aby nás svým utrpením vykoupil od zavržení, který pro nás zemřel, vstal z mrtvých a vstoupil na nebesa . . . jedním slovem: *Ctíme-li Marii, uznáváme zároveň celou křesťanskou víru.* Mariánská úcta je tedy zlatá obruba, do níž je zasazen diamant Kristova božství. A jako cennému diamantu nemůže býti na škodu, je-li obklopen nádhernou obrubou, nýbrž ještě obruba zvyšuje krásu drahokamu, tak nemůže být vůbec mariánská úcta na újmu klanění, kterým ctíme Krista, nýbrž je spíše zasazuje do teplého, výrazného rámce. U nás není mariánská úcta hlavní věcí, avšak není také ničím vedlejším, jako by bez ní mohla býti naše katolická víra. *U nás je Kristovo božství hlavní věcí, ale z toho bezprostředně plyne úcta k Matce Boží.* Klaním-li se Kristu, musím také ctít jeho Matku, uctívám-li Matku Boží, budu se také jejímu božskému Synu vnitřněji klaněti.

c) Ostatně *dějiny dokazují víc než dostatečně*, že popírači božství Kristova nevyšli z řad těch, kteří uctívali Marii, nýbrž ze skupiny těch, kteří nejdříve odepřeli Marii úctu a potom byli nezadržitelně zahrnani na ledové moře popírání Krista.

Dvoutisícileté dějiny Církve ukazují dost jasně, že kde strom života podle víry rostl na zdravé půdě, přinesl nejkrásnější květy a plody mariánské úcty; naproti tomu tam, kde mariánská úcta ochabla nebo zcela zmizela, bylo to známkou ochromení křesťanské víry. Jsou křesťané, kteří Marii neuctívají, protože prý mariánská úcta odvádí jejich duše od Krista, a oni prý chtějí uctívat jen Krista. A přece, moji milí bratři, co proti všemu tomu vidíme? Podivuhodnou

skutečnost, že kde přestali Marii uctívati, oslábla také úcta ke Kristu, ba dokonce byly otřeseny základy křesťanského náboženství. Uctíváme Marii a klaníme se jejímu božskému Synu. Kde však se přestalo uctívati Marii, aby se zachovalo — jak se tvrdí — více duševní energie k uctívání Krista, tam se již dnes diskutuje o tom, zda byl Kristus Bůh nebo jen člověk a musí se ptáti nového pastora, který nastupuje místo, zda má v úmyslu přijmouti celé vyznání víry.

Po těchto úvahách objevuje se také v obzvláštním světle dějinná skutečnost, že politováníhodné rozštěpení víry v 16. století nemohlo k sobě strhnouti právě ty kraje, v nichž úcta k blahoslavené Panně Marii obzvláště byla rozvinuta a zvláště rozkvetlá.

d) A když o této skutečnosti uvažujeme, padá zcela zvláštní světlo na *mariánský kult, jakožto na strážce jednoty víry*.

Středem rodiny je matka. Dokud matka žije, drží pospolu i dorostlé děti; i když již založily své vlastní rodiny, cítí se sjednoceny. Když však matka zemře, rozpadne se hned rodinný svazek.

Tak spojovala blahoslavená Panna první křesťanskou rodinu po Kristově nanebevstoupení. Skutky apoštolské to uvádějí takto: »Ti všichni trvali jednomyslně na modlitbě se ženami a s Marií, matkou Ježíšovou.« (Sk. 1, 14.)

Ale mariánská úcta zůstala i dále blahodárnou ochranou jednoty naší víry. Víme, že Kristus Pán měl nesešivanou suknicí, z jednoho kusu setkanou (Jan 19, 23), kterou podle tehdejšího zvyku jistě utkala jeho svatá Matka. Podobně tká mariánská úcta skoro po dva tisíce let nedílnou suknicí křesťanskokatolické víry — té víry, na níž není jediného stehu, na níž nelze nalézti záplaty ani nášivky, na níž nevi-

díme jediné trhliny a která jest ještě dnes táž, jak nám ji Kristus odevzdal!

Tedy musí každý uznati, že křesťanství, které náležitě nectí blahoslavenou Pannu, není celým křesťanstvím. Neboť, co znamená křesťanství? Nic jiného než Krista a jeho dílo. To znamená nejen, že je Slovo věčného nebeského Otce, nýbrž i že je syn Mariin, že se zde na zemi narodil a že zde žil.

Naše svatá Církev věděla proto velmi dobře, proč bojovala tolik za obhájení důstojnosti Mariiny. Proč na př. na Efezském koncilu tak vášnivě zápasila o Mariinu důstojnost Matky Boží. Nešlo o Mariin titul, nýbrž o božskou důstojnost Kristovu. Víme zcela dobře, že blahoslavená Panna, i když byla Matkou Boží, zůstala stále člověkem, »služebnicí Páně«, avšak ženou požehnanou, na niž Pán »shlédl a od té chvíle blahoslaviti ji budou všechna pokolení«.

4. *Mariánská úcta zkrášluje naši víru.*

Po tom všem připomenu jen zcela krátce čtvrté požehnaní mariánské úcty: mariánský kult *odává naší víře tak podivuhodně líbezného půvabu, tepla, poesie a vroucnosti.*

Musím zcela zvlášť zdůrazniti, moji milí bratři a sestry, že tyto známky nečiní naši víru nejcennější. Přijímáme svou víru a posloucháme jí ne proto, že je krásná a líbezná, nýbrž protože je pravdivá a správná! Že naše katolické náboženství je jediné správným náboženstvím, proto máme celou řadu přesvědčivých rozumných důvodů: naše víra je »duchovní bohoslužbou«. (Řím. 12, 1.)

Je-li tomu tak a uznáváme-li také, že hlavní základ naší víry je pravda, nesmíme zapomenouti, že člověk má nejen

hlavu, která hledá pravdu, nýbrž zároveň i srdce, které miluje krásu, a proto právem připojujeme ke svým rozumovým důkazům také citové, líbezné, poetické a mystické přednosti víry. Kdo ještě nepocítil toto duši osvěžující teplo, které se na nás rozlévá z věčného světla, plápolajícího v úplném tichu, z hořících svíci na oltáři, z hučících varhan, z večerního klekání!

A že jsou naše kostely tak milé a přitažlivé, naše obřady tak dojemné a poučné, že se u nás často dokonce i lidé jiné víry cítí jako doma, za to vděčíme v neposlední řadě mariánské úctě.

Zadívejte se jen v kterémkoli kostele na obraz, který představuje blahoslavenou Pannu s Jezulátkem v náruči — mohl by si někdo, ať neučené dítě nebo učený muž představit Spasitele světa případněji a líbezněji? Pozorujte obraz bolestné Matky, jak chová na svém klíně vychladlé tělo svého syna — byl by někdo schopen představit si strašněji drama vykoupení? Podívejte se jen jednou na vesnické děvčátko, jak při tiché modlitbě Zdrávasu klade pod mariánský obraz na okraji lesa kytičku květin — mohl by si někdo mysliti čistší a lahodnější poesii na zemi? Kdyby mohl někdo pochopiti tisícové obměny, v nichž každou hodinu, každou minutu stoupá k nebesům »Zdrávas Maria« s milionu rtů — námořníků hnaných bouří, dětí modlících se u lůžka nemocné matky, vojáků připravených k útoku, zbožných poutníků a lidí bojujících proti pokušení — pak by teprve správně uviděl, kolik tepla, půvabu a vroucnosti znamená mariánská úcta pro náš náboženský život.

Tak také pochopíme, proč Dante uvádí 33. zpěv III. dílu »Božské komedie« nádhernou písní, v níž se nesrovnatelně krásnými slovy obrací k blahoslavené Panně:

Panno a matko, dcero syna svého,
nad tvora pokorná i vyvýšená,
věčného úradku ty cíli pevný!

Tak zušlechtilas lidskou přirozenost,
že její tvůrce neměl za nehodno
sám jejím výtvořem se učiniti.

V tvém životě zas vznítla se láska,
jejímžto teplem u pokoji věčném
se takto tady vypučel květ tento.

Zde poslední nám pochodní jsi lásky
a na zemi zas mezi smrtelníky
naděje studnicí jsi vždycky živou.

Paní, tak velká jsi a tolik zmůžeš,
že kdo chce milost mít a nejde k tobě,
bez křídel létati chce jeho touha.

Tvá dobrotivost nepomáhá pouze
tomu, kdo prosí, ale častokráte
tak štedrá jest, že touhu předstihuje.

Je milosrdenství, je něžnost v tobě,
je v tobě velkodušnost, v tobě spolu
je všecko, co je při stvoření dobré.

(Překlad Dra Vrátného.)

Milí bratři a sestry! Roku 428 se stal Nestorius biskupem cařihradským. Po velkých, svatých předchůdcích, po takovém sv. Řehoři Naziánském, po sv. Janu Zlatoústém dostalo se vedení věřících do jeho rukou.

Jednou však propuklo u něho dříve tak obratně skrývané kacířství, a to když k velkému pohoršení lidu, shromážděného v kostele, počal takto kázati: »My již nenazýváme Marii Matkou Boží, abychom nebudili dojem, že chceme tuto Pannu učiniti bohyní a tím postaviti se na roveň po-

hanům, kteří svým bohům dali matky.« (Nest., Serm. V., ap. Mercat. r. 30.)

Tato obrněná slova vyvolala nesmírný účinek. Lid hlasitě proti tomu protestoval a opustil se svými kněžími kostel. Pobouřen a reptaje bloudil lid ulicemi. Bezpráví Marii způsobené bylo hned poznáno — celý křesťanský svět se pobouřil. Biskupové Afriky, Asie a Evropy zdvihli proti tomu námitky; papež Celestin svolává italské biskupy na koncil a Nestorius je z Církve vyloučen. Potom byl svolán všeobecný koncil do Efezu r. 431 — v roce 1931 tomu bylo 1500 let — a ve slavné basilice, která již tehdy byla zasvěcena blahoslavené Panně, shromáždili se biskupové ze všech stran, za předsednictví papežského legáta, aby vynesli rozsudek nad cařihradským biskupem, jenž se odvážil upřít Marii její důstojnost.

Dlouho do noci trvala rozprava a lid očekával nedočkavě před basilikou rozhodnutí. Když pak přišla zpráva, že Maria zvítězila, vypukl celý dav v hlasitý jásot a provázel biskupy v pochodňovém průvodu domů.

Milí bratři! Nestorius je již dávno mrtev, ale jsou stále ještě tak bezbožné ruce, které by chtěly násilím strhnouti hvězdný věnec božského mateřství s Mariina čela. Proto ať zaznívá také na konci dnešního kázání 1500 let stará chvála, kterou udělil Matce Boží ve jménu shromážděných biskupů největší protivník Nestoriův na Efezském koncilu a jeden z nejvýznamnějších členů církevního shromáždění, sv. Cyril, patriarcha alexandrijský:

»Bud' pozdravena, Matko a Panno, živý, nesmrtelný chráme božství, poklade a lesku světa, ozdobo panen, podpora naší víry, pevný základe svaté Církve! Ty, která jsi Boha porodila a pod svým čistým srdcem nosila toho, jehož nemohlo pojmouti žádné místo. Ty, skrze niž velebíme

a chválíme nejsvětější Trojici, skrze niž se v celém světě uctívá svatý kříž. Ty, skrze niž byly opět otevřeny padlému člověku brány nebeské. Kdo by mohl tě důstojně chváliti, když jsi povznesena nad veškeru chválu! Ó panenská plodnosti! Ó nepochopitelný zázraku! . . . Všechna naše moudrost, všechna naše radost pozůstává z toho, že se skrze chválu vždy čisté Panny Marie s bázní a úctou klaníme trojjedinému Bohu, neboť jest Vznešený od věčnosti do věčnosti!« Amen.

IV.

MARIA A ŽENY.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Z nádherného severoitalského jezera Lago Maggiore vystupuje malému pozemskému ráji podobná »Isola Bella«, »krásný ostrov«. Opravdu, toto jméno mu náleží. Zatím co okolní hory jsou pokryty sněhem a ledem, a příroda tam leží ještě bez pohybu, mrtva, kvetou již na Isole Belle citroníky a oranžovníky a voní květy a stkví se pestrá nádhera barev.

Bratři! Uprostřed lidstva, pokrytého ledem odloučení od Boha, vyniká Neposkvrněné Početí jako »lilie mezi trním« (Píseň Písní 2, 2), jako jediný pravý »krásný ostrov«, požehnaná Isola Bella na bouřlivém jezeře lidstva, z níž k nám proudí oživující síla čisté víry a vůně čistých mravů.

Co znamená mariánská úcta pro naši víru, jak jí dodává síly, životnosti, jednoty a krásy, o tom jsem mluvil ve svém posledním kázání. Dnes a příští neděli chtěl bych poukázati na ty síly, které prýští z mariánského kultu k upravení na-

šeho mravního života. *Zač mají ženy děkovati blahoslavené Panně? — to bude nejdříve naší otázkou. A zač jí mají být vděčny matky? — tím se budeme zabývati příští neděli.*

Na dnešní otázku mohl bych dáti odpověď tím, že vyložím: 1. *Čím byla žena před Marií, 2. čím se prostřednictvím Mariiným může státi a 3. co z ní je bez Marie.*

1. *Čím byla žena před Marií?*

Jen ten dovede dostatečně oceniti, co znamená mariánská úcta pro ženy, kdo má nějaké tušení o ponižujícím pojetí, které mělo lidstvo o ženě před Kristem, a kdo zná ponižující postavení, v němž byla žena před Kristem.

Čím byla žena před křesťanstvím? Otrokyní muže.

Co znamená úcta Matky Boží pro lidstvo, které musí bojovati s mocí temnot a proti bestiím, číhajícím v nás ve všech, to můžeme teprve potom dostatečně oceniti, obrátíme-li oči k mravnímu úpadku tehdejší doby, kdy po prvé zazářil obraz Panny, která zvítězila nad hříchem. Je známo, že v době Kristově se tak nakupily přívaly nemravného života, že dokonce dcera jednoho císaře byla oddána veřejné nemravnosti a Herodes se rozhodl dáti odměnou za smyslný tanec hlavu Jana Křtitele.

Před Marií bylo ženské pokolení vnitřně nemocné, *aniž si toho bylo vědomo!* Neboť někdo může být nemocen, ošklivý a plný skvrn, aniž to ví, když vedle sebe nenalézá zdravé, krásné a neposkvrněné bytosti, s níž by mohl srovnati své vlastní vady. V Marii však zazáří před námi ideální postava, která nám všem připomíná, že jsme nemocni, oškliví a plni skvrn, dokud neusilujeme napodobiti tuto zdravou, nesrovnatelně krásnou, tuto neposkvrněnou Matku Boží.

Křesťanství pozdvihlo v Marii ženu ke cti a postavilo ji na vysoké místo, o němž se žena ani před ní aniž kdy po ní neodvážila sníti. A v té míře, v jaké se rozšiřovala mariánská úcta, uplatňovalo se zcela nové pojetí ženy. Kdo se stal křesťanem a ctil Marii, díval se od té doby pohledem plným úcty na ženy jejího rodu. Neboť mariánská úcta vzbudila jednak u žen úctu k sobě a ocenění opravdu cenných rysů jejich pohlaví, vytvořila také v mužském světě zcela obzvláštní půvabnou, něžnou, novou úctu k ženě, ono křesťansky rytířské smýšlení, kterého nikdy neznaly ani nejvzdělanější národy, a které také dnešní generace, která se s Kristem rozešla, také již sotva zná.

Sestry, dívky, ženy! Přemýšlely jste již někdy, zač máte děkovati této požehnané Panně a Matce Boží? Od té chvíle, kdy z úst archandělových zaznělo první Ave Maria, zdobí čelo každé ženy neviditelná koruna! A když bylo vysloveno první Ave Maria, v téže minutě praskla pouta ženského otroctví! Neboť kdo by se odvážil tak snížit sestry Matky Boží?

Proto Dante nepřehání, když ve 23. zpěvu »Ráje« nazývá Marii růží, která vzrostla pod paprsky Kristova slunce, a opěvává ji takto:

Proč tvář má takovou tě láskou nítí,
že k zahradě se neobracíš krásné,
jež pod paprsky zkvítá Kristovými?

Tam jest ta růže, v nížto Slovo Boží
se tělem stalo, lilií tam květy,
za jichž se vůní svět dal dobrou cestou.

A jako pacholátko, které ručky
vztahuje, nakojeno, po matičce
pro ducha, jenž se zažehá i zvenčí,

tak každý jas ten do výše se vztáhl
svým vrchem, takže hluboký cit lásky,
jež měli k Marii, se vyjevil mi.

(Překlad Dra Vrátného.)

Nyní uvažujme trochu blíže o druhé otázce.

2. Čím se žena může státi prostřednictvím Panny Marie?

A) Projděme obory literatury a dějin a zkoumejme život nejmávanějších žen. Je zde jediná postava, z níž by prýštil nesmírný proud síly, odvahy, životní radosti, nadšení a útěchy jako z blahoslavené Panny Marie?

Pohlédnou-li na ni prosté služebné, uzří v ní »děvečku Páně«; pozvednou-li k ní královny oči, spatří »nebes Královnu«; hledají-li trpící duše útěchy, potěší je »Sedmibolestná Matka«, a zvednou-li k ní prosebně paže duše zápasící s hříchem, uchvátí je »Neposkvrněná Panna«.

a) Co Venuše v lidstvu zkazila, nemůže nikdo napravit, leč Maria. Od té doby, co mariánský obraz zdobí nejvnitřnější svatyni křesťanské rodiny, umí lidstvo vysoce ceniti *dokonalé neporušené panenství před sňatkem* a podobně umí oceniti v manželství nejvznešenější myšlenky svého Bohu: *autoritu rodičů* a nádherný Boží dar: *dítě*.

Množství mariánských obrazů, jež jsou na světě, musí znamenati upevnění nejvyšších mravních myšlenek a musí roznítiti nadšení. Zde nemyslíme v první řadě na to, že světoznámí vojevůdcové měli na jílci svého meče uvázan růženec a že naši stateční předkové táhli proti Turkům s mariánskou korouhví. Ne, to není nejdůležitější! Stokrát více než vítězství nad Turky musíme ceniti miliony neviditelných duševních vítězství, jichž bezejmenní dobyli s po-

mocí Mariinou nad dědičným nepřítelem lidí, nad pudy, snižujícími ke hříchu.

b) *Neboť čistou Pannu Marii můžeme ctíti jen s čistou duší, a jen bohulibým životem můžeme hodně vstoupiti do šlépějí Matky Boží!*

Jedna stará legenda překrásně vyjadřuje tuto myšlenku.

Na oltáři jednoho španělského kláštera stojí zvláštní mariánská socha: má obě ruce uraženy. Socha byla kdysi neporušena, ale za válečných bouří byla zkomolena. Zatím co se dříve před neporušenou sochou dala četná vyslyšení modliteb, nestal se potom před znetvořeným obrazem již žádný zázrak: Madona totiž neměla již rukou, které by mohla před Bohem zdvíhati za lidi.

Ale legenda praví, jakmile se najde člověk, který bude s to před touto sochou se takto modliti: »Milá svatá Matko, zde jsou mé ruce, jsou čisté, jsou tak jemné, tak bez poskvrniny, že bych je hned mohl dáti místo tvých...« — najde-li se někdo, kdo by byl oprávněn se takto modliti, pak prý se budou na tomto posvátném místě znovu dít zázraky.

Bratři, sestry, necítíte hluboký smysl této legendy? Duše, která miluje své hříchy, a ruka hříšná uctívají marně Marii. Především musíme špínu na nás lpící omýti slzami lítosti a teprve potom smíme vzhlednouti k věčně čisté tváři Mariině.

Ano, neboť blahoslavená Panna je neustálá oslava ducha, který vítězí nad hmotou. Kdo by mohl neviděti, jak mnoho jí potřebuje dnešní lidstvo, které se tak ztrácí a zapadá do hmoty?! Náš slovní poklad i naše obraty se již úplně přizpůsobily zemi, umíme se již vyjadřovati jen v hospodářských oborech, a ve svém celém způsobu myšlení, ve svých plánech a pracích nedostává se nám něčeho,

co nemůžeme dobře vyjádřiti konkrétními slovy: chybí nám duše, která vzhlíží vzhůru, oko, které patří nad hmotný obzor, chybí nám rozmach, který se nespokojuje s pozemskými možnostmi.

B) A mluvíme-li o účincích mariánské úcty, které posilují mravy, je přirozeno, že se naše myšlenky obracejí k postavě *Immaculaty*, k *Neposkvrněné Panně Marii*, jež jest *ochránkyní a hradem duševní čistoty*.

a) Na krásné mariánské soše v nemocnici sv. Rocha v Budapešti lze čísti nápis: »Tota pulchra es, Maria . . .« — »Všecka krásná jsi, Maria, a poskvrny není na tobě!«

Není na tobě poskvrny dědičného hříchu! — to znamená »Immaculata«, víra v *Neposkvrněné Početí*. Avšak výrazu »neposkvrněná Panna« musíme rozuměti ještě jinak. Rozumíme tím také Mariin dokonale čistý život, rozumíme tím její mravní, *duševní čistotu*. A více než kdy jindy je dnes neodvratně nutno stavěti lidem na oči *vznesený a povznášející ideál duševní čistoty*, dnes, kdy mravní pojetí světa je v tomto ohledu víc než groteskní.

Křesťanství má v této otázce případný axiom: »Čistý až k oltáři, věrný až do hrobu,« bezpodmínečně čistý zdržlivý život až k oltáři, manželskou věrnost až do hrobu.

Toť ideál. Ale můžeme jej ještě dnes stále udržeti, když nemravnost zasáhla tak daleko kolem sebe?

Na to by bylo možno odpověděti: »Dříve nebyli lidé také lepší!«

Ano, zajisté; také dříve byli jak špatní, tak dobří lidé; a také netvrdím (poněvadž bych přeháněl), že za těch tak zvaných »starých zlatých časů« byl každý dobrý. Avšak víte, jaký je ohromný rozdíl mezi minulostí a přítomností? Tehdy považovali hřích za *hřích*, za hřích, který se musí styděti denního světla a zalézt do noci a do tem-

noty. Dnes? Dnes snaží se lidé mravní poblouzení vysvětliti, omluviti, oprávniti, ba dokonce vychloubají a pyšní se jím. Dnes vychází hřích ze svého úkrytu a provádí nepokrytě svou svůdnickou práci! Ano, také mezi starými byli hříšníci, ale tehdy je alespoň tak nazývali! Jak je tomu však dnes? Co se děje teď kolem nás? Nechci ani jmenovati ten hrozný hřích, který jako žnečka-smrt tolik kosí v duši naší mládeže, stejně jako v duši dospělých — aniž se tím kdo pohoršuje! Nechci ani jmenovati onu děsnou epidemii, která rozlévá svůj ničivý jed v biografu, na plakátech, v divadle, ve výkladech, ve variétě, v kabaretě, na obrazech a v knihách, aby zničil krev, aby mozek oslabil, páteř rozrušil, obličej zohavil, aby vypil červeň obličej, aby zničil náboženství, mravnost, rozvoj, vlast a budoucnost.

Kdo pomůže, moji milí? Kdo se vzepře proti příboji? Kdo podá tonoucímu ruku k jisté záchraně? Kdo jiný, než ustavičně čistá, neposkvrněná Panna, Virgo Immaculata! Všimněte si jednou obrazu Madony od Murilla, této, řekl bych, modlitby v barvách. Popatřte, jak krásně je vyobrazena Panna bez poskvrnny počatá. Okolo ní se vznášejí andělé, opěvující její krásu. A přece Panna Maria se nedívá na nás ani na anděly, nýbrž zírání stále nahoru, odkudž proudí všechno světlo, jež ji obklopuje. V tomto nepřístupném moři světla dlí Bůh, věčná čistota, a Maria jest pouze nejdokonalejší pozemské ztělesnění této věčné čistoty. A zatím co se podivujeme obrazu, náš pohled utkvívá nejen na Marii, nýbrž i na nebi, kdež je »Otec světla«, věčné zřídlo čistoty.

b) A nyní teprve rozumíme dokonale, co nám hlásá *Panna Maria, obklopená jasem slunečním a korunovaná dvanácti hvězdami. Ukazuje nám cestu k pravé velikosti.*

Ne to, čemu svět učí. Neboť ten má své vlastní evangelium a vlastní kredo. Evangelium světa zní: Bud'tež jako Bůh, vševědoucí a všemocní, zříd'te svůj trůn i na nebesích. A credo světa zní: Věřím, ale pouze v sebe samého.

Slyš však, nyní zazní evangelium a credo Neposkvrněné Panny. Člověče, chceš býti skutečně veliký? Ovšem, je to zcela přirozené, že tato touha se skrývá ve všech lidských srdcích. Otázkou jest, zda se spokojíš pouhou pravděpodobností či žízniš po skutečnosti? Chceš se státi slavným odbojem nebo poslušností? Pýchou nebo pokorou? Chceš býti pouhým člověkem nebo i křesťanem? Člověkem je ten, v jehož těle sídlí duše; křesťanem však onen, v jehož duši prodlévá Bůh. Tělo, v němž nebydlí duše, není živoucím tělem, nýbrž mrtvolou, jež je vystavena tlení. Duše, v níž nepřebývá Bůh, není živou křesťanskou duší, duší podobnou Bohu.

Ale Syn Boží se stal proto člověkem — tak praví sv. Augustin — aby se stal člověk Bohu podobným. A právě v tom tkví největší cena křesťanství, o čemž nás zároveň poučuje obraz Immaculaty tím, že se snaží člověka, složku to pozemského prachu a tragických záporů, pozdvihnouti k Božím výšinám. »Kdokoliv jej však přijali, dal jim moc státi se dítkami Božími, těm, kteří věří ve jméno jeho.« (Jan 1, 12.) Kdyby křesťanství proměnilo i celý svět v ráj, kdyby ukončilo bědy, strasti a trampoty a odstranilo smrt, nebylo by přece leč pouhým kovem znějícím a zvoncem zvučícím, kdyby nedovedlo vésti hledající, smrtelné lidi k Bohu, »aby se stali skrze ně účastnými božské přirozenosti«. (2 Pet. 1, 4.)

Abychom této možnosti a jasné skutečnosti mohli věřit, je třeba toliko popatřiti na obraz Neposkvrněné Panny Marie, jež také kdysi byla jen pomíjející stvoření pozem-

ské, jež však zcela a vždy žila z Boha, v Bohu a pro Boha. Vizte, jak se v její duši vlní nadpřirozený život! Všimněte si, jak v Bohu zakotvená síla činí její duši nepřemožitelnou! Pohled'te, do jakého světla halí její obličej teplo božské blízkosti! Bud' pozdravena plná milosti! Bud' pozdravena, jejíž korunou jsou hvězdy, jejíž oděvem je slunce a pod jejíž nohama je měsíc.

Neznamenáte, drazí bratři a sestry, že pouze oni lidé, kteří jsou dítkami Mariinými, zachrání hříšný, neklidný, pomíjející svět a odvrátí hněv Boží? Dítka oné Marie, jež jest plna milosti, čistoty, svatosti, plna Boha?

Ze 6. století zachoval se nám v Rusku zajímavý obraz mariánský: Maria stojí v moři paprsků; uprostřed těla, na místě srdce, lze viděti Ježíše, podobného slunci, podobného zářící hostii. Krásný symbol. Jako by Maria ani neměla lidského srdce, nýbrž jako by místo jejího srdce zaujal Ježíš. Tam žil. Tak se stává Maria živou monstrancí, živým tabernakulem. Vně Maria — uvnitř Ježíš! Navenek člověk, uvnitř božský Ježíš! Vně nádeník, sluha, student, dělník, soudce, učitel, inženýr, švadlena, hospodyně — uvnitř Ježíš. *To je trvalé učení obrazu Immaculaty!*

Opravdu, kdo by dovedl sečísti miliony a stamiliony lidí mladých a starých, velikých a malých, kteří uprostřed bouřlivých svodů zůstali úctou k Panně Marii a k ideálnímu obrazu čisté Panny nedotčení!

3. Co by bylo z ženy bez blahoslavené Panny Marie?

Je-li tomu tak, pak nemůže být nejmenší pochyby, jak bude zníti naše odpověď na třetí otázku, již jsme si na počátku svého kázání položili. Jest nade všechny pochybnosti jisto, že zanedbáváním úcty mariánské slábnou prameny

mravní síly, že důstojnost žen bez mariánského kultu doznala značné újmy.

Úcta k Panně Marii není jen pouhou poesíí, není občerstvením a posílením duše, nýbrž *je zároveň tajemným a nepostradatelným pramenem síly.*

A) Čím strašněji se mravní bezuzdnost naší doby blíží nevázanosti pohanské, tím bolestněji, toužebněji a důvěrněji musíme vzhlížeti k své panenské Matce, jež stojí uprostřed vlnícího se příboje nízkých vášní v nedosažitelné výši a volá nás, povzbuzuje a pomáhá, abychom dosáhli čistšího, zdravějšího a šťastnějšího života. Neboť víte, čím dnešní lidstvo nejvíce trpí?

U našich žen jsou velmi řídkým druhem *ony ženy, jež by anděl mohl pozdraviti!* Potkáváme-li na ulicích ženy, z jejichž nalíčeného obličejce vyzírá frivolný život, mladé dámy, o nichž se nemůže říci, zda jsou to hoši či dívky, ženy, které výstřelky přehnané módy a svým chováním strhávajícím všechna pravidla ukazují prázdnotu a bezobsažnost své duše — řekněte, nepřipadá vám bezděky myšlenka: *kam se řítí ženy bez blahoslavené Panny?*

Kde jest vážný člověk, z jehož úst by neunikl povzdech: Prožíváme strašné časy. Není již počestnosti, mravnosti a čistoty! Jaké hrozné názory se rozšiřují v knihách, novinách, divadlech, ve společnosti o mravní čistotě, o mateřství a rodině! Taneční sály, závody v kráse, nedostatečný úbor, neplechý na plážích, přátelské schůzky, manželství na zkoušku, weekendová manželství... vše dech hniloby a smrti!

Kdo pomůže? Kdo může ještě pomoci? Opravdu, čím lépe známe život a jeho rozevřené mravní propasti, tím více cítíme, jak je nám nutna přitažlivost Mariiny vznešenosti.

B) Starý dělník kdysi řekl: »V našem prostředí je pouze

jedna slušná žena: blahoslavená Panna Maria.« Nemáme, přihlížejíce k této zahanbující skutečnosti, vzdychati spolu se žalmistou: »Circumdederunt me gemitus mortis« — obklopily mne hrůzy smrti — smrti, která hrozí lidstvu zkázou?

Slušné ženy! Můžeme si představití život, důstojný člověka, bez slušných žen? Ve společnosti, kde žena ztrácí úctu, kde opouští svoji cudnou zdrželivost a kde se vzdává hodnocení svého ušlechtlejšího »Já«, tam umírá také v mužích úcta k ženě a vítězí v něm v tom okamžiku bezuzdná zvířeckost.

Slušná žena! Slušnou ženou stojí a padá lidský život. Líbí-li se žena muži, je to věc přirozená, odpovídající naší povaze. Líbí-li se však někomu mariánská žena, t. j. žena s duší Marie Panny, je to více než přirozenost, je to již kultura. Tato kultura chrání přirozenost; kde však mizí, kde žena přestává býti předmětem cudné touhy mužovy a muž pozbývá ideálních vlastností v očích ženy, tam se kope hrob společnosti. Před podobným vykopaným hrobem stálo křesťanství ve starověku. Lidstvo na pokraji hrobu stojící bylo životu zachováno pouze tím, že se mu poštěstilo vyplniti své smýšlení ideálem panenské Matky.

Není pro nás blaženou radostí, že ještě máme kult mariánský? Že máme ještě ženy — a Bohu díky, jsou skutečně takové — které nosí mariánskou medailku nejen na krku, nýbrž jež se i snaží napodobit vzlet čisté Mariiny duše. Ženy — bohudíky, je jich ještě dosti, které vyčtou z očí Ježíška v náručí Panny, že rodina bez dítěte nesmí existovati.

Mohou se ještě vyskytovatí lidé, kteří nechápou, jak požehnaně působí na lidskou vzdělanost kult neporušené ženské vznešenosti, vykvetší z úcty k Panně Marii? Kul-

tura značí tolik jako »ovládnutí divokých sil«. Znamená-li to však skutečně, pak smíme směle tvrditi, že technické vynálezy, které dovedou zkrotiti bezuzdné síly přírodní, všechny dohromady neznamenají tolik pro pravou lidskou kulturu jako úcta Neposkvrněné Panny pro lidstvo, jež v bludišti vášní se snaží nalézt správnou cestu.

Ó Maria přemilostná,
hvězdo nebes výsosti,
shlédni na nás, dítky svoje,
Matko plná milosti.
A když hrozí světa boj,
otevř nám své lásky zdroj.

Drazí bratři a sestry! O mravním požehnání úcty k Panně Marii jsem hovořil dnes. Příští neděli se k věci ještě vrátím, neboť nikdy lidstvo nepotřebovalo vznešené posily, prýšticí z úcty k Panně tak jako v našich dnech. Čím více proniká mravní anarchismus, tím důvěrněji povzneseme svůj zrak k milostiplné Panně Marii a čím více se cítíme utlačeni ve zpustlém světě, tím vřelejší bude naše úpěnlivá prosba, kterou k ní vysíláme.

Blahoslavená Panno Maria, oroduj za nás! Říkáme, že žijeme v křesťanské zemi — ale, Paní naše, neodvrhuj nás pro ty necudné plakáty, obrazy, knihy, filmy, divadla, které se na nás šklebí se všech stran a špinavé bláto stříkají na naše duše!

Tam stojí tvá socha před nemocnicí sv. Rocha a na ní se stkví nápis: »Všecka krásná jsi, ó Maria« — ale kolem tebe, na ulici a ve všech ostatních částech města jsou synové naši polapeni do osidel hříchu, špatnosti a nemravnosti! Ó Neposkvrněná, nezošklivuj si nás proto, že to vše trpíme!

Ó Neposkvrněná, nenaslouchej všem nemravným ře-

čem, žertům, slovům, která dnes veřejně možno ve společnosti slyšeti, nenaslouchej jim, nebo bychom se ti zošklivili.

Ó Neposkvrněná, nehleď na to, co na křižovatkách tropí 15—16letí nezvedení hoši a dívky — nehleď na to, nebo se ti zošklívíme!

O Virgo Immaculata, posiluj nás, abychom s hrdým vzdorem odporovali nemravným řečem, každému podobnému žertu a slovu, abychom byli zmužilí, abychom nepatřili k posměváčkům dobrých mravů, nýbrž k věrným věřícím v čistotu; abychom byli neohroženi a v pravý čas postavili se na odpor.

Ó Neposkvrněná, pomoz nám, abychom měli syny, v jejichž očích by zářil plamének čisté duše! Pomoz nám, abychom měli dcery, které by si vážily důstojnosti, kterouž jsi jim propůjčila. Pomoz nám, abychom byli věrnými tvými dítkami, podobni vysoko se vznášející »Isola Bella«, krásnému ostrůvku, jenž uprostřed zuřícího orkánu špíny chrání nadpřirozenou krásu mravní čistoty!

Ó Panno, bez hřichu dědičného počatá, pros za nás, kteří se k tobě utíkáme! Amen.

V.

MARIA A MATKY.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Roku 491 před Kristem došla obyvatel Říma hrůzná zpráva, po níž všude, kamkoliv se rozšířila, tuhla lidem krev v žilách. Byla to zpráva, že Coriolanus, jeden z nejpyšnějších patriciů římských, jehož potrestal národ vy-

hnanstvím, se utekl ze zaslepené msty k zapřísáhlým nepřátelům Říma, Volskům, a že táhne na město Řím, pále, pustoše a vraždě.

Zpráva byla ihned ověřena . . . Coriolanus stál již před branami Říma v čele nepřátel. Nejpřednější patriciové k smrti ulekaného města přišli nyní jako vyslanci k němu, aby usmířili bývalého, těžce uraženého přítele. Vše marné. Nebyli ani do jeho ležení vpuštěni. Pak přišlo ještě jedno poselstvo, římsí kněží, ale i jejich námahy byly marné.

Konečně prosili stísnění obyvatelé staříčkou matku Coriolánovu, aby svého syna navštívila a uchlácholila. To, čeho nedokázaly, moji drazí, prosby patriciů a výmluvnost kněží, toho dosáhla Veturie, Coriolanova matka, na jejíž úpěnlivé prosby se syn vzpamatoval a nařídil nepříteli ústup.

Nespoutaný hněv pohanského velmože zkroutil slabý hlas zlomené ženy, poněvadž její hlas byl hlas matky! Vidíme-li krok za krokem s pohnutým srdcem, a musíme sami na sobě tak zkusiti, že podle úradku božské prozřetelnosti něžný hlas matky nám dal požehnanou sílu, a že dnes ještě vyzařuje do dalekého světa, pak se nám nemůže nikdo diviti, nám katolickým křesťanům, že pohlížíme s hrdým sebevědomím a vřelou něžností k Marii, matce Boha, jako k matce nás všech, od onoho okamžiku, kdy na kříži mroucí svatý Syn nás odevzdal jí a ji nám.

Bratři a sestry! Vy, kteří jste slyšeli má čtyři poslední kázání, v nichž jsem hovořil o blahoslavené Panně Marii, a budete poslouchati i pět následujících, vy pochopíte, co znamená pro naši víru úcta k Panně Marii a co znamená pro náš mravní život, pro naši zápasící, smutnou, doufající a potácející se duši ono svaté vědomí, že »Mater Immaculata«, bez poskvrny počatá, stojí s námi ve všech těžkých

bojích, že »Mater dolorosa«, matka bolestná, mírní všechny naše bolesti, že »Mater gloriosa«, Panna slavná, oživuje všechny naděje.

Dnes si osvětlíme úctu k Panně Marii s jiné strany. *Budeme o Panně uvažovati jako o matce.* Tuto dnešní myšlenku bych rozdělil na dvě části:

1. *Co nám dává důstojnost Marie-Matky?*
2. *Co poskytuje obzvláště matkám?*

1. Co nám přináší důstojnost Marie-Matky?

A) Kdo bedlivě uvažuje o úloze, kterou hrály matky v dějinách lidstva, netoliko se zastaví u úkolu, který připadá blahoslavené Panně Marii, nýbrž i bude jej pokládati za samozřejmý, oprávněný, krásný a potřebný.

a) *Jak krutý jest osud rodiny, již zemřela matka!* Otec sice dětem vydělává chléb, chybí však matka, jež by s věřným srdcem a zbožným citem řídila výchovu dítek. Matky potřebují děti mnohem déle než otce.

Tento základní cit potřeby ukazuje se nejen v rodině, nýbrž i v náboženském životě; to měl též Pán Ježíš na mysli, když věřícím dal společnou nebeskou matku. Blahoslavenou Pannu nám určil zároveň jako pouto, aby nás, jako v jednotlivé rodině matka, v Církvi, v jeho tajemné velké rodině, sdružovalo mateřské srdce a mateřská láska Panny Marie.

Povolání Mariino není však ještě vyčerpáno, neboť propůjčila své tělo věčnému Slovu Otce. Podle přání, které vyjádřil Kristus na kříži, její věčné a svědomité poslání, její mateřské povolání trvá stále, pokud budou křesťané žít na zemi. Jako matka vychovává a opatruje, ochraňuje a podporuje své dítě, tak také nás opatruje, vychovává

a poučuje Maria. Hladí-li Ježíška, víme, že hladí nás; opatruje-li Jezulátko, zajisté opatruje i nás; není to zbožná fantasie, je to svaté dědictví, odkaz Ježíše Krista, kterého kříž vyrval z náruči Marie; on nám však své místo zanechal, když pravil Panně Marii, pohlížeje k sv. Janu: »Hle, syn tvůj.« Slovy k Janovi pronesenými pravil pak nám všem: »Hle, matka tvá.«

Potřebovali jsme bytosti lidské, jako my jsme, z masa a z krve, která však zároveň je vznešenější, lepší, čistší, světější než my: potřebovali jsme Svaté Panny! Lidské bytosti, jejíž duše není skalnatou, sluncem vyprahlou strání jako naše, nýbrž bujnou květinovou zahradou; lidského tvora, jenž se nerovná temnému brlohu, nýbrž zářícímu světlu hvězdy; bytosti, jež není rašelinným bahnem, nýbrž křišťálovým praménkem, jejíž život se nepodobá klikaté, krouťící se křivce, nýbrž přímé, k Bohu vedoucí cestě; jež nás s milým úsměvem povzbuzuje: lidé, bratři a sestry, hleďte, do jaké nebeské, závratné výše pozdvihuje Pán pokorné, pohleďte, jakou podivuhodnou krásou zdobí ty, kdož se mu odevzdávají.

O této čisté, neposkvrněné matce čteme, že se s dítětem odebrala do chrámu jerusalemského, aby se podrobila očišťovacím obřadům. Jaké působivé kázání, tato tichá ceremonie! Bratři a sestry, jak dokonale čistý musí býti sám Bůh, jakou ustavičnou a neúnavnou snahu o zdokonalení očekává od nás, když ani Svatá Panna se nepokládala před ním za dosti čistou, ačkoliv na jejím čele zářila koruna neposkvrněnosti, v jejích vlasech byla vpletena lilie a z jejích očí zářila důstojnost Matky Boží. Ach, jak mne pozdvihuje, dojíká a přitahuje následování Svaté Panny! Nedává mi pokoje, nedovolí mi líně vřezeti v nízkých váš-

ních krve a těla, nýbrž řídí mne stále: Vpřed! Vzhůru! K nebi!

Vizte, co nám praví ono vědomí — že Maria jest naší nebeskou paní!

b) Jest známo, že rodina vlastně pouze tak dlouho žije, *dokud žije matka, střed rodiny*. Stává se, že rodina jest spjata v jeden celek, pokud matka žije, i když děti již vyrostly a založily si vlastní domácnost. Zemřela-li matka, vídají se dítky již zřídka, ba téměř se někdy ani nestýkají; každé se ubírá vlastní životní stezkou, neboť pouto k celku vypadlo, zemřela matka.

Toto pouto se však nevyskytuje jen u malých, lidských rodin, nýbrž zrovna tak u velikých náboženských celků. Vidíme, jak různé křesťanské sekty, které sice prohlašují, že jsou následovníky Kristovými, jimž však matka, t. j. úcta k Panně Marii vymřela, stále se tříští a od sebe vzdalují! Jak mám vděčiti Bohu, že mi dal přijíti na svět v náboženství, v němž Bůh je mým otcem, Kristus bratrem a blahoslavená Panna naší nebeskou matkou, jež všechny členy božské rodiny udržuje spolu svou láskou! Děkuji Bohu, že jsem se narodil v náboženství, v němž se ozývá mariánská píseň, ve kterém se usmívají na mne obrazy Panny Marie a kde mne mariánské svátky osvěžují!

B) Zde dospíváme k nové myšlence o otázce, co nám a našemu náboženství přináší úcta k Matce Boží? Tato úcta nás učí něčemu dalšímu; *vysvětluje nám nepopíratelnou přitažlivost našich obřadů a kostelů*, jež i na jinověrce značně působí. Vskutku, stačilo by toliko jednou při májové pobožnosti v přeplněných kostelích přihlédnouti, k jakým církvím přísluší účastníci pobožnosti, a divili bychom se, jak mnoho lidí k nám přichází vzdáti úctu blahoslavené Panně, kteří nemohou tak činiti ve svém nábo-

ženství. Je to konečně pochopitelné, je to zcela lidské. Pravím pouze tolik: pohleďte na rodiny, v nichž matka zemřela. I když otec malému sirotku poskytne pečlivé vychování, přece bude později v jeho duševním vzdělání pozorovati, že ve svém dětství postrádalo matky. Ukáže se na něm určitý nedostatek, chlad v citovém životě. Poslyšte, co mi před několika dny napsal můj posluchač, mladík, těžce zápasící s životem:

»Život mnou mnoho smýkal. Vzal mi otce, matku, bratra; ti všichni jsou již ve věčné vlasti. Již ve 14. roce jsem osiřel a od té doby jsem postrádal lásky tělesné matky.

A přes to nejsem sirotkem a nikdy jsem se zaň nepovažoval, neboť již od svého dětství jsem se připoutal na blahoslavenou Pannu, a mohu směle vyznati, že jsem zřetelně pocítil její velikou mateřskou lásku. Pocítil jsem její lichotky, jimiž se snažila vyhladiti vrásky starostí a bolestí na mém čele. Až dosud mne provázela nebeská Matka na všech cestách. Zcela zastupovala místo mojí matky; neměl jsem důvodu ke stížnosti, nikdy k tomu, že bych lásky svojí matky postrádal. Byl jsem spokojen v náruči blažené Panny a nezklamal jsem se, poněvadž ve všech útrapách, bolestech a utrpeních stála při mně a nikdy mne neopustila.«

Bratři! Opakuji: to jsou slova muže, který těžce zápasí s životem. Nuže, jestliže v úzkém kruhu rodinném způsobuje srdce matčino teplo, pak ani veliká náboženská rodina nemůže postrádati tepla srdce mateřského. Proto má také úcta k nebeské Matce takovou přitažlivost.

Ty zamýšlíš kořiti se pouze Kristu a Marie nehodláš si všimati? Je to marné, nezdaří se ti to. Musíš silně své oči přivíratí a přece bez úspěchu!

Chceš vzývati božské, malé Jezulátko? Pozdvihni svůj zrak k němu a co uvidíš? Panenská matka je chová v náručí!

Svémi modlitbami bys chtěl doprovoditi slzavou cestu

Ježíškovu do Egypta? Pozdvihni k němu zrak, co uvidíš? Péče panenské Matky jej zahřívá.

Dojat v duši chtěl bys hovořiti s ukřižovaným Spasitelem? Pohlédni k němu a koho vidíš pod křížem? Matku Ježíšovu! Chtěl bys políbiti pro nás krvácející rány mrtvého Vykupitele? Kde nalezneš jeho mrtvé tělo? Na klíně panenské Matky!

Ach, jak se musíme radovati, že Bůh své milosti nepřipevnil na obloze jako hvězdy, neboť odtud bychom nebyli s to, abychom je sňali; ani že je neskryl do hlubin moře jako perly, neboť ani odtud bychom je nemohli získati; nýbrž že je skryl do široce rozevřeného náručí své matky, Panny Marie, z níž proudí na její ctitele. (Faulhaber.)

2. Co propůjčuje hodnost Marie-Matky pozemským matkám?

Ačkoliv každá věřící duše se může zhřívati na mateřském srdci blahoslavené Panny Marie, přece největší díl darů jejich, t. j. největší odvalu a největší sílu, získávají matky.

Zde se nám naskýtá druhá otázka. *Co přináší nebeská matka pozemským matkám?* Odpověď bude velmi jednoduchá, tím však vážnější, ba dokonce o celém lidském životě rozhodující. *Úcta k Panně Marii ochraňuje a sílí důstojnost matek.*

V celém rozsahu odhadnouti, jaké požehnání pro nás a pro celé lidstvo znamená, můžeme teprve tehdy, *když (A) známe úkol, který matkám podle úradku Božeho přísluší, a když (B) uvážíme cynické názory o důstojnosti matek, které jsou mnohými lidmi rozšiřovány.*

A) *Žena jako matka!* Podivuhodná, posvátná vůle Boha-Stvořitele darovala prvému muži ženu. Když žehnal

Bůh jejich manželství, pravil jim: »Rosttež a množtež se a naplňte zemi a podrobtež si ji.« (I. Mojžíš 1, 28.) Tak mluvil Bůh k první dvojici lidí, a od tohoto božského příkazu jest nejkrásnější úlohou a nejvyšší ctí pro ženu, věnuje-li se buď úplně službě Boží ve svatyni klášterní neb je-li matkou ve svatyni rodinného života.

Žena dospívá k plnosti a vrcholu svého života tehdy, stane-li se matkou. Tím a jedině tím, že se stává matkou, nejlépe dokazuje, že svět nemůže žen postrádati. Všeho můžeme ve světě postrádati, leč tohoto nikoliv. Svět by existoval dále, kdyby ženy již neuměly tak dobře vařiti, práti, šíti a vésti domácnost. Svět by trval i dále, i kdyby ženy nedovedly duchaplně hovořiti, obratně tancovati a bezstarostně se smáti; *ale nemohl by existovati, kdyby ženy již nemohly býti matkami.* Žena může ukázati své nejkrásnější poklady teprve v mateřství a proto též ne právem hodnotí se žena podle dítek, podle jejich výchovy a vzdělání.

B) Je-li tomu tak, drazí bratři a sestry, a je-li pravda, že člověk nemůže býti zdráv, stůně-li jeho srdce a je-li srdcem lidstva rodina a srdcem rodiny žena, je-li všemu tak, musíme se zhroziti, že panuje v nynější lidské společnosti *takový ohavný a frivolný pojem o nejkrásnější úloze, kterou Bůh dal lidstvu, t. j. o mateřské důstojnosti.*

Krev by se srazila v žilách, vidíme-li, jak se o této otázce hovoří nyní v románech, na divadle a v biografech, v lékařských ordinacích, v společnostech a jak se baví o věci mladí hoši s dívkami s nepokrytostí, jež vhání červeň do tváří.

a) Zlo tak zevšeobecnělo, že rozumnější lidé již se starostlivě rozhlízejí po léku.

Již několik roků slaví téměř každá země v květnu »svá-

tek matek«, jímž se má uctívati a velebiti hodnost matky jak v rodině od dětí, tak též ve veřejném životě.

Věc dobře míněná, ale s nejistým výsledkem! My katolíci však nejsme odkázáni na »den matek«. *Neboť naše úcta k Panně Marii jest ustavičným holdem mateřské důstojnosti.* Kdyby nebyla Maria matkou, kdyby nebyl Kristus jejím synem, pak bychom dnes o ní ničeho nevěděli; neboť všechna důstojnost Mariina vychází z toho, že její syn jest našim Pánem. Mateřstvím Matky Boží padá na všechny pozemské matky paprsek nebeské vznešenosti; nepotřebujeme »dne matek«, jenž se slaví jednou v roce, neboť rok nemá téměř měsíce, jenž by mariánským svátkem neoslavoval důstojnost matek. V lednu světíme svátek sv. Rodiny, v únoru Očišťování Panny Marie, v březnu Zvěstování Panny Marie, v dubnu Sedmiboletné Panny Marie, květen a říjen jsou jí cele zasvěceny, v červenci Navštívení Panny Marie, v srpnu Nanebevzetí Panny Marie, v září Narození Panny Marie, v prosinci Neposkvrněného Početí Panny Marie. Potřebujeme tedy ještě nějakého »dne matek«?

K nadšení, s kterým jsou na mnoha místech přijímány tyto nové myšlenky, můžeme my katolíci říci jenom tolik: Jsme hrdi a těšíme se z toho, že všechno šlechtné a krásné, jež v sobě tato myšlenka skrývá, již dávno uskutečnila naše mariánská úcta. Nejen v této otázce, nýbrž i v mnohých jiných důležitých věcech musíme s hrdostí potvrditi, že vše, po čem člověk v hloubi své duše touží, lze nalézt v katolické Církvi. Člověk se snaží přiblížiti se k Bohu — hle, máme zde nejsvětější Svátost oltární! Snaží se dále odstranit z duše tísnivou tíži hříchů — viz naši sv. zpověď! Touží po tom, jak by pomohl duším zemřelých — hle, zde

je víra v obcování svatých! A snaží se konečně uctíti hodnost matky — hled', my máme kult mariánský!

b) Jest vůbec myslitelno vznešené velebení mateřské hodnosti jinak, než skrze *Marii s děťátkem Ježíškem v náruči*? Z každého obrazu Madony dýše chvála matky!

Sotva si dovedeme představit, jaké měl svět před Kristem mínění v této otázce... To znamená... bohužel... v dnešním světě můžeme opět konstatovati, jak vypadá veřejné mínění v této otázce bez Krista. Snad jsme na mnoha místech již blízko starověku, kde píše jakýsi muž své manželce dopis, jak nějaký egyptský dělník v roce narození našeho Pána vzkázal z Alexandrie své ženě, jsoucí v pozhnaném stavu: Bude-li to hoch, jsem srozuměn, aby zůstalo na živu; bude-li to však děvče, budiž povrženo!

Tedy prostě: Budiž povrženo! Jaká propast smýšlení u pohanů! To, že je dítě »požehnáním Božím«, se naučilo lidstvo teprve od Marie, a kdo ctí Marii, ten nebude viděti v dítěti kletbu, nebo nepříjemného a nevítaného hosta. Uvažte dobře, jak právě dnes má větší a větší význam úcta mariánská, v době, kdy úžasná bílá smrt, rdoušení nenarozeného dítěte, hlodá na kořeni života národů, v pusté době sebevraždy národů!

Nepotřebujeme tedy v současné době ničeho tak naléhavě, jako matek, které plní svou úlohu v rodinném životě. Mohl bych skoro říci: těch, *které vytvoří typ budoucí ženské svatosti, poněvadž právě těchto potřebujeme nejvíce!* Svaté ženy prvotní Církve stály v zástupu mučedníků, neboť takových v první řadě tehdy Církev potřebovala: potřebovala jich k otevřenému vyznání mladé víry v Krista. Pozdější svaté ženy byly většinou panny, poněvadž ty byly potřebny pro své dobrovolné odříkání jakožto protiva bezuzdného života ve světě. A dnes? Čeho potřebu-

jeme především dnes? Jak se nazývá ta cenná država Kristova, jež je ohrožena nejmocnějším náparem? Život manželský, křesťanský život rodinný. *Tedy matky, jež plní ideálně své manželské povinnosti — to je nový typ svatých žen, po němž lidstvo tak dychtivě touží na pokraji své záhuby!*

Drazí bratři a sestry! Dnešní kázání pojednávalo o Marii a o matkách. Mohl by někdo v dnešní době, kdy se mnohé ženy tak hanebně hrozí hodnosti mateřské, doporučovati pro stěnu rodinné svatyně přiměřenější a časovější obraz než nejblahoslavenější Pannu-Matku, jež drží na rukou své božské Dítě? Neboť jak by někdo mohl pokládati nějaký národ za schopný života, když jeho rodinný krb je podobný zimnímu hřbitovu — němý a opuštěný, poněvadž chybí dítě, které by svým radostným smíchem rozptylovalo hrobový klid?

Kde je ctěna nejblahoslavenější Panna, tam bude v úctě i ono podivuhodné tajemství, jež v sobě uzavírají tato slova: »Matka a dítě.« Neboť od té doby, co požehnaná matka přinesla v Betlemě na svět našeho Vykupitele, díváme se na mateřství jako na zář svatosti a od té doby, co božská ústa Kristova stokrát a tisíckrát nazvala Marii »matkou«, je i jméno »matka« všem svatě!

Řekněme to tedy zcela otevřeně, jednoznačně a jasně: Dnešní svět volá po matkách! Nepotřebujeme žen, jež vypracovávají zákony, pořádají schůze a pochodují — zatím co dětské pokojíčky jsou plny hrobového klidu.

Nepotřebujeme žen, jež hledají zábavu v kinech, kabaretech a divadlech, jež se ukazují na ulicích — zatím co jsou děti doma ponechány samy sobě.

Ne, takových žen nepotřebujeme, které jsou honosné a

rozsmárné, jež se pohybují na tanečních parketech, kouří cigarety, jež se líčí, jež jsou frivolní, nedbalé — ne!

Nýbrž my potřebujeme matek, které dovedou bez nářku bdíti u kolébky svého bezmocného dítěte! Matek, jejichž oči berou na sebe záři podobnou očím blahoslavené Panny, jakmile učí své děti spínati ručky k modlitbě! Matek, z jejichž teplé duše přetékají paprsky neviditelného světelného moře do celého domova! *Potřebujeme matek, jež jsou hrdy na to, vidí-li dobře vychované děti, jejichž radostí je radostně se usmívati na manžela, vracejícího se z práce domů a jejichž odměnou je nekonečné požehnání vševědoucího Boha.*

Nejsvětější Matko, Matko našeho Pána Ježíše Krista, vypros nám takových matek od svého Božského Syna! Amen.

VI.

»OD TÉTO CHVÍLE BLAHOSLAVITI MĚ BUDOU VŠECHNA POKOLENÍ.«

(Luk. 1, 48.)

Milovaní bratři a sestry v Kristu!

Dějiny úcty mariánské ukazují nám rys, jenž stojí za to, abychom mu věnovali rozjímání v celém kázání. Miním ona prorocká slova, kterými předpověděla nejblahoslavenější Panna na návštěvě u své tety Alžběty všeobecnou, světovou úctu, jež jí bude v budoucnosti patřiti: »Od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení.« Dokonalé a ustavičné splňování těchto slov nás nutí k přemýšlení.

Představme si jenom, drazí bratři a sestry, co by vzniklo

opovržlivého smíchu, kdyby u nás, v naší zemi, se mezi námi objevilo neznámé děvče z malé vesničky, řekněme šestnáctileté selské děvče, a začalo se vši vážností takto mluvit: »Uvidíte, že jak daleko se země prostírá, od severního k jižnímu pólu budou o mně všichni mluvit s ohromným obdivem! O mně, neznámé dívce!« . . .

Není-liž pravda, taková slova bychom mohli poslouchati jenom se smíchem nebo s potřásáním hlavy!

Bylo tomu u Marie jinak? Celá krajina židovská byla nepatrnou částkou velkého světa a dokonce Nazaret, kde tato mladá dívka žila, byl i v této zemi skrytou dědkou a neměla ani valné pověsti. (Jan 1, 46.) Když vychází po pozdravení andělském tato neznámá dívka Maria ze vsi, aby navštívila svou příbuznou Alžbětu, přetéka jí její rty při příchodu radostí, z jejich prsou se dere zvolání, kterému . . . kterému bychom se mohli pro jeho naivnost zasmáti, *kdyby pro jeho správnost nemluvalo stálé svědectví dvou tisíc let!*

Radostí záříc pozdravuje sv. Alžběta svou mladičkou příbuznou; na tento pozdrav odvětí tato věčně krásným hymnem: »Velebí duše má Hospodina, a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém, že vzhlédl na ponížení své děvečky, neboť, hle, od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení, protože veliké věci učinil mi ten, jenž jest mocný; jeho jméno jest svaté.« (Luk. 1, 46—49.)

Jak skepticky bychom se smáli nebo potřásali hlavou, kdybychom v této historické chvíli stáli tam ve dvoře a slyšeli tato slova!

Všechna pokolení tě budou blahoslaviti? Miliony lidí, které budou po tobě žít na této zemi? Ano, čímpak jsi ty? Což jsi při nejmenším manželkou nějakého velemocného pána? Nebo jsi dcerou mocného císaře Augusta? Ó, ne!

Nejsi ničím více než neznámou dívkou malého národa! Žiješ ve fantastických představách, trpíš tedy halucinacemi!

A hled', dějiny zničily všechna pohrdavá slova — a to je předmětem mého dnešního kázání. *Rozjímejme tedy na dlani dějin,**) jak se slovo za slovem splňovalo to, co o sobě řekla nejblahoslavenější Panna: »Blahoslaviti mě budou všechna pokolení.«

Přesvědčme se o dějinách úcty mariánské 1. ve starověku, 2. ve středověku a 3. v novověku.

1. Úcta mariánská v prvotním křesťanství.

A) Mariánská úcta před námi stojí jako monumentální, do světa zářící dóm. Každá lidská generace pracovala na něm a rozšiřovala jej; než základy stavby položili již evangelisté Matouš a Lukáš, kteří několika málo slovy řekli o blahoslavené Panně to největší, co lze vůbec o nějakém člověku říci.

První základní kvádr leží tam, kde vypočítává evangelista Matouš větve pozemského rodokmenu Ježíšova, jež končí slovy: »Jakub pak zplodil Josefa, muže Marie, z níž se narodil Ježíš, jenž slove Kristus.« (Mat. 1, 16.)

Drazí bratři a sestry! Kdyby nebylo v Písmě sv. ani o písmenku více o Panně Marii, těchto několik krátkých slov by nás již docela opravňovalo k uctívání Matky Boží. Kde lze nalézt jenom dosti lidské výmluvnosti, abychom byli schopni vyčerpati tuto jedinou myšlenku: *Maria, Matka Boží!* Takovou matku, jejímž synem byl Bůh, přece musíme ctít!

V všechna úcta, s jakou holdovala radostně křesťanská století nejblahoslavenější Panně Marii, odpovídá jediné

*) Podle Mefferta.

a naprosto této skutečnosti, že byla matkou Kristovou, matkou vtěleného Syna Božího.

V evangeliu Lukášově jsou i ona nádherná slova, jimiž anděl Páně po prvé pozdravil blahoslavenou Pannu a která od té doby den co den opakují miliony a miliony lidských retů:

»Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami.«

A opět vidíme u Lukáše, jak rychle našel tento pozdrav ozvěnu, když sv. Alžběta přijala Marii těmito slovy: »Požehnaná ty mezi ženami, a požehnaný plod života tvého.« (Luk. 1, 42.)

Čtème vypravování o pastýřích v Betlemě. Spěšně šli do Betlema a našli tam... Kohopak? Nalezli tam snad jenom malé děťátko? Ne, nýbrž: »Nalezli Marii a Josefa, i dítě, položené v jeslích.« (Luk. 2, 16.) U božského dítěte nalezneme vždy i blahoslavenou Pannu!

A čtème o jejím obětování v chrámu, čtème o návštěvě chrámu a o návratu dvanáctiletého Ježíše, a na konci této události stojí pozoruhodná věta: »A byl jim poddán.« (Luk. 2, 51.) Kristus byl poslušným synem Mariiným.

A když visí Kristus Pán na kříži, svěřuje svou matku sv. Janu apoštolovi se slovy: »Hle, matka tvá!« Skutky apoštolské pak ukazují, že po nanebevstoupení Páně byla blahoslavená Panna jednotícím poutem apoštolů.

Bůh poslal svého archanděla, aby pozdravil tuto nejblahoslavenější Pannu, a tato panna se stává matkou Boží, a tuto matku poslouchá Syn Boží v pokorné lásce. Zde vidíme vlastní kořeny úcty mariánské, první etapu ve vyplnění proroctví: »Od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení!«

B) Máme různé důkazy i na to, že i zbožnost prvních

křesťanů stejně vši láskou zahrnovala nejblahoslavenější Pannu. A i kdyby někdo nechtěl věřit zmíněným místům v Písmě sv., pak by k jejímu dobru mluvily i kameny, neboť prastaré obrazy, skulptury, kostely, poutní místa, legendy, písně a svátky svědčí pro oprávněnost katolické Církve, aby mohla Marii chváliti a velebiti.

Jako první důkaz máme *prastaré mariánské obrazy*. Služby Boží se u prvních křesťanů — vzhledem ke krvavému pronásledování — konaly často v katakombách. A je zajímavé, že již v nejstarších katakombách, v katakombách sv. Priscilly, lze viděti obraz nejsvětější Panny s Jezulátkem. Tento obraz pochází z první polovice druhého století. Již tehdy byla blahoslavená Panna uctívána, tedy tehdy — smíme-li užíti toho výrazu — kdy ještě byla teplá krev Kristova, když dávali první mučedníci svůj život za víru Kristovu. Mohli by hned první křesťané poblouditi ve víře? Kdyby se úcta mariánská neshodovala s vůlí Boží, jistě by se proti ní první křesťané, kteří přijali víru od apoštolů a jejich bezprostředních nástupců, postavili. Než oni nejenom neprotestovali, nýbrž naopak již z druhého století nás došly krásné řádky ke cti Mariině z péra sv. Justina, sv. Irene a Tertulliana.

Také *přečetné legendy* svědčí o tom, jak brzy již zapustila úcta mariánská kořeny; tyto legendy se již v prvních dobách tvoří kolem postavy blahoslavené Panny. Katolická církev je sice neuznala, avšak zůstaly nám přece zachovány v tak zv. apokryfech, t. j. v knihách, jež napodobují Písmo svaté, ale nejsou autentické.

K dalšímu vývoji úcty mariánské patří *vznik mariánských svátků*, jež nám předvádějí před oči tu neb onu událost ze života nejblahoslavenější Panny. A opět další krok: *stavba kostelů ke cti požehnané Panny Marie*. První ma-

riánský kostel vůbec byl *na zemi* postaven teprve ve 4. století, ale již mnohem dříve stávali křesťané *pod zemí*, v katakombách, s velikou láskou a úctou před mariánskými obrazy. Nejstarší mariánský kostel na zemi, o němž víme, dal stavěti na počátku 4. století papež Silvestr I.; jeho jméno jest »Sancta Maria antiqua«. V druhé polovici 5. století dal papež Sixtus III. stavěti kostel »Sancta Maria Maggiore«, jenž ještě dnes platí za nejkrásnější z mariánských svatyní světa. Od této doby závodili císaři a králové, biskupové a vznešení laici v stavbě mariánských kostelů, takže již na sklonku starověku dávají nadmíru krásné kostely za pravdu hymnu pokorné Panny z Nazareta: »Od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení.«

A s jakou dětinnou péčí a úzkostlivostí bdělo starověké křesťanství nad hodností Mariinou a nad její úctou, dokazuje koncil před 1500 lety r. 431 v Efezu konaný, na němž byla obhájena proti bludařům a slavnostně prohlášena hodnost Panny Marie jakožto Bohorodičky. Nespočetné množství křesťanského lidu čekalo v úzkostech na zprávy, které byly jenom skromně koncilem ven propouštěny: Jak se jenom Otcové církevní rozhodnou? A když se večer roznesla zpráva, že církevní sněm uznal za jisté, že je Matka Boží Bohorodičkou, změnila se úzkost a bázeň v spontánní radost a Otcové z koncilu byli domů doprovázeni s ohromným jástem a se zářícími pochodněmi. Bylo by v pořádku, kdyby křesťané 20. století zapomínali na tu, již uctívalo křesťanstvo století 5. s tak dětinnou láskou?

2. Mariánská úcta ve středověku.

Svaté dědictví úcty mariánské od prvních století přijaté středověk starostlivě ochraňoval a dále rozvinul. K starým

mariánským svátkům přibyly nové. Stalo se zvyklostí zvláštním způsobem zasvěcovati *sobotu* Matce Boží. Byly stále skládány krásnější a krásnější *hymny* na Marii. Více a více se šířila modlitba: »Zdravas Maria«; až do 15. století jenom první část (pozdravení andělské a pozdrav sv. Alžběty), později však i druhý díl, tak jak se jej modlíme dnes. Vznikla modlitba *posvátného růžence*. Od 14. století zaznívá od věže k věži, od vesničky k vesničce zvonek, zvoucí k modlitbě »*Anděl Páně*« — klekání, jež hlaholí do tiché venkovské večerní nálady! Kolik poesie, kolik duševního míru, kolik duchovního povznesení dostane se člověku unavenému denní prací, když ze skryté údolní kotliny, z odlehlé malé kapličky zaznívá klekáníček! Nejkrásnější malby umělců, nejnádhernější verše básníků svědčí o této vábivé poesii. Můžeme jen čísti nádherné verše anglického Lorda Byrona, Francouze Lamartina, Němce Gebela, nebo si poslechnouti »*Pastýře a poutníky*« našeho Křížkovského. Není to podivné, moji drazí, že se v poledne zvoní i v mnohých nekatolických kostelích — a jinověrci vůbec nevědí, proč se tak děje?!

Museli bychom nadto věnovati zvláštní kapitolu, abychom se podrobně zabývali prací *rytířských řádů, ústavů Panny Marie a různých řádů a bratrstev*, které takřka zavodily v péči a šíření úcty mariánské, jako na př. cisterciáci, praemonstráti, dominikáni a františkáni.

A mám ještě uváděti *ta sta a tisíce nádherných dómů a chrámů*, jež byly ve středověku ke cti P. Marie vystavěny, dále ony do kamene vyryté mariánské hymny románského a gotického slohu, které ve všech zemích zvěstují lidem všech jazyků pravdu onoho Magnificat: »Od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení«?

Nejsme schopni vypočítati všechny kaple, kostely a dó-

my, jež středověk v desetiletích a stoletích vytrvalé a úžasné práce ke cti Mariině vytvořil. A kdo by mohl vypočítati všechny svazky v knihovnách, jimiž je Maria velebena? Nebo tisíce mariánských soch a světoznámých obrazů? Nebo všechny básně, počínaje 32. a 33. zpěvem Dantova »Ráje«, v němž jí lidé holdují? Mariánských obrazů, jak je stvořili Frà Angelico nebo Raffael, dnes už nikdo nevytvoří. Dnes jen zřídka kdy zaznívají mariánské písně tak, jak je dovedl středověk vyluzovati na harfě. Lidstvo již nedovede vystavěti dómy, jež vznikly k její cti ve středověku. Líbeznost, ba možno říci dětinnost, s jakou obyčejně Církev v liturgii blahoslavenou Pannu oceňuje a nazývá jako »cedr na Libanu«, »cypřiš na Sionu«, »palma z Kades«, »růže z Jericha«, »oliva«, »balzám«, »dům zlatý«, »věž ze slonové kosti«, »růže tajemná«, takovou dětinnost již jistě nikdy nepředstihneme.

Můžeme my katoličtí křesťané dneška zapomenouti na to, co naši předkové ve starověku a ve středověku vykonali ke cti blahoslavené Panny Marie?

3. Úcta Mariánská v novověku.

Než co nám ukazuje novověk? Novověk, na jehož počátku se mariánská úcta ocitla v největším nebezpečí? Neboť rozkol, jenž povstal v 16. století, obrátil se se zvláštní ničivou horlivostí proti uctívání Panny Marie. Zaslepení i nenávisti tehdy padlo za oběť mnoho starých mariánských obrazů a soch nedocenitelné umělecké hodnoty. Byly to doby, kdy se věřícím sama vtírala myšlenka: Co však teď? »Od této chvíle blahoslaviti mě budou všechna pokolení« — až dosud to byla pravda; kdo však ví, zda tomu tak bude i v budoucnu?

A) Když se nyní v první polovině 20. století ohlédneme na uplynulá staletí novověku, vidíme plni úžasu, jak neoprávněná byla tato obava. Sotva nastalo smutné rozštěpení víry, sotva se s hlasitým praskotem ulomila silná větev od stromu Církve, již po několika letech, r. 1563, byla založena *první mariánská družina*, a s neuvěřitelnou rychlostí šířící se družiny nešířily jen samotnou mariánskou úctu, nýbrž bylo jimi dosaženo důkladné náboženské obnovy.

Pouti k různým Mariiným milostným místům dosáhly v této době rozkvětu. Velmi mnozí z pochybovačů se pohoršují nad poutěmi. Ale jen ten se bude nad tím pohoršovati, kdo nezná lidskou duši, kdo nezná vrozenou mystickou touhu duše, která dala vznik poutím na posvátná místa nejen v křesťanství, nýbrž i v jiných náboženstvích. Když konečně lidé nevidí závady ve výroku jedné z nejmodernějších amerických miss, který učinila v Goethově pokoji ve Výmaru: »Ach, zde tedy žil velký Goethe!« a když tisíce a tisíce se tiše zastavují před domem, který oznamuje na malé mramorové desce, že se tu narodil Beethoven, nebo že tu žil Napoleon, potom nesmí mít nikdo za zlé, když touha táhla křesťanská srdce do Betelema, Nazareta, Jerusalema, k hrobu sv. Petra atd., kde žil a putoval Kristus Pán, nebo kde meškali hrdinové v křesťanské víře. Když však každý nemůže jíti tak daleko, musí se spokojiti s obrazem, na př. s mariánským obrazem, k němuž může putovati, a kde může vykonati svou modlitbu zvláštním způsobem. Tak vznikla slavná poutní místa — Mariazell, Maria-Einsiedeln, Loreta, Lurdy, Svatá Hora, Čenstochová a mnoho jiných — kam i v dnešních dnech putují tisíce a statisíce věřících katolíků, aby Marii velebili. Jak tato mariánská milostná místa přispívají k prohloubení

náboženského života, o tom není lehké kázat, to musí každý sám zažít.

Ti, kteří se nedovedou správně vyrovnati s mariánskou úctou, odvolávají se rádi na skutečná nebo domnělá zneužití. Nemůžeme popírat, že se do mariánské úcty vlou-dily určité zvláštnosti jednotlivých zemí, ras nebo spo-lečenských tříd, a když se chladnokrevné dítě severní země účastní liturgie horkokrevných Neapolitánů, nebo když učenec, který se zcela zahrabal mezi své vědecké knihy, najednou spatří projevy nadšení poutní nálady — možná, že kritizuje, potřásá hlavou.

Avšak neprávem! Neboť stvořil-li Bůh tisíce národy a kmeny, proto smíme vzít tisíce barvy ve vyzdobení kultu, který však vznikl z téhož nezměnitelného článku víry.

A přihodí-li se skutečně zneužití — nebo řekněme správněji: přestřelky, a pracujeme-li také plnou silou na jejich odstranění, nesmíme přece zapomínati, že člověk dovede zneužívat i velkých a vznešených věcí. Neboť jako nikdo neodstraní naše národní svátky proto, že se v těchto dnech někdo ve vlasteneckém nadšení opije, tím méně můžeme se zřítí požehnání mariánské úcty jen z toho důvodu, že u některých se objevuje snad v mylné formě.

B) Nepozorovali jste ještě, *jak pustý a chladný je dům, kde se již nemluví o matce?* Katolická církev nechce být takovým pustým domem! Z listů jejich skoro 2000letých dějin vane vždy opět teplá dětská péče, s níž mariánskou úctou chránila, rozhlašovala a šířila.

Nad hlavním oltářem universitního kostela v Budapešti visí mariánský obraz. Je to jen kopie. Originál jest v Čenstochové v Polsku. Víte, že tento kostel patřil kdysi Pavlánům a že kostel a klášter v Čenstochové je ještě dnes střediskem Pavlánů? 15. srpna každého roku putuje asi

300.000 Poláků do Čenstochové k polské Madoně. Jakmile poutníci po 8—10denní cestě vstoupí do nádherného kostela, září jejich obličej a září jejich slzící oči nevýslovnou radostí, jaké jim svět nikdy nemohl dát.

A kdybyste v Lurdech některého večera vyšli na terasu před basilikou, abyste viděli, jak táhne mezinárodní procesí lidu s hořícími svícemi, jak zpívá »Ave, ave, ave Maria«, jak ke konci vysoko vyzvednou svíčky a z tisíce hrdel vyrazí hrdě a vítězně: Credo in unum Deum! Kdo něco takového zažil, ten ví, co znamená mariánská úcta pro prohloubení víry.

Kdo by také mohl spočítati vřelé modlitby, které již byly šeptány před mariánským obrazem v tichém lese? Kdo by mohl změřiti, kolik lidské hořkosti opět zmizelo před mariánským obrazem? Kdo by mohl spočítati duše, které po dlouhém bloudění na některém milostném mariánském místě znovu našly Krista? Na severu i na jihu, na východě i na západě, na horách i v údolích, na lukách i v lesích stojí libezné mariánské obrazy, kaple, kostely a dómy a blahoslaví panenskou Matku. Navštiv někdy slavnou světovou obrazárnu a prohlédni si sta vynikajících mariánských obrazů, čti nádherné básně o Marii ve světové literatuře, naslouchej nesmírným melodiím krásných mariánských písní od Haydna, Liszta, Mozarta, Beethovena, Wagnera, Gounoda, Verdiho, a potom přemýšlej, kdo asi byla ta neznámá dívka, která se skoro před 2000 lety odvážila o sobě říci s jistotou, s jistotou, která převyšuje všechnu fantasií: »Od této chvíle blahoslaviti mne budou všechna pokolení!« *Nevěřím, že se najde člověk, který odepře Matce Boží dětinou lásku, jakmile vážně přemýšlí o této neslýchané skutečnosti!*

Milí bratři a sestry! Jedna matka umírala a její děti stály

kolem ní s úzkostlivým srdcem. Mezi nimi stálo také nejmenší pětileté, které ještě nemohlo chápat, co to znamená umírat. Jen tolik vědělo, že jeho matka, kterou slyšelo tak často krásně zpívat, leží nyní slabá a bledá na lůžku. A maličké řeklo nyní matce svým dětským způsobem: »Mami, je to pravda, že od nynějška již nebudeš zpívat?« Tu sebrala umírající žena zbytek svých sil a počala svou poslední píseň: »Matko Boží, neslycháno!« Tolik mohla ještě zazpívat, pak klesla mrtva do podušek.

Moji drazí! Bledá a vysílená leží také naše doba na smrtelném lůžku. Místo klidného žití, důstojného lidí, prožíváme svůj život uprostřed nedostatku, stálého strachu a sociálních otřesů. Bude dnešní člověk slyšeti ještě libozvučný hlas zvonu při klekání v hrozném hřmotu tohoto boje na život a na smrt? Staví se činžáky a továrny, letadla a auta, banky a obchodní domy; *avšak kdo nám dá opět lidské duše, které uctívají a velebí Marii?* Teprve potom znovu pocítíme oživující sílu mariánské úcty, jestliže se znovu rozmnoží věřící, kteří Marii chválí, jestliže i my se přičiníme k pokolení, které Marii blahoslaví. *Postavme se tedy v duchu k blahoslavené Panně, která plna radostného vzrušení zpívá Magnificat, a přednesme své prosby v písni:*

Před obrazem tvým, ó Matko Páně,
chceme prosby svoje skládati,
kéž nás chrání mateřské tvé rámě,
kdykoliv tě budem žádati.

V smutku světa, v nouzi, v těžkém kříži,
k tobě srdce s důvěrou se blíží:
Ó, rač v nebi mocnou přímlovou
býti nám vždy štědře pomocnou!

Amen.

VII.

OBRAZY NEJBLAHOSLAVENĚJŠÍ
PANNY MARIE.*Milovaní bratři a sestry v Kristu!*

Nevím, zdali se vám někdy dostala do rukou kniha nebo sbírka obrazů, která obsahovala jen obrazy mariánské, reprodukce nejslavnějších obrazů světa. To nelze vyličiti, člověk to musí sám mnohokrát prožiti, jak jej ovívá nadpozemský dech líbeznosti a půvabu a něžnosti, a jak duši plní hojnost vzpružující a posilující energie, když člověk pozoruje takovou sbírku obrazů.

Sta a sta je takových obrazů, a přece všechny mají jen jedině za předmět: samu neposkvrněnou, nejblahoslavenější Pannu Marii!

Vidím v duchu obraz Tizianův: Maria jest vzata do nebe. Obraz Belliniho: nejblahoslavenější Panna jsouc pohřížena v myšlenky hledí do širého, dalekého světa. Obraz Memlingův: Maria podává s úsměvem Ježíškovi jablko. Cranachův obraz: nejsvětější Panna hledí z jakéhosi ovocného sadu. Rubensův obraz: božské Dítě tulí se půvabně ke své matičce. Obraz Leonarda da Vinci: jemné tahy Matky Boží. Obraz Kvidona Reniho: zanícené oči, upřené k nebi. Obraz Sandra Botticelliho: závojem zastřená Panna naslouchá slovům andělovým. A obrazy Dolciho, Dürera, Giotta, Fra Angelica, Greca, Mantegnny, Correggia. A Murillových 30 obrazů »Immaculaty, Neposkvrněné«! A Raffaellovy 52 madony!

Musil bych zde vypočítávati nesčetná jména z dějin umění; neboť nebylo takřka slavného malíře, který by si

byl nepokládal za čest chopiti se štětce ke službě Matce Boží. Jak mnoho lidí již malovalo její obraz! V různých dobách! V různých pojetích! V rozličném oděvu! A vždy znovu přinášeli totéž: nad zemi a nade vše hmotné vítězně povznesený lidský ideál!

Milí bratři a sestry! Domníval jsem se, že bude dobře, budu-li jednou kázati také o obrazech Panny Marie.

Ne o všech, neboť potom bych ve svém kázání nedošel konce. Nýbrž pouze o několika: o těch mariánských obrazech, které vyzařují sílu a vzlet, poskytují povzbuzení a poučení pro boje při naší pozemské pouti. U třech takových obrazů se chci dnes s milými posluchači zastaviti a uvažovati, o čem tyto obrazy podávají svědectví. Tyto tři obrazy jsou: 1. *Maria, Matka Boží*, 2. *Maria, Neposkvrněná Panna*, a 3. *Maria, Královna nebeské říše*.

Dříve však, než povzneseme oči k obrazům nejsvětější Panny, chtěl bych ještě pochybovače upokojiti několika slovy; uklidniti ty, kteří nad opravdu velkým počtem mariánských obrazů nedůvěřivě vrtí hlavou a myslí si při tom: Není tato vroucí mariánská úcta nenáležitým odbočením od původní, vlastní věrouky a nezapomínáme při té velké úctě P. Marie na jejího božského Syna, Ježíše Krista? Takové námitky jest slyšet velice často, zvláště z úst nekatolíků; ovšem, jejich projevy mohou zmásti jen ty, kteří ani nemají pojem o prvních křesťanech, ani neznají jejich náboženský život. Kdo je zná, vidí hned, jak je ta výtka bezdůvodná: jako by byla nejsvětější Panna Maria v prvních stoletích neměla podíl na žádné zvláštní úctě, a jako by byla teprve pozdější století formálně úctu mariánskou do křesťanství podloudně vpravila.

To je tedy naprosto nesprávné! Kdo chce věděti, jak smýšleli první křesťané o nejsvětější Panně, ať si přečte

jen jednou evangelium sv. Lukáše. Lukáš, průvodce a přítel svatého apoštola Pavla, mohl přece viděti a musil věděti, jakých názorů byly první křesťanské obce o matce Ježíšově. A právě on podává největší a zevrubnou zprávu o Marii. U něho najdeme scénu pozdravení andělského, ono »Požehnaná's ty mezi ženami«, pozdrav sv. Alžběty, Magnificat, události v Betlemě a dvanáctiletého Ježíše v chrámě. O tom přece nemůže býti pochyby, že ten, který to napsal, a ti, kteří to četli, t. j. první křesťané, jistě Marii něžně uctívali!

Kdyby však stále ještě byl někdo v pochybnosti o původu mariánské úcty, ať jde jen jednou do nejstarších katakomb, do oněch podzemních římských chodeb, kam se první křesťané uchýlovali před pronásledovateli, kde konalí potají své bohoslužby a pohřbívali své drahé zesulé. Tak na příklad ať pozoruje slavný nástěnný obraz mariánský v katakombách sv. Priscilly, kde jest viděti Pannu Marii mezi hvězdami s božským dítkem v náručí. Před ní však stojí prorok Isaiáš, držící v ruce papyrový závitok svých proroctví. Obraz pochází z první polovice druhého století, tedy z oné doby, jejíž pokolení přímo slyšelo slova apoštolů. V týchž katakombách jest jiný mariánský obraz z druhé poloviny třetího století, který představuje nejsvětější Pannu, oděnou v nádhernou togu. Jest potřebí ještě nějakého příhodnějšího důkazu, než jsou tyto obrazy, které ukazují dost jasně, že mariánské úctě bylo již v nejstarší křesťanské liturgii vyhrazeno zvláštní místo? A jestliže naši první křesťanští předkové neměli žádných obav, že by úcta mariánská mohla jejich duše odvésti od Krista a překážeti christocentrickému rázu naší liturgie, měli bychom se snad my dáti znepokojovati nějakými pochybnostmi?

Nikoli! Stojíme zcela klidně před obrazem nejsvětější

Panny, poněvadž cítíme, že síla, která z ní pramení, její povzbuzení, její poučení a pomoc nás vede vždy výše, vždy blíže k nebi, vstříc jejímu božskému Synu.

1. *Maria, Matka Boží.*

První obraz, na nějž chci upoutati pohled svého milého posluchačstva, jest obraz Marie, Matky Boží.

To je typický obraz madony; tak bývá nejsvětější Panna nejvíce zobrazována.

Na tomto obraze vidíme před sebou Marii jako libeznou matku s jejím božským Dítěm, mile se na nás usmívající. Na některém obraze drží Dítě v náruči, na jiném jí spočívá na klíně, na třetím opět nám je podává. A její dobrotivé mateřské oči hledí na nás tak povzbudivě: Lidé, hled'te jen, milosrdný Bůh vám není tak vzdálen, on sestoupil k vám, těmto mateřským rukám odevzdal své poklady a jest hotov v každé době vám je rozdíleti.

Co nám praví a co nám nabízí obraz Madony, obraz Matky Boží?

a) *Co nám praví, to jest popud k Bohu, b) co nám nabízí, to jest pomoc Boží.*

a) Až do chvíle, kdy Maria darovala světu božské Dítě, šlo hříšné a v hříších se potácející lidstvo cestami vyhnanců, lidí bez domova. Když se však objevil na ponurém nebi v jasném lesku obraz Matky Boží, vypučel na zetlelém kmeni Adamově nový výhonek, výhonek znovu přijatých dítek Božích. To lze vyčísti z očí božského Dítka, které se na nás tak mile usmívá. Jako by byl sv. Pavel zde čerpal, co napsal k Titovi: »Ukázala se dobrota a lidumilnost Boha, Spasitele našeho.« (Tit. 3, 4.)

Avšak z obličeje nejsvětější Panny možno čísti ještě

také vážné napomenutí: Lidé, víte také, že vůle našeho Pána Ježíše Krista se ve všem shodovala s vůlí nebeského Otce — pravil přece sám o sobě: »Můj pokrm jest, abych činil vůli toho, jenž mě poslal.« (Jan 4, 34.) Ale také víte, že plány a díla má jsou jedno s vůlí mého božského Syna. Nuže, slyšte veliké poučení: Kdo mě chce následovati, následuj Krista; neboť kdo následuje Krista, ten přijde k nebeskému Otci!

b) Avšak Matka Boží nepovzbuzuje nás pouze, nýbrž ona nám také *pomáhá*. Největší theolog křesťanský, *sv. Tomáš Aquinský*, nijak nepřeháněl, když napsal větu, že nejsvětější Panna, ačkoli je také jen konečný tvor jako my, vzhledem ke své mateřské důstojnosti byla nicméně povýšena k důstojnosti, která již sahá k nekonečnosti. »Nejsvětější Panna« — tak píše doslova (S. th. I., q. 26, art. 6 ad 4) — »tím, že se stala Matkou Boží, obdržela nekonečnou důstojnost, poněvadž Bůh jest nekonečný; tato důstojnost jest podle toho takovou skutečností, nad niž si nelze lepší představití, nad niž také nemůže být nic lepšího, než Bůh.«

Ano, víme až příliš dobře, že Bůh je to, který nás slyší a nám pomáhá. Ale také víme, že nás slyší a nám pomáhá *k vůli* nejsvětější Panně, které my katolíci právem dáváme krásné a významné jméno: »prosící všemohoucnost«. Maria jest všemohoucí, pokud může všeho dosíci; avšak jen v přímlovách jest všemohoucí, neboť ne ona vše koná, nýbrž její požehnaný Syn, kterého na kolenou vzývá. Vždyť jestliže král Šalomoun ani jedenkrát nemohl odporovati prosbě své matky, jakpak by to mohl učiniti Pán Ježíš vůči nejlepší matce?

Jest nám všem známa překrásná kniha *sv. Augustina*, jeho »Vyznání«. V ní píše o své matce Monice po její

smrti: »Ty víš, ó Bože, jakou matku jsem v ní ztratil. Žádná jiná matka neprolila na hrobě jediného syna tolik slz, jako ona pro můj pád. A mohl bych já nevděčník na takovou matku zapomenouti? Nikoli, milá matko, nikdy a nikdy nezapomenu na tvou úzkostlivě starostlivou lásku ke mně, na tvé neklidné starosti a trpké bolesti srdce.«

Tak vděčným se jeví sv. Augustin své matce Monice. Čím však byla Monika v přirovnání k Matce Boží, a čím byl Augustin u srovnání s Ježíšem, našim Pánem? Hle, proto prosíme my katolíci s takovou důvěrou o přimluvu Matky Boží, poněvadž jsme přesvědčeni, že Kristus, náš Pán, který učinil první zázrak na přimluvu své Matky, nikdy prosby své matky neodmítne. Proto také již nikdy na našich rtech neumlkne ta překrásná modlitba: »Potěšení zarmoucených . . .« »Útočiště hříšníků . . .« »Uzdravení nemocných« — oroduj za nás!

2. *Maria, Neposkvrněná Panna.*

Druhý půvabný obraz, který umělci se zvláštní oblibou malují, jest obraz Neposkvrněné Panny.

a) Dříve než se však zastavíme u obrazu Neposkvrněného Početí, musím ještě, již to cítím, několika slovy objasnit náš článek víry o »*Neposkvrněném Početí nejblahoslavenější Panny*«, který mnozí nesprávně chápou.

Velice často musí člověk slyšeti poznámky, že někdo nemůže věřit v neposkvrněné početí, když přece je to neuvěřitelná věc! »Já jsem sice dobrý křesťan« — tak to zní dále — »ale co je moc, to je moc. Jakpak mohu něco takového přijmouti! Člověk má tedy věřit, že Maria přišla na svět bez otce nebo bez matky nebo vůbec ani ne přirozeným způsobem? Jak se může také něco takového učít?«

A ti, kteří projevují takovou nevoli, jsou potom celí užaslí, když slyší, že katolické náboženství nic takového nikdy neučilo. Neposkvrněné početí blahoslavené Panny přece neznámá, že Maria nepřišla na svět tak jako všechny ostatní děti, t. j. že neměla otce ani matky — vždyť slavíme 26. července svátek její matky, sv. Anny, a 16. srpna svátek jejího otce, sv. Joachima. Neposkvrněné početí vztahuje se tedy jedině a pouze na její duši; učí nás, že Bůh ušetřil duši Mariinu trestu, který jinak stíhá všechny lidi, vyňal ji ze zákona hříchu dědičného a se zřetelem na jejího nejsvětějšího Syna, na Pána Ježíše Krista, ani okamžik ji tímto hříchem, touto chmurou nenechal zastíniti. Neposkvrněné početí znamená tudíž tolik, že duše Mariina nebyla ani okamžik dědičným hříchem poskvrněna. Immaculata! Konečně jednou člověk, na něhož mohl nebeský Otec hleděti s nezkalenou radostí! Konečně jednou člověk, který mohl s nezkalenou láskou hleděti k nebeskému Otci!

b) Nuže, pohledme tedy, *jak vypadá obraz Panny bez poskvrny počaté!*

Na tomto obrazu stojí Maria na vrcholu nedosažitelné důstojnosti. Pod nohama má hada s rozšlápnutou hlavou a zeměkouli se všemi jejími jednotlivostmi, nečistotou a neřestí; ruce má na prsou křížem přeložené, oči upřeny k nebi, k čistým hvězdným výšinám. Jako by chtěla Neposkvrněná říci: Ach, lidé, co to píšete ve svých knihách! Co se to hraje ve vašich divadlech a kinech? Jaké to obrazy vystavujete? Chcete se od nynějška plaziti po všech čtyřech? Všude jen jed hada, všude jen prach a špína a bláto! Současná mládež se všude sytí jen pomyjemi marnotratného syna a — co z toho bude, co z toho všeho vykvete?!

Hle, kázání, které k nám ustavičně promlouvají obrazy bez hříchu Počaté!

Čtème jen významná slova sv. Jana: »I ukázalo se veliké znamení na nebi: Žena oděná sluncem a měsíc pod nohama jejíma, a na hlavě její koruna z dvanácti hvězd.« (Zjev. 12, 1.) Tu máme to veliké znamení na naší obloze: nejsvětější Pannu, »novou« ženu. Žena před Marií s Evou sjednocená klouže ve stopách hada, a tak dosahuje také stejného osudu: utkvěla na zemi, uvázla v blátě a jedla a užívala země. Nová nebeská Paní naproti tomu nebeskou krásou zdobí svou duši a duše těch, kteří u ní hledají útočiště.

Dosud bylo viděti všude jen padlé dobro: na netopýřích křídlech kmítal se mezi námi hřích, a co po něm zůstalo, to byly zlámané páteře, schýlené hlavy, růží zbavené tváře, zbořené zdi chrámové. Však, hle, zde máme konečně triumfující dobro, zde jest Maria! Nezměrné moře praví: »Vypluj na hlubinu!« Zasněžený vrchol hory praví: »Vystup na výšinu!« Neposkvrněná Panna však volá: »Povznes se ke mně!« Jestliže se to podařilo jedinému člověku, člověku z masa a krve — Marii — pak se to může podařiti *i mně!*

Dlouho a zevrubně pozoruji obraz Neposkvrněné Panny a zdá se mi, jako by její rty znovu zněly hymnem Magnificat: »Velebí duše má Hospodina!« Velicí umělci kladou veškeru hodnotu své duše ve své tvoření, a jejich duše mluví z obrazu, usmívá se ze sochy, zní z hudby. Vše, co krásného, hlubokého, jemného co do půvabu a vroucnosti vložilo umění božského Tvůrce v nejbлаhoslavenější Pannu, všechno to vyznívá nyní v jediném hymnu na pějících rtech Neposkvrněné. Hled'te jen, jak její duše plesá radostí, poněvadž jest plna Boha! A v takové míře, v jaké

je duše naplněna Božími myšlenkami, plány a vůlí, v té míře dovede také jásat, povznést se a radovati se. Ne pouze duše Mariina, nýbrž také naše, duše všech lidí. *Budeš tou měrou šťasten, jak blízko budeš Bohu* — to oznamuje Maria, která pěje své Magnificat, to nám oznamuje a tomu nás také učí obraz neposkvrněné Panny-Matky.

3. *Maria, Královna nebes.*

Na konec se ještě zastavme u obrazu, který znázorňuje nejblahoslavenější Pannu v její slávě u trůnu Božího. A to jest obraz Marie, Královny nebes.

Uvažovali jsme již někdy o tom, milí bratři a sestry, že obraz této vítězné, triumfující Panny vydává nevyslovitelně mnoho síly a potěšivě upevňuje naši víru *pro naše pozemské povolání?*

a) *Jak pustým, bezduchým, strastiplným a bez cíle se jeví přece za dnešní doby život mnohých lidí!* Pročpak žiji, jaký to má asi účel, že prožívám ve vší tichosti, v ústraní své dny, jeden po druhém? — takový nářek vychází z mnohé hrudi. Jak by bylo dobře, kdyby nám při takové příležitosti přišel na mysl život Mariin. Onen život, který žila v neznámé vesničce neznámé země; onen život, který navenek spočíval právě jen v úmorné práci šerých týdnů, který však v očích všemohoucího Boha měl takovou cenu, že mu Bůh přiřkl největší a nejčestnější úkol, jakého se může člověku na zemi dostat; ten život, který se zdál býti tichý a nepatrný, který však nicméně končil ve věčné blaženosti říše Boží.

Možná, že i můj život se podobá takovému klidnému a nepatrnému životu, jehož běh žádný životopisec nezvěční v silných svazcích. Zvěčnití? Jaké to opovážlivé slovo!

Jako by se něco na světě mohlo zvěčniti! Ale Pán Ježíš zvěční zásluhy onoho pozemského života, který člověk ztrávil v lásce a ve věrné službě Bohu, i když byl tak nepatrný a neznámý, náš Pán, z jehož úst v soudný den zazní slova: »Pojďte, požehnání Otce mého, vládněte královstvím připraveným vám od ustanovení světa.« (Mat. 25, 34.)

Tichý a skrytý život Mariin byl přece vysokého, světo-dějného významu, a její korunování za královnu nebes nás poučuje, že žehnající pohled nebeského Otce sám spočine na malé, neznámé chyšce, jestliže v duších jejích obyvatelů plane oheň lásky Boží.

b) Bůh měl od věčnosti své úmysly ne pouze s Marií, nýbrž se všemi lidmi, také se mnou — *ale běží o to, snažíme-li se my také poznati úmysly Boží a na jejich uskutečnění také spolupůsobiti.*

Tak se dělo i s Marií. Nejprve se jí zjevil anděl se zprávou o úmyslu Božím: »Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Aj, počneš v životě a porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš.« (Luk. 1, 30—31.) A nyní závisí vše na Panně Marii. Zdali nyní řekne »ano« nebo »ne«! Dá nyní své jednání k dispozici pro plán Boží, nebo se postaví stranou? Mariina překrásná odpověď vyznívá v »ano«: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.« (Luk. 1, 38.)

Víte, co tato prostá slova v sobě skrývají? Úplnou oddanost nejbлаhoslavenější Panny vůči poznané božské vůli. »Můj Pane a Bože, ode dneška nežiji již já svůj život, nýbrž odevzdávám se tobě, aby se tvoje úmysly uskutečnily: Pane, tvá vůle se staň ve mně!«

Jaké poučení, jaké označení cesty a pravidlo pro vlastní náš život! Poznati úmysl Boží a upřímně se mu oddati, aby se jeho plány uskutečnily! Není to mile krásný obyčej

vpravdě křesťanských duší, že se při ranní modlitbě modlí také »Anděl Páně« a pokorných slov Mariiných: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého« — užívají o sobě: »*Hle, Pane, tvé věrné dítě! Dej, ať se dnes na mně stane tvá vůle!*«

A za dne má si člověk několikrát položit otázku: Jest snad to, co nyní mluvím, čtu, konám nebo opomím, vůle Boží? Abych se snažil v tomto nesnesitelném okolí býti zbožný, ochotný, ukázněný — ano, to jest vůle Boží. Abych tohoto svého známého, který stojí na kraji propasti mravní, přivedl k Bohu — ano, to jest vůle Boží. Abych uprostřed pokušení, na mne doléhajících, nekolísal, aby mne nemoc nezmáhala, abych při svých slzách nereptal — ano, to jest vůle Boží. Abych však navštěvoval tyto dráždivé, pikantní divadelní kusy, abych prolistoval tento frivolní obrázkový časopis — Pane, je také to tvá vůle? Abych chodil do oné lehkomyšlné společnosti, abych uzavřel onen podezřelý obchod — Pane, je také to tvá vůle? Ne-li — dobře, pak to také neučiním! *Pane, dej, ať se ve mně děje tvá vůle!*

Hled'te, bratři a sestry, jakým překrásným věcem nás učí radostí zářící tvář Královny nebes, nejblahoslavenější Panny Marie, která trůní v lesku nebeské slávy!

Tak končím své kázání, které jednalo o obrazech nejblahoslavenější Panny Marie, ačkoli vím, že mnozí z milých posluchačů by mne asi rádi na něco upozornili.

»Přece již nemůže býti konec!« — tak by mohl někdo říci. »Přece stále ještě tu nebylo ani zmínky o nejpravděpodobnějším obrazu Mariinu, který je nám asi nejbliže, nejvíce nás sílí: ještě se vůbec nemluvilo o Matce bolestné.«

Zajisté, o té jsem ještě nemluvil. Avšak jen proto ne, abych tím více o ní mohl mluvit příští neděli, kdy celé kázání věnuji »bolestné Matce«.

Z doby před Kristem se nám zachovalo velmi mnoho soch, ale žádná z nich nikým tak neotřese jako sousoší Laokoonovo. To velmi dojímavé mistrovské dílo znázorňuje, jak dva obrovští hadi ovinují se kolem otce a jeho dvou synů, a jak ty ubožáky, s tváří zkřivenou bolestí a zoufalstvím, svírají. Hle, utrpení a otroctví lidstva, které se vzpíná a svíjí pod břemenem dědičného hříchu.

Avšak hled' jen, milý bratře, milá sestro, v našem chrámě jest jiná socha: socha paní tak laskavého pohledu, kol hlavy věnec ze dvanácti hvězd, pod nohama had, který jí však nemůže způsobiti smrtelné uštknutí, nýbrž svíjí se s rozdrčenou hlavou. Hle, oddechující si blaženost, svoboda vykoupeného člověčenstva!

Pokud Maria ještě nebyla na zemi, také nebyl člověk vykoupen. Od Marie jsme však obdrželi největší dar, Vykupitele světa! A právě proto také štětce umělců tisíci a tisíci obrazy vzdávají hold nejblahoslavenější Panně. Proto však také vystupují zbožné modlitby milionů a milionů lidských duší k nejsvětější Panně-Matce.

Matko, naše matko, která jsi Matkou Boží, ukaž nám plod svého života, abychom zůstali věrnými dětmi tvého svatého Syna!

Matko, naše matko, jež jsi plna milosti, pros za nás, abychom si Boží milosti velice vážili a ji chránili!

Matko, naše matko, která jsi rozšlápla hada, pomoz nám uchovati si čisté srdce a uč nás vítěziti nad hadem!

Matko, matko naše, která jsi královnou nebes, pomoz nám, abychom pozemský život tak vyplnili, abychom po jeho skončení mohli vejíti do věčné říše tvého božského Syna! Amen.

VIII.

MATKA SEDMIBOLESTNÁ.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

Pro vědecký a umělecký svět je to vždycky veliká událost, když ve Stockholmu švédský král rozděljuje odměny učencům a spisovatelům, poctěným laurem Nobelovy ceny.

Roku 1928 obdržela literární cenu spisovatelka Sigrid Undsetová. 7. prosince jela si přes Oslo do Stockholmu pro své vyznamenání. V Oslo uspořádali na její počest velkolepou slavnost. Ale příštího dne, na svátek Neposkvrněného Početí, odebrala se do dominikánského kostela a v úplné tichosti položila před sochu bolestné Matky Boží vavřínový věnec, který den předtím dostala od svých ctitelů.

Nikdo neví, jak asi často klečela tato proslulá spisovatelka před obrazem Matky Bolestné v hluboké modlitbě. Nikdo neví, co jí asi říkal její obličej o ctižádosti, životním cíli, o honbě za úspěchem, o lásce a uspokojení. Jediné to víme, že již miliony a miliony lidí hledělo do očí bolestné Matky Spasitelovy a u jejích nohou našlo útěchu, uklidnění a vůli k životu.

»Matka Bolestná« to jest, o níž chci dnes vám promluvíti. »Matka Bolestná«, na jejíž trnitou, kamenitou, tvrdou a smutnou životní cestu chci obrátiti pozornost svých posluchačů, abychom pochopili onu podivuhodnou moc, která z její úcty plyne do lidských duší. 1. Vstupte nyní se mnou, moji drazí, nejprve na *trnitou cestu, kterou Maria musela kráčet*. 2. Neboť teprve potom poznáme, *jaký to pramen síly vyvěrá z úcty Bolestné Matky k utišení našich bolestí*.

1. *Maria na cestě utrpení.*

Marii dnes nazýváme ponejvíce »blahoslavenou Pannou«. Ale toto pojmenování se vztahuje více na její nynější stav v nebi, než na její dřívější život na zemi. Neboť její pozemský život byl tolik protkán smutnými událostmi, že vzhledem k této skutečnosti nutno ji nazývati spíše »Pannou bolestnou«.

A to nás též nemůže překvapiti. Nemusíme se diviti, že proud Kristova utrpení živelní silou se rozlil nejprve přes Marii. Neboť kdo byl Kristu tak blízko jako Maria? Ona jest pučící strom, jehož květem jest Kristus. A odtrhne-li vichr květ, nemůžeme se diviti, že ani strom nezůstane nepoškozen. Jaký tedy div, že Maria všecko, co Kristus trpěl, vytrpěla spolu s ním?

Mluví se zvláště o sedmi bolestech Panny Marie. Které to jsou bolesti?

1. První bolest ji zasáhla již dlouho před narozením Kristovým, když totiž musela opustiti chrám, kde hodlala celý svůj život zasvětit ve službě Boží, a za manžela si vzíti sv. Josefa. Bolestné bylo pro ni toto rozhodnutí, ale ona je přijala, neboť nechtěla dáti přednost své vůli před přáními a plány Božími.

2. Druhá její bolest byla již mnohem hlubší. Sv. Josef neměl s počátku ani zdání, jak podivuhodným způsobem chtěl Bůh poslati na zemi svého Syna. V bezradném zmatku stál tedy před nastávajícím Mariiným mateřstvím a chtěl ji proto tajně propustiti. Nemůžeme si ani plně představit, jak asi palčivou ránu zasadila duši čisté Panny jen myšlenka na Josefův záměr!

3. Pak přijde bolest vyhoštění v oné noci betlemské, opuštěnost sv. rodiny, když hledala příbytek, studené stěny

betlemského chléva . . . zima . . . půlnoc . . . lidská bezcitnost . . .

4. Čtyřicátého dne po narození Kristově přichází tajemné proroctví starce Simeona. Nejblahoslavenější Panna obětuje malé Jezulátko v chrámě. A tu z úst Simeonových zaznívají Marii významná slova: »A tvou vlastní duši pronikne meč.« (Luk. 2, 35.) Jak příšerné předtuchy vtíraly se tehdy Panně Marii! Není-liž pravda, bolí to, když ostrý, bezcitný meč hluboko do masa, do nervů se vráží? Ale když ostré slovo píchá do duše a nejenom píchá, nýbrž ji »proniká«, jak asi hrozná je to bolest! Simeonova slova působila na Marii jako rána, kterou je zasažena vysoká zvěř, rána, která ji sice nemohla usmrtiti, kterou však ubohé zvíře cítí při každém kroku, ať uniká kamkoliv. Jsou slova a události — jako slovo loučící se matky nebo umírajícího otce — *na které člověk nikdy v životě nemůže zapomenouti*. Tak působila i slova Simeonova: Ustavičně se chvěla v Mariině srdci: když opatrovala své děťátko, když je uspávala, když se o Krista starala, přece věděla, že ho vychovává jen pro utrpení. »A tvou vlastní duši pronikne meč.«

A představme si nazaretský dům: S jakými bojácnými, úzkostlivými pohledy hleděla tato nejsvětější Matka na dorůstajícího Ježíše! Tak často ve Starém zákoně čtla nebo v synagoze v sobotu slýchala o tom, že příští Mesiáš bude mnoho trpěti! Když se čtlo Izaiášovo proroctví, jak bude vypadati trpící Spasitel. »Muž bolesti . . . Podoby a krásy na něm není . . . Červ jest a ne člověk, posměch lidí a povrhel chátřů . . .«, »sečteny budou všechny kosti jeho, zbodnou mu ruce a nohy . . .«, ach, jaký to meč bolesti asi pronikl duši Matky Boží!

5. Zatím však musela okusiti trpkost útěku do Egypta a všechno strádání ve vyhnanství.

6. Pak musela dvanáctiletého Ježíše na tři dny ztratiti a úzkostlivě jej hledati se srdcem zděšeným až k smrti — rovněž jako přípravu na veliké rozloučení, na nesmírnou ztrátu, na sedmou bolest, na Kristovu smrt! Chtěla-li býti nám lidem úplně blízko, musela okusiti největší bolest: ztrátu svého Syna.

7. A to byla sedmá a největší bolest Panny Marie. Hrozné zprávy dolétaly k Mariině uchu o jejím Synu: Jidáš ho zradil... v zahradě ho suroví vojáci zajali... Petr ho zapřel... nevděčný lid křičí: Ukřižuj ho!... bičování... trnová koruna... Ano, dovedeme si představit, čím byla každá nová zpráva bolestné Matce, která se stala mučednicí, »Královnou mučedníků«, ne prolitím své krve, nýbrž svými hroznými duševními bolestmi?

Kristus je odsouzen, kříž jest mu vložen na ramena. Polnice zaznívá, průvod se dává na pochod. V čele hlasatelé... pak tlupa pacholků... hřeby, provazy, kladivo, žebřík, jízda... a konečně jde znavený, vyčerpaný, zkrvavený Kristus s těžkým křížem na svých bedrech.

A najednou... na nároží se nyní odehrává srdcelomná scéna. Kdyby nebyli Ježíšovi nepřátelé tak zaslepeni, musel by je tento pohled dojmouti... V jedné části zástupu jest opravdu smysl k pochopení, uvolňují cestu: *nyní tu stojí Maria!* Marně se dobré duše snaží ji zadržeti, ovšem marně, nemohla zůstat doma: ještě jednou chce spatřiti svého Syna.

Ale jaké to setkání! »Čím větší láska, tím větší bolest« — praví sv. Augustin.

Čím větší láska! Neboť byla na světě láska, která by se dala srovnati s láskou Mariinou? Kdo znal Krista tak jako

ona? Od anděla slyšela, že její syn Synem Nejvyššího slouti bude. Viděla, jak mudrci od Východu před ním klekali! Po třicet let nezpozorovala na něm ani nejmenší chybičky, ani vlásku nedokonalosti, ale jen samu líbeznost, moudrost, dobrotu a lásku! A nyní je tento její milovaný Syn vyveden k potupné smrti!

A potom přijde křížování, smrt a pohřbení. »Nejblaho-slavenější Panna musela se státi účastna tohoto vyznamenání, aby její zásluhy zde na zemi vzrostly až k nebi... Její duše musela vystoupiti až ke kříži golgotské skály a tam se modliti: Bud' vůle tvá!« Co vytrpěla Mariina duše u paty kříže, to nemůže vyjádřiti lidské slovo. Co cítila, když Kristus vypustil svou duši, když jí tělo jejího Syna na klín položili, a — jak praví sv. Jeronym — její srdce vytrpělo právě tolik ran, kolik jich Kristus měl na svém těle, to všechno žádná lidská ústa nemohou vypověděti. To můžeme oceniti jen slovy Písma svatého: »Jeť jako moře veliká pohroma tvá, kdož tě zhojí?« (Pláč Jeremiášův 2, 13.) Kdysi jsi zapěla »Magnificat« — co říkáš nyní, bolestná Matko? Rci jenom to, co řekla v Starém zákoně Noemi: »Nenazývejte mne Noemi (to jest Sličnou), ale raději nazývejte mne Mara (to jest Hořkou), nebo hořkostí mne velmi naplnil Všemouhoucí.« (Ruth 1, 20.) »Ó, vy všichni, kteří (kolem) jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má.« (Jer. 1, 12.)

2. Matka bolestná a naše bolesti.

A) Před touto bolestnou Matkou objevuje se křesťanská duše zvláště ráda, a katolická Církev pěstuje její úctu dvojnásob horlivě. Ostatní události ze života blahoslavené Panny se slaví jedním svátkem, ale bolestem Mariiným za-

svěcujeme dva svátky: bolestný pátek po neděli Smrtné, a ještě jednou 15. září; a mimo to ctíme ji ještě bolestným růžencem, škapulířem, sochami, oltářními obrazy, písněmi.

Umělci nám představili blahoslavenou Pannu v nejrůznějších a nejvíce odpovídajících pojetích. Každé z těch pojetí je nám blízké, ale žádné tolik jako pojetí Marie v jejím utrpení. Blízký nám je obraz Madony, který nám staví před oči nejsvětější Pannu-Matku v jejích blažených radostech; blízký je nám obraz Immaculaty, který nám ukazuje Neposkvrněnou; blízký je nám obraz Virgo gloriosa, obraz vítězné Královny nebes. Ale žádný není tolik lidský, žádný nás nedojímá tak silně, žádný nejde tak k srdci jako obraz Matky bolestné.

Ale koho by to mohlo udivovati? Pokusme se, milí bratři a sestry, upamatovati se na svá první dětská léta. Co nám z naší matky nejživěji utkvělo v paměti? Kdy a za jakých okolností učinila na nás největší dojem? Dotklo se mne snad nejvíce to, když mne plna radosti učila choditi, když mne při mých nejistých krocích podpírala, povzbuzujíc mne? Vzpomínám si snad nejživěji na to, jak mi zpívala ukolébavku? Na to, jak mne radostně objala, když jsem se po dlouhé nepřítomnosti opět vrátil domů? Vzpomínáme tedy nejvděčněji veselého matčina obličeje?

Ne! Nýbrž toho úzkostného pohledu, s nímž se naše milá matka v mnohých, v horečném bdění prožitých bolestných nocích skláněla nad naším lůžkem a *pro nás* plakala; a ještě více jejího smutného obličeje, když pro náš omyl nebo pro naši špatnost *nad námi* prolévala slzy. Ano, krásný a dojemný je obraz matky, která pečuje o své dítě, ale nejkrásnější a nejdojemnější je přece obraz matky trpící pro své dítě. Proto také promlouvá nejsilněji ze všech mariánských obrazů k našemu srdci obraz bolestné Matky,

když se každá bolest panenské matky vztahovala na její božské dítě. Když se přihodí dětem něco nepříjemného, utíkají se k matce. Podobně utíkáme se také my ve všech svých utrpeních ke společné matce všeho křesťanstva, k Marii.

B) Někteří chtějí psychologicky vysvětliti, v čem tkví tajemná síla, která po 2000 let proudí na duše trpících lidí ze svatého obličeje bolestné Matky. *V čem se skrývá tedy utěšující síla bolestné Matky Boží?*

1. Nejprve ve *velikosti jejich bolesti*. Velká bolest léčí malou, při velké bolesti bližního zapomínáme na svou malou. A když my klopýtající, zápasící, unavení lidé odhalíme své každodenní malé i velké starosti, zklamání a trpkosti před bolestnou Matkou Boží, budeme zahanbeni a budeme cítiti, že to vše není nic u srovnání s mořem bolesti Mariiných. A přece chceme být skleslí? Můžeme zatrpknouti až k zoufalství? Nařikáme, jako bychom nebyli již schopni snášeti déle tento život? Jak proti tomu mlčí Maria, jak bez nářku trpí, s jakou důvěrou vzhlíží k nebeskému Otci!

2. Avšak pohled bolestné Matky neulehčuje naše utrpení jen tím, že ona také trpěla, nýbrž především, *jak trpěla*.

Nevykoupila nás bolestná Matka, nýbrž její svatý Syn, který za nás přinesl na kříži krvavou oběť. Ale jako novoknězi, který slaví primici, asistuje a pomáhá jáhen, tak u kmene kříže bolestná Matka Boží je asistujícím jáhnem obětujícímu Vykupiteli.

Na mnohých obrazech se Maria představuje, jak se na Golgotě hroutí. Ne, to není správné! »*Stabat Mater!*« Matka Boží *stála!* Ani při setkání na křížové cestě, ani pod křížem se nezhroutila! Vzlykala, trpěla a truchlila, avšak ne pohanským způsobem. Neproklínala tryznitele

svého Syna, nepozbyla sebevlády, ač kolem ní zuřilo moře bolesti.

Co jí dodalo síly k tomu? Víra! Jen a jediná víra! Věděla, že z utrpení jejího Syna pramení věčná spása lidem. »Staniž mi se podle slova tvého« — stále opakovala, a když za nás přinesla tuto nekonečnou oběť tím, že položila svého Syna na oltář kříže, stala se jáhnem, asistujícím vykupujícím Kristu.

Bratři, sestry! *Jako Maria se stala teprve utrpením svého Syna dokonale důstojnou, tak také nás přivádí utrpení velmi blízko k němu.* Býti zbožný a modliti se, dokud je to lehké — i to je krásné! Ale za zkušební kámen upřímné zbožnosti platí: *vytrvati ještě, i když je to tak těžké!* Chceš, aby se jednou stkvěla na tvé hlavě koruna? Dobře, pak se neboj, jestliže zde na zemi vězí v tvém srdci trn! Víš, co znamená velikost duše? Když Bůh někoho navštíví, když někoho vystaví zkouškám, když ho kárá, když se zdá, jako by již člověka zcela opustil — tehdy zůstatí věrným, i potom ještě vytrvati a líbati trestající ruku, toť velikost duše! Bůh neučinil v utrpení výjimku ani u Matky Ježíšovy — měl by ji snad u nás učiniti?

3. Ale utěšující síla bolestné Matky je neposléze v tom, že *přivádí trpící duše, které k ní volají, blíže k svému trpícímu božskému Synu, našemu Pánu Ježíši Kristu.* Mohli bychom skoro říci, že bere naše rány do svých mateřských rukou a že je ponořuje do vykupující krve Kristovy, takže tím máme v utrpení účast nejen na Kristově utrpení, nýbrž také na jeho slávě. Také nám platí napomenutí svatého apoštola Petra: »Poněvadž tedy Kristus za nás vytrpěl podle těla, ozbrojte se i vy touž myšlenkou — neboť kdo vytrpěl podle těla, upustil od hříchů.« (1 Petr. 4, 1.)

Tak najde u bolestné Matky potěšení duše, která trpí

pod údery osudu. Komu zemřeli nejmilovanější příbuzní, ten ví, že pod utěšujícím pohledem bolestné Matky ustávají bolestné záchvěvy srdce a že palčivá rána duše pocituje úlevu. A ti, které tvrdá pěst života rozdrtila a přitlačila k zemi, zdvíhají je opět bojovně před obrazem té, která i tehdy dovedla státi vzpřímeně, když její milovaný Syn umíral na kříži a která se nezhroutila, když jí bylo vloženo na klín krvavé tělo jejího Syna.

Kdo přijde do chrámu sv. Petra v Římě, neopomine si prohlédnouti jedno z nejkrásnějších uměleckých děl nepřekonatelného Michelangela: »Pietu«. Co označuje toto slovo Pietà? »Obraz, vzbuzující soucit.« Opravdu, tato socha musí pohnouti i těmi, kteří mají kamenné srdce! V sebe ponořena sedí zde bolestná Matka. Zahaluje ji řasnatý oděv, její hlava je trochu skloněna na bok, a tak se dívá... pozoruje mrtvé tělo svého božského Syna. Pravou rukou drží mrtvé tělo, kdežto levá je spuštěna s otevřenou dlaní a touto rukou vede němou, ale zcela výraznou řeč, mluví stejně dojemným, bolestným posunkem ke každému trpícímu, který před ní stojí: »Ó, vy všichni, kteří kolem jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má.« (Pláč Jer. 1, 12.)

Bolest blahoslavené Panny byla veliká — a její duše se přece nezhroutila! A právě na tomto bodě se zrovna rozchází křesťanské a pohanské pojetí života. Také pohané musili proti svému stanovisku přijmouti utrpení, také jejich filosofie musila je nějak vysvětliti, utrpení je přece již tak dlouho, jako jsou lidé na zemi. Ale bezmocnost pohanské filosofie se snad nikde tak strašně zřetelně neobjevuje jako právě při zodpovídání této otázky. Také pohanský svět si vytvořil svou »bolestnou matku«, Niobu. Niobu přepadla při pohledu na její krásné děti taková pýcha, že se rouhala

bohům. A uražení bohové usmrtili ze msty její děti. Tu ztrnula Nioba ve svém nesmírném bolu v kámen. Zde máš obrovský rozdíl mezi Niobou a Mater dolorosa! Nioba ztratila své děti, také Maria ztratila své dítě. Ale pohanství nezbývá ani slovo pro utrpení a Nioba ztrnula proto v kámen pod tíží bolesti, protože nenalezla útěchy, která by jí dodala síly. Také Maria ztratila své dítě, také ona lkala: »Jest jako moře veliká pohroma má« (Pláč Jer. 2, 13), přece však se nehrouť, přece neztrne k smrti. Pohled' jen, i z obličeje Piety září za bolestnými tahy odpověď, dokonalá odevzdanost Bohu: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.«

Zde máme, milí bratři, milé sestry, požehnaný, útěšný pramen síly v úctě bolestné Matky! Kdo umí nahlédnouti do hloubky tohoto kultu, *ten také nepřipadne na chybné tvrzení, že to všechno jest jen sentimentalita, která se hodí jen pro děti a pro ženy. Ó, vůbec ne!* Muži v tvrdém boji, i učenci a vojáci čerpají z tohoto zřídla! Čerpá z něho sílu mladík, který zápasí o čistotu své duše, tak často v tvrdém a nezřídka skoro beznadějném boji utíká se k bolestné Matce a pod jejím uszlzeným pohledem ztrácí krev žár a velitelská a neoprávněná žádost pudů umlká. Síly, odvahy a útěchy dostává se i dospělému, který se od bolestné Matky dozví, jak musíme pohanské utrpení denního života pokřtiti a posvětiti v krvi Kristově, jak je musíme snášeti záslužnou duševní silou, naplněnou vůlí Boží, místo aby-
chom se bezmocně kroutili, skřípajíce zuby a svírajíce pěsti. Také právě proto zůstane úcta k bolestné Matce jedním z našich nejmilejších pramenů síly, pokud je na zemi nemoc, rána osudu, utrpení a bolest, to znamená, pokud ještě žije na zemi člověk.

Jako pnoucí rostlinka přiviňme se v životních bouřích

na nikdy nekolísající sloup bolestné Matky. Vždyť má přece mateřské srdce, které rozumí našemu volání: »Matko milosrdenství, oroduj za nás!« K ní vzdychejme ze slzavého údolí, aby k nám obrátila své milosrdné oči, jsme přece skrze bolesti velkopáteční zapsáni v jejím srdci! Plni důvěry volejme k ní ve všech křivdách a navštívěních života. Ale prosme ji zcela zvláště o to, aby v našich posledních, osudově rozhodných minutách byla u nás, kdy se budeme modlití andělský pozdrav ne obvyklým způsobem: »... pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší«, až ono »i« vypadne a my budeme říkati: »Bolestná Matko, naše Matko! Přišel okamžik, pro který jsem po celý život prosil o tvou pomoc: pros za nás... nyní, nyní: v hodinu smrti naší.«

Milí bratři a sestry! Na pobřeží Severního moře vypravují o ženě jednoho rybáře dojmavou událost.

Severní moře je divoká, bouřlivá voda, a nejednou zmizeli tam beze stopy za vyjícího orkánu nic netušící rybáři. Muž té ženy byl se svými syny již dlouho na bouřlivém moři a nevraceli se domů. A opět padla černá noc a nikde nebylo možno vypátrati světlo, ukazující cestu k domovu. Co učinila žena v největší tísní? Zapálila svůj vlastní domek, svůj jediný majetek, a tak stála se statečným srdcem vedle plamenem hořící pochodně toho, co tvořilo její štěstí, až zbloudilí rybáři konečně pomocí tohoto zvláštního ohně dojeli domů.

S takovou nadlidskou silou stojí blahoslavená Panna u zapálené pochodně svého štěstí, pod krvavým křížem svého božského Syna. Tam stojí, a za nás se modlí, abychom při plameni oběti kříže, který plá k nebi, dospěli domů, my všichni domů do požehnané říše jejího božského Syna! Amen.

IX.

MARIA, MATKA NAŠEHO NÁRODA.

V Kristu milovaní bratři a sestry!

V roce 1925 vyhledal francouzského ministerského předsedu *Herriota* jeden vídeňský novinář. Herriot byl v té době nejen nejvlivnějším francouzským státníkem, ale také zapřísáhlým nepřítelem křesťanství. Rakousko prožívalo tehdy nejtěžší osudový rok a nebylo v poslední řadě dílem Francouzů, zvláště jejich ministerského předsedy, že sannační problém těžce zkoušené země byl rozřešen zahraniční půjčkou.

A tento náboženství nepřátelský francouzský ministr vyprávěl vídeňskému novináři tuto zajímavou příhodu:

Když jsem byl nakrátko ve Vídni, mluvil jsem s mnoha lidmi, také mnoho jsem viděl, ale ze všech těch věcí utkvěla mi živě v paměti jediná scéna. Od té doby vzpomínám si na tuto příhodu, kdykoli myslím na Rakousko. Na jedné své cestě přišel jsem také do svatoštěpánského chrámu, abych si jej prohlédl. Před presbytářem viděl jsem starý mariánský obraz, před nímž hořely svíce. Klečelo před ním mnoho lidí. Skryl jsem se za nejbližší stojícím sloupem, abych odtamtud mohl pozorovati lidi. Mezitím přicházeli věřící, jeden za druhým. Mezi nimi byli mladí i staří, muži i ženy, ale všichni — do jednoho — byli sehnuti, takže jejich vnější zjev prozrazoval zcela zřetelně břemeno života. Ten i onen obličej zrcadlil bídu, ale všichni byli oduševněni důvěrou, pokud se modlili. Pochopil jsem, že tento chudě oděný, špatně živený, sehnutý lid representuje Rakousko, které prosí o pomoc. Na to jsem myslel, když jsem podnikl

kroky v zájmu Rakouska, a na to myslím ještě dnes, kdykoli mi přijde na mysl rakouské hlavní město.

Není to zajímavé vyznání, milí bratři, z úst známého nepřítele náboženství? Že mariánská úcta zbožných katolíků nenechá ani předpojaté a nepřátelské srdce chladným a lhostejným?

S jakou radostnou pýchou musíme holdovati blahosla-
vené Panně, a zač máme děkovati mariánskému kultu —
o tom mluvil jsem již po osm neděl, a závěrem chtěl bych
dnes krátce shrnouti, co jsem až dodnes řekl. Tedy 1. *přeh-
hlédneme krátce řadu požehnání, která plynou z marián-
ské úcty každému křesťanu*, a 2. ke konci připojím ještě
novou myšlenku; poukáži na onu zvlášť vroucí úctu, jakou
katolické, vlast milující duše holdují *Naši milé Paní*.

1. *O požehnání plynoucím z mariánské úcty.*

Jak mariánská úcta upevňuje naši víru a mravy — těmito
dvěma otázkami jsme se zabývali v minulých kázáních.

A) *Mariánská úcta posiluje naši víru*, poněvadž Marii
může uctívati jen ten, kdo se klaní jejímu božskému Synu.
Kdo je tedy horlivým ctitelem Mariiným, nemůže, což je
zcela přirozené, pozbyti víry v jejího božského Syna.

Jsou lidé, kteří nám nemohou odpustiti, že se s vroucí
láskou modlíme vedle Otčenáše ještě Ave Maria. Ptám
se jich, zda se snad tím, že máme »Zdravas Maria«,
modlíme méně Otčenáš? Jsou lidé, kteří narážejí na to, že
se v našich kostelích lesknou mariánské obrazy ve světle
svící. Ptám se však, zda necháváme proto Kristovy obrazy
v temnotě? Ne, moji drazí, nemohu věřiti, že by Kristus
Pán, kdyby se dnes ve viditelném těle objevil mezi námi,
tento Ježíš, který za svého třicetiletého života ctil blahosla-

venou Pannu-Matku s takovou zbožností a poslušností, jak dítě ještě svou matku nikdy dosud nectilo — že by snad tento Kristus nařídil toto: »Přestaňte s modlitbou Zdravas Maria a zhasněte hned svíčky před mariánským obrazem!

Ne, to by Kristus neřekl! Spíše by řekl znovu v novém smyslu, ukazuje při tom na Marii: »Hled'te, vaše matka!« A kdo je blízko matce, nebude také daleko od syna.

A kdybychom si ani nebyli jasně vědomi, a nemohli ani sílu mariánské úcty vědecky odůvodniti, přece by i potom a přesto úcta Matky Boží chránila a upevňovala naši víru, třeba tím způsobem, jako sloužil k pobožnosti starý, dávno zabílený mariánský obraz — neznám lidem — oněm dánským protestantům, o nichž se zmiňuje slavný dánský konvertita Jörgensen.

V rozkošné povídce totiž Jörgensen píše, jak v jednom dánském kostele žil mariánský kult staletí dále i v době, když tam protestantství již dávno ovládlo. Novotáři vyvlastnili všude katolíkům nejkrásnější staré kostely a zabavili je pro své vyznání! V jednom takovém vyvlastněném kostele podrželi lidé zvyk, který si dlouho neuměl nikdo vysvětliti. Podle starého zvyku otců zastavili se před obílenou částí kostelní stěny, uklonili se uctivě směrem ke stěně a teprve potom šli dále. Nikdo nevěděl, co znamená tento starý obyčej, až teprve při opravě přišli na to, že na tomto místě v kostele bylo fresko blahoslavené Panny Marie, které protestanté při přejímání kostela ve spěchu zabílili. Příslušníci nového náboženství skláněli se zatím — nevěděli proč? — i dále tam, kde jejich katoličtí předchůdci skloněním hlavy holdovali Matce Boží.

Tak uchovává Matka Boží také v naší duši neporušenost víry ve svého božského Syna, a kdo by neviděl, jak velice

dnešní lidstvo potřebuje, aby blahoslavená Panna pěstovala víru v duších!

Dnes, kdy člověk tak snadno přilne k zemskému prachu, k pomíjejícímu světu a jeho marnostem, dnes musíme se považovati za zvláště šťastné, že voláme k Marii a že smíme říci s *Dantem*, nesrovnatelným básníkem křesťanství: »Královno, která dosahuješ všeho, co chceš, prosím tě, udrž ve mně živou touhu po věčnosti, tvá ochranná moc kéž přemůže ve mně vlny pomíjejících věcí.«

B) Avšak mariánská úcta posiluje nejen naši víru, nýbrž i náš mravní život, a právě proto jsem mluvil o tom, zač vděčí ženy a zvláště matky Panně Marii.

Pro pozemský život ženy zná naše svatá víra jen dvě cesty. Buď se státi matkou v úplné až do smrti trvající věrnosti, jak to bylo stvrzeno přísahou u Božího oltáře, anebo setrvati až do konce v panenské čistotě, aby se mohla jednou objeviti před věčným soudcem ozdobena bílým závojem nevinnosti. Jiné cesty není, ač tento svět se svými zhoubnými lákadly snaží se doporučiti třetí možnost!

Čistý, neporušený život nebo život matky — to jsou dva ideály. A musíme si vysoko ceniti, že Maria — jedinečnou milostí — obojí v sobě spojuje a tím zůstává věčným ideálem každé hodné ženě, ideálním příkladem každé dívky a každé matce zároveň. Maria je panna a Maria je matka! A poněvadž Mariino povolání nebylo dokončeno tím, že nám dala Syna Božího, nýbrž je jejím věčným povoláním, aby nám stavěla před oči až do konce světa ztělesněný ženský ideál, proto znějí naše mariánské písně takovou vroucí, dětskou důvěrou k blahoslavené Panně a budou zníti dále až do konce času.

Prastarý nádherný pozdrav naší svaté Církve je známé

»Salve Regina«. »Salve, Regina, mater misericordiae, vita, dulcedo et spes nostra salve!« — tak počíná modlitba. »Zdrávas Královno, matko milosrdenství, živote, sladkosti a naděje naše, buď zdráva!« Kdo jednou slyšel tuto podivuhodnou melodii, jak ji řeholníci mnohých klášterů ještě dnes zpívají společně po večerní modlitbě, než odejdou k odpočinku, ten jistě vycítí tu dětskou důvěru, úctu a příchynost, kterou pravé Kristovo náboženství přinášelo ve všech dobách Matce Boží.

Salve Regina! Buď zdráva naše Královno, Panno plná radosti, kterou Bůh od věčnosti vyvolil a našel hodnou, aby se stala matkou jeho jednorozeného Syna.

Salve Regina! Buď zdráva, naše Královno, bolestná Matko, která jsi spolutrpěla v mučednické věrnosti všechna utrpení svého Syna!

Salve Regina! Buď zdráva, naše Královno, Panno slavná, jež jsi se svou duchovní krásou, která vykvetla ze spojení s Bohem, stala se z »děvečky Páně« »Královnou nebes«!

»...obrat' k nám své milosrdné oči a požehnaný plod života tvého nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladrká Panno Maria!«

2. *Maria, naše milá Paní.*

Takové myšlenky se vynořovaly v naší duši při posledních kázáních, v nichž jsme rozjímali o požehnaných účincích mariánské úcty. Nemohu však cyklus kázání uzavřít, aniž bych napověděl napřed další myšlenku, která nám všem je blízká: *Maria, milá Paní našeho národa.*

A) *Mária a naše vlast!* Smíme tyto dva pojmy těsně spojit? Neboť smíme mluvit o národě ve spojení s mariánskou úctou, vlastně smíme všeobecně mluvit o mariánské

úctě našeho národa? Což Maria není společným pokladem všech národů, všech katolíků světa? Sluší se, aby ji někdo vyžadoval zvláštním způsobem pro jeden národ, aby ji takřka někdo vyvlastnil?

Je to pravda: Maria náleží všem národům. Úplně stejně miluje Maria lidi různých ras, neboť u ní neplatí, které rasy, nebo kterého národa jsi dítětem, nýbrž jaká je tvá duše a jak miluješ jejího božského Syna. To je pravda.

A přece nikomu nebude překážeti, když jednotlivé národy, jednotlivé země přímo spolu závodí, aby uctily Matku Boží zvláště vroucně.

Ital nazývá Marii nejraději Madonna, Má Paní. Francouz ve stejném smyslu Naše Paní, Notre-Dame, a vystavěl jí k počtě četné nádherné kostely. Notre-Dame v Paříži, Notre-Dame v Lurdech. Bavoři nazývají ji s oblibou Patrona Bavariae, patronka Bavor; Švýcarům je zvláště milá Matka Boží Ensiedelnská, Rakušanům Mariazellská, Polákům Čenstochovská a nám Svatohorská, Svatohostýnská.

B) Je zajímavé studovati *jména, která dala nábožná úcta k Matce Boží u různých národů*. V latině se jmenuje prostě »Sancta Maria«, »svatá Maria«. Ital ji oslovuje Madonna, Má Paní, Francouz Notre-Dame. Němec Naše milá Paní. Maďar má dva zvláštní výrazy: Velká Paní, potom Velká blahoslavená Paní. Čechové ji nazývají Matička Boží nebo Panenka Maria.

Kdo však utvořil tak krásná slova? Jednotlivec sotva, filolog sotva, jistě však celý národ, genius lidové řeči. Pro vše, co lid o blahoslavené Panně-Matce Marii věří a vyznává, pro vše, co na ní ctí, vytvořil si přiléhavé slovo.

Je sice zvláštní řád k uctění bolestí blahoslavené Panny, ale není řád, který by se nazýval řádem Naši milé Paní. Co však Matka Boží pro náš lid znamená, vyjadřuje živá

lidová řeč a vyznává to zvláště tam, kde ji celý národ nazývá »Naší milou Paní«.

C) *Zač má býti náš národ vděčen Naší milé Paní?*

Vroucí zbožnost spojovala s ní naše předky. Naše bojující oddíly modlily se často na bojišti nahlas růženec, na jejich praporecích vlál obraz Naší milé Paní, a když hrdinsky padli, byl prapor mariánským obrazem ozdobený jejich rubášem a večerní klekání zpěvem nad hrobem.

a) U Štyrského Hradce leží malé klidné lázeňské místo Radegund, které i nemocní Maďaři rádi vyhledávají. V idylickém lesíku na promenádě je tam socha »Velké Paní Uherské«, která bývá po celé léto ozdobena čerstvými květinami: maďarští lázeňští hosté jí prokazují tuto službu lásky. Tam v cizině cítí tito lidé, že »Velká Paní« je velmi blízká jejich duši.

Milí bratři a sestry! My lidé, my všichni žijeme v cizině, dokud jsme na pozemské pouti. Ach, kéž bychom neopomíjeli neustále skládati květiny mravného života k nohám Matky Boží! Na mnohé minci se stkví obraz Matky Boží. Ach, kéž by byl v duši každého našeho spoluobčana vtištěn velmi živě obraz blahoslavené Panny, naší milé Paní! Tak živě, že bychom se nemohli ztratiti v pozemských starostech, že bychom nemohli do nich zapadnouti.

b) A zač za všechno má náš národ děkovati Matce Boží, Naší milé Paní!

Jsou duchovní síly, kterých nemohla zlomiti tyranská libovůle, a dějiny nazývají svým vlastnictvím pravdy, které samy pohřbily a znovu probudily k životu! . . .

Milí bratři a sestry! Počal jsem kázání příhodou z Vídně, tak také chci nyní uzavřiti mariánský cyklus.

Ve vnitřní Vídni, nedaleko od štěpánského chrámu, je ulice, která nese zvláštní jméno »Ulice u nebeské brány«.

Také tam byl klášter »U nebeské vrátné«, jistě podivné označení! Ale podivné jen pro toho, kdo nezná půvabnou legendu, která opřádá tento klášter.

Legenda praví, že v dávné době přesytla se jedna jeptiška, která obstarávala službu u brány, klášterního života tak, že ji uchvátila mocná touha po velikém světě. A jedné noci, když celý dům spal, opustila klášter. Ubožačka nebyla jistě špatná, byla to asi jen slabá duše. Neboť v posledním okamžiku, když již odcházela, vzala ještě rychle klíče od brány a schovala je ve spěchu za obraz Matky Boží se slovy: »Nebeská Matko, tvá služebnice náleží nyní světu, tu máš klíče, ochraňuj od nynějška klášter . . .«

A ubohá jeptiška prchla . . .

Sedm let žila venku ve světě!

Ale svět je hrozný, svět je lživý, svět je šalebný. A ubohá, ztracená duše se kradla tichou nocí, zcela zlomena, pokořena, plna lítosti a kajícího srdcem na posvátné místo, které tak dávno opustila. A hle, div divů! — klíče našla neporušeny za mariánským obrazem, kam je před sedmi lety v oné smutné noci ukryla. Nikdo v klášteře nepozoroval, že sedm let chyběla, *poněvadž za ubohou zbloudilou duší zastávala úřad [fortnýřky sama požehnaná Matka a po sedm let bděla nad domem . . .*

Milí bratři a sestry! Potud legenda.

Pravda však je: žádná duše nemůže zahynouti, která se svěřila Marii. Amen.

OBSAH:

VÍTĚZSTVÍ KRISTOVO.

I. VSTAL Z MRTVÝCH!	7
1. Odkud víme, že Kristus vstal z mrtvých?	9
2. Vytáčky proti skutečnému zmrtvýchvstání Kristovu.	12
II. VSTANEME Z MRTVÝCH!	17
1. Důvody pro víru ve vzkříšení.	19
2. Obtíže, s nimiž se setkává víra ve vzkříšení.	23
3. Co nám poskytuje víra ve zmrtvýchvstání?	25
III. ÚTĚCHA VZKŘÍŠENÉHO KRISTA.	28
IV. POSELSTVÍ ZMRTVÝCHVSTALÉHO KRISTA.	39
1. Poselství zbožným ženám.	40
2. Poselství Petrovi, který jej zapřel.	41
3. Poselství Marii Magdaleně.	42
4. Poselství nepřátelům.	45
5. Poselství věřícím.	46
V. »VSTOUPIL NA NEBESA.«	51
1. Rozkaz loučícího se Krista.	53
2. Útěcha loučícího se Krista.	57
VI. »ODTUD PŘIJDE SOUDIT ŽIVÝCH I MRTVÝCH.«	64
1. Bude skutečně poslední soud?	66
2. Jak se bude poslední soud konat?	68
3. Boží dobrotivost a přísnost soudu.	72
VII. ÚTĚCHA POSLEDNÍHO SOUDU.	77
1. Nebude hříchu bez odplaty.	78
2. Ani nejnepatrnější dobro nebude bez odměny.	84
VIII. »JEŽÍŠ KRISTUS TÝŽ VČERA I DNES I NA VĚKY.«	90
1. Kristus žil mezi námi.	91
2. Kristova historie nemá konce.	94

PANNA MARIA.

I. JAKÝM PŘÁVEM CTÍME BLAHOŠLAVENOU PANNU?	107
1. Matka Boží.	109
2. Mariánská úcta podle Písma svatého.	113
II. POCHYBNOSTI O MARIÁNSKÉ ÚCTĚ.	118
1. »Počal se z Ducha svatého.«	120
2. »Sourozenci« Kristovi.	122
3. Kristus a Maria.	125
III. MARIA A NAŠE VÍRA.	130
1. Mariánská úcta posiluje naši víru.	131
2. Mariánská úcta oživuje naši víru.	133
3. Mariánská úcta zceluje naši víru.	135
4. Mariánská úcta zkrášluje naši víru.	139
IV. MARIA A ŽENY.	143
1. Čím byla žena před Marií?	144
2. Čím se žena může státi prostřednictvím Panny Marie?	146
3. Co by bylo z ženy bez blahoslavené Panny Marie?	151
V. MARIA A MATKY.	155
1. Co nám přináší důstojnost Marie Matky?	157
2. Co propůjčuje hodnost Marie Matky pozemským matkám?	161
VI. »OD TÉTO CHVÍLE BLAHOŠLAVITI MĚ BUDOU VŠECHNA POKOLENÍ.«	166
1. Úcta Mariánská v prvotním křesťanství.	168
2. Mariánská úcta ve středověku.	171
3. Úcta Mariánská v novověku.	173
VII. OBRAZY NEJBLAHOŠLAVĚJŠÍ PANNY MARIE.	178
1. Maria, Matka Boží.	181
2. Maria, Neposkvrněná Panna.	183
3. Maria, Královna nebes.	186
VIII. MATKA SEDMIBOLESTNÁ.	190
1. Maria na cestě utrpení.	191
2. Matka bolestná a naše bolesti.	194
IX. MARIA, MATKA NAŠEHO NÁRODA.	201
1. O požehnání, plynoucím z mariánské úcty.	202
2. Maria, naše milá Paní.	205

DR. TIHAMÉR TÓTH,
PROFESOR BUDAPEŠTSKÉ UNIVERSITY

VÍTĚZSTVÍ KRISTOVO

PANNA MARIA

AUTORISOVANÝ PŘEKLAD Z MAĎARŠTINY

VYDALO V BŘEZNU 1936 NAKLADATELSTVÍ

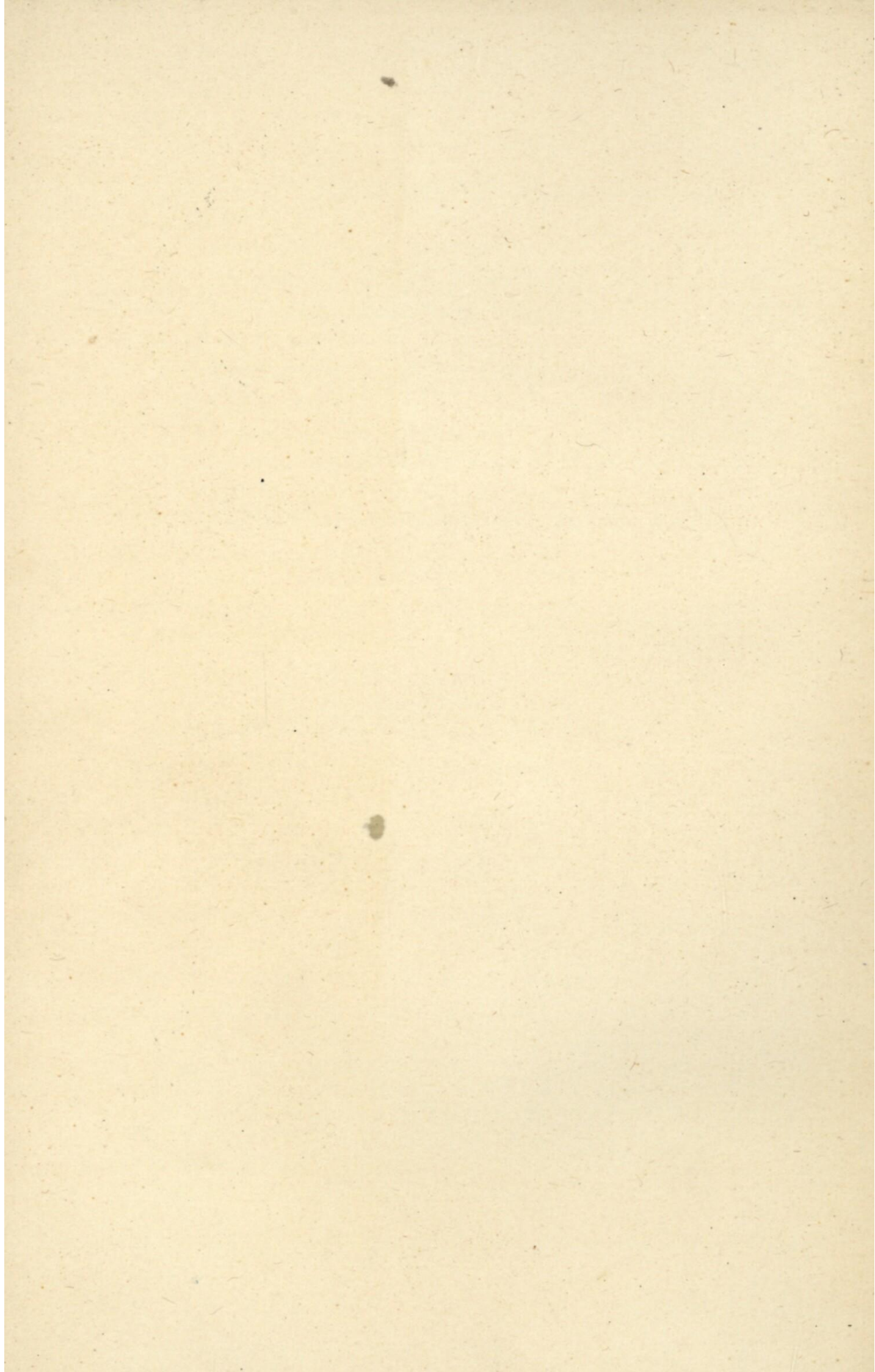
»VYŠEHRAD«, SPOLEČNOST S R.O. V PRAZE

VYTISKLA

ČESKOSLOVANSKÁ AKCIOVÁ TISKÁRNA

V PRAZE





TÓTH VILÉZSÓV KRIŠTÓV + PAMMOR MARIÓ *